

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GELENEKSEL TÜRK EVİ
İÇ MEKAN KURGUSUNUN İNCELENMESİ
ve
SÜLEYMANİYE BÖLGESİ ÖRNEKLERİ ANALİZİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İç Mim.Özge Nihan UYSAL**

İç Mimarlık Anabilim / Anasanat Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Senem ONUR

EYLÜL 2007

**T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

**GELENEKSEL TÜRK EVİ
İÇ MEKAN KURGUSUNUN İNCELENMESİ
ve
SÜLEYMANİYE BÖLGESİ ÖRNEKLERİ ANALİZİ**

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
İç Mim.Özge Nihan UYSAL**

İç Mimarlık Anabilim / Anasanat Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç.Dr. Senem ONUR

EYLÜL 2007

ÖNSÖZ

Babama.....

Yüksek Lisans eğitimim boyunca bana destek ve yardımlarıyla yön veren, özveri ile çalışmalarımı değerlendiren ve beni devamlı destekleyen sevgili hocam Yrd. Doç. Dr. Saadet Aytıs'a; eğitimim boyunca bilgileriyle beni aydınlatan İç Mimarlık Anabilim dalı hocalarıma; maddi-manevi desteklerini hiçbir zaman benden esirgemeyen sevgili aileme ve beni destekleyen, araştırmalarım yardımcı olan arkadaşlarım Mimar Melek Ceyran, Yüksek Mimar Dilşad Öktem, Yüksek Mimar Eda Tayşi Kösemen ve tüm arkadaşlarıma sonsuz teşekkür ederim.

Eylül, 2007

Özge Nihan Uysal

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
SUMMARY	iv
RESİM LİSTESİ	v
1. GİRİŞ	1
1.1. Giriş ve Çalışmanın Amacı.....	1
1.2. Araştırma Yöntemi.....	3
2. GELENEKSEL TÜRK EVİ TANIMI VE İNCELENMESİ	4
2.1. Tanımı	4
2.2. Tarihçesi	5
2.3. Oluşumu	7
2.3.1.Sosyal Yaşam ve Gelenekler	8
2.3.2. Din	9
2.3.3.İklim ve Coğrafi Konum.....	9
2.3.4. Malzeme	9
2.2.5. Sosyo-Ekonomik Durum	10
2.4. Geleneksel Türk Evi İç Mekan Tasarım İlkeleri	10
2.4.1. Plan Elemanları	11
2.4.1.1. Katlar	11
2.4.1.2. Odalar	12
2.4.1.3. Geçit ve Merdivenler	16
2.4.1.4. Sofalar	17
2.4.2. Plan Tipleri	19
2.4.2.1. Sofasız Plan Tipi	19
2.4.2.2. Dış Sofalı Plan Tipi	20
2.4.2.3. İç Sofalı Plan Tipi	21
2.4.2.4. Orta Sofalı Plan Tipi	22

3. İSTANBUL'DA GELENEKSEL TÜRK EVİ	23
3.1. İstanbul Geleneksel Türk Evi'nin Tanımı	23
3.2. İstanbul'da Görülen Plan Tipleri	24
3.2.1. Dış Sofalı Plan Tipi	24
3.2.1.1. Dış Sofalı, İki Odalı Plan Tipi	24
3.2.1.2. Dış Sofalı, Üç ve Fazla Odalı Plan Tipi	25
3.2.1.3. Dış Sofalı, Eyvanlı Plan Tipi	25
3.2.1.4. Dış Sofalı, İki Odalı ve Köşklü Plan Tipi	26
3.2.1.5. Dış ve Köşe Sofalı Plan Tipi	27
3.2.2. İç Sofalı Plan Tipi	28
3.2.2.1. İki Yüzlü İç Sofalı, İki Odalı Plan Tipi	28
3.2.2.2. İki yüzlü İç Sofalı, İki Odadan Fazla Odalı Plan Tipi	29
3.2.2.3. Bir Yüzlü İç Sofalı Plan Tipi	30
3.2.2.4. Eyvanlı ve Yan Sofalı Plan Tipi	30
3.2.3. Orta Sofalı Plan Tipi	31
3.2.3.1. Dört Köşeli Orta Sofalı Plan Tipi	32
3.2.3.2. Pahlı Köşeli Orta Sofalı Plan Tipi	32
3.2.3.3. Yuvarlak Veya Elips Sofalı Plan Tipi	33
3.2.4. Bölümler ve Birleşimler	34
4. İNCELEME BÖLGESİ SÜLEYMANİYE	35
4.1. Süleymaniye Bölgesinin Konumu	35
4.2. Süleymaniye Bölgesinde Yer Alan Geleneksel Türk Evi Yapılarının Tespiti Ve İncelenmesi	36
4.2.1. Yapıların Plan Özellikleri ve Örnekler	37
5.SONUÇ	82
KAYNAKLAR	92
ÖZGEÇMİŞ	97

ÖZET

“Geleneksel Türk Evi İç Mekan Kurgusunun İncelenmesi ve Süleymaniye Bölgesi Örnekleri Analizi” konulu yüksek lisans tezinde Geleneksel Türk Evi iç mekânlarının tasarlama ilkeleri, tasarlanan evlerin kimlik oluşturma kriterleri, mekânların kullanıcılar tarafından nasıl kullanıldığı araştırılmış; Süleymaniye Bölgesi ‘nden örnekler verilerek daha sonra yapılabilecek çalışmalara kaynak olması amaçlanmıştır.

Tez, giriş ve onu takip eden üç bölümün ardından gelen sonuç bölümü ile toplam beş bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümde, ulaşılmak istenen amaç belirtilmiş ve bu amaca uygun olarak araştırma yöntemi geliştirilmiştir.

İkinci bölümde, Geleneksel Türkevi tanımı yapılmış, tarihçesi incelenmiş, oluşumuna etki eden faktörler ele alınmış ve tasarım ilkeleri açıklanmıştır.

Üçüncü bölümde, İstanbul’da yer alan Geleneksel Türk Evleri ele alınmış, plan tiplerine göre gruplandırılarak örneklerle incelenmiştir.

Dördüncü bölümde, İstanbul’un geçmişten günümüze merkezini oluşturan Süleymaniye Bölgesinde yer alan Geleneksel Türk Evleri örneklerle ele alınmıştır.

Beşinci bölümde ise tüm bu araştırmalar neticesinde incelenen Geleneksel Türkevi iç mekan kurgusu kriterleri dikkate alınarak; Süleymaniye Mahallesi, Ayrancı Sokak No:16 da yer alan eski bir yapının rölövesi alınmış ve proje önerisi sunulmuştur.

SUMMARY

“Research About The Interior Planning of Traditional Turkish House and Analysing The Examples From Süleymaniye Zone ” based M. Sc. Thesis principles of Traditional Turkish House interior design, the criterions of the formation of the identity, space perceptioning and the effects on the users has been researched;and aimed to be a source for future researches by giving examples from Süleymaniye zone.

The M. Sc. Thesis consists of five parts: introduction, three following parts and conclusion.

In the first part, the objective which wanted to be achieved is clarified and research methods which are suited to achieve this objective is developed.

In the second part, definition of Traditional Turkish House is given, history is examined, the factors that effect the formation are discussed and the design principles are determined.

In the third part, the Traditional Turkish Houses in İstanbul were examined. At the end of this part, the plan types are examined by grouping.

In the forth part, The Traditional Turkish House examples in Süleymaniye zone, which is called as the center of İstanbul from past to present, are determined by examples.

As a conclusion, in the fifth part a project of an old construction in Süleymaniye Quarter, Ayrancı Street, No:16 is suggested by considering the criterions of Traditional Turkish House Interiour Planning ,which are studied in the direction of all these researches are examined carefully,

RESİM LİSTESİ

Resim–2.1: Çatalhöyük –Yerleşim Planı	5
Resim–2.2:Helenistik Dönem –Yerleşim Planı	6
Resim–2.3: Kapadokya –Mağara Evler	6
Resim–2.4: Orta Asya Göçebe Çadırı (Küçükerman)	7
Resim–2.5: Başoda	13
Resim–2.6 : Sedir Düzenlemesi	14
Resim–2.7: Oturma Alanı	14
Resim–2.8: Ahşap Kalemîşi Bezemeli Bir Oda ve Ocak	15
Resim–2.9: Sofa	16
Resim–2.10: Sofa - Merdiven İlişkisi	16
Resim–2.11: Sofa- Merdiven İlişkisi	17
Resim–2.12: Sofa Düzenlemesi	18
Resim–2.13: Sofasız Plan Tipleri (Küçükerman)	19
Resim–2.14: Dış Sofalı Plan Tipleri (Küçükerman)	20
Resim–2.15: İç Sofalı Plan Tipleri (Küçükerman)	21
Resim–2.16: Orta Sofalı Plan Tipleri (Küçükerman)	22
Resim–3.1: İstanbul, Firuzağa	24
Resim–3.2: İstanbul, Hacıoğlu	25
Resim–3.3: İstanbul, Yenicami Hünkarmahfili	26
Resim–3.4: Bebek, Bebek Hamamı Sokak	27
Resim–3.5: Zeyrek, Ömer Efendi Sokak	27
Resim–3.6: İstanbul, İçerenköy	29
Resim–3.7: Bebek, Yoğurtçu Zühtü Sokak	29
Resim–3.8: İstanbul, Aptulezel Caddesi	30
Resim–3.9: Çengelköy, Çakaltepe	32
Resim–3.10: Çengelköy	33
Resim–4.1: İstanbul, Süleymaniye, Kayserili Ahmet Paşa Sokak	36
Resim–4.2: İstanbul, Süleymaniye, Kirazlı Mescit Sokak	37
Resim–4.3: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 508 Ada	39
Resim–4.4: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 505 Ada	40

Resim-4.5: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 505 Ada	41
Resim-4.6: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 505 Ada	42
Resim-4.7: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 505 Ada	43
Resim-4.8: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 565 Ada	44
Resim-4.9: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 510 Ada	45
Resim-4.10: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 540 Ada	46
Resim-4.11: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 565 Ada	47
Resim-4.12: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 494 Ada	48
Resim-4.13: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 496 Ada	49
Resim-4.14: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 496 Ada	50
Resim-4.15: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 496 Ada	51
Resim-4.16: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 508 Ada	52
Resim-4.17: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 466 Ada	53
Resim-4.18: İstanbul, Süleymaniye, Hacı Kadın Mahallesi, 536 Ada	54
Resim-4.19: İstanbul, Süleymaniye, Hacı Kadın Mahallesi, 536 Ada	55
Resim-4.20: İstanbul, Süleymaniye, Hacı Kadın Mahallesi, 536 Ada	56
Resim-4.21: İstanbul, Süleymaniye, Hacı Kadın Mahallesi, 536 Ada	57
Resim-4.22: İstanbul, Süleymaniye, Hacı Kadın Mahallesi, 536 Ada	58
Resim-4.23: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 506 Ada	59
Resim-4.24: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 506 Ada	60
Resim-4.25: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 510 Ada	61
Resim-4.26: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 510 Ada	62
Resim-4.27: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 541 Ada	63
Resim-4.28: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 541 Ada	64
Resim-4.29: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 541 Ada	65
Resim-4.30: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 565 Ada	66
Resim-4.31: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada	67
Resim-4.32: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada	68
Resim-4.33: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada	69
Resim-4.34: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 568 Ada	70
Resim-4.35: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada	71
Resim-4.36: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 963 Ada	72
Resim-4.37: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 963 Ada	73

Resim–4.38: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 988 Ada	74
Resim–4.39: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 988 Ada	75
Resim–4.40: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 567 Ada	76
Resim–4.41: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 567 Ada	77
Resim–4.42: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada	78
Resim–4.43: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada	79
Resim–4.44: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 571 Ada	80
Resim–4.45: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 577 Ada	81

1.BÖLÜM: GİRİŞ

1.1 GİRİŞ ve ÇALIŞMANIN AMACI

Anadolu'yu yurt edinen Osmanlı Türkleri kısa zamanda yeni yerler fethederek sınırlarını genişletmiş ve yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde kendi gelenek ve göreneklerine uygun, kendi oturma ve yaşama kültürlerini yansıtan evler yapmışlardır. Bu yapımlar sırasında yöresel malzeme ve üsluplardan yararlanmışlardır. Bunun sonucunda değişik bölgesel iklim ve malzeme verileri ayrıca bölgelerdeki toplum ve üretim durumları çok sayıda değişik bölgesel ev tiplerinin oluşmasına sebep olmuştur.

Cumhuriyet'in ilanı ile yurdumuzda sanayileşme, kalkınma ve batılılaşma hareketleri hız kazanmıştır. Şehirlerde yeni meydanlar ve parklar yapılmış, mevcut dar yollar geniş caddeler haline almış, Türkiye Cumhuriyeti'nin batılı ülkeler seviyesine getirilmesi amaçlanmıştır. Bu değişiklikler sadece ülke yönetim ve düzeninde kalmamış, aynı zamanda toplum yapısınada yansımıştır.

Batı kültürünü giderek benimseyen toplumumuz, bu kültürü aile yapısına ve yaşantısına kadar sokmuştur. Bu etkileşim sonucunda ise yüzyıllardan beri süregelen Geleneksel Türk Aile tipi olarak adlandırılan büyük ataerkil aile değişerek anne, baba ve çocuklardan oluşan Çekirdek Aile halini almıştır. Bu değişim Geleneksel Türk Evi olarak adlandırdığımız ev tipinide etkilemiş, günümüz gereksinimlerine cevap veremeyecek duruma getirmiştir.

Bunların sonucunda, Türk Yaşam Tarzı ile uyum sağlayamayan apartman planlamaları kullanılmaya başlanmış, Geleneksel Türk Evi yapımı yavaş yavaş terkedilmeye başlanmıştır. Sayıları hergün biraz daha azalan, Türk Yaşam Tarzını yansıtan eski evlerimiz, batı kültür ürünlerinin hayatımıza girmesinin bir sonucu olmuştur.

Kaybolan değerlerimiz veya ters yüz edilen zevk anlayışımız, geçmişimize büsbütün yabancılaşmayı da beraberinde getirmiştir. Sonuçta böylesine bizden olan değerlerimiz şimdilerde bizden uzaklaşmıştır. Onun içindir ki, bu evlerin çoğu şu veya bu sebeple yok olup gitmiş, geriye kalanlar ise bakımsızlıktan yıkıma terk edilmiştir. Yurdumuzda özellikle son yıllarda kamuoyu ilgi alanı içine giren; basın, yerli-yabancı çeşitli kuruluş ve derneklerce de gündeme getirilip desteklenen “koruma” kavramı, bu sebeptendir ki günümüzde önem kazanmış bir olgu durumuna gelmiştir.

Bu doğrultuda, uzun süre Osmanlı İmparatorluğu’nun başkentliğini yapmış olan İstanbul, Türk Evi klasik benliğini en fazla içine alan bölge konumunda olup günümüz kent ve hayatı içinde yaşatılması konusunun en önemli parçası halini almıştır. Özellikle Tarihi Yarımada ve çevresi İstanbul’un tarihsel gelişmesi ile ilgili izlerin en yoğun biçimde bulunduğu, en önemli bölgelerden biri olmuş ve kültürel değerlerin odak noktası halini almıştır.

Tez konusu olarak İstanbul ve Tarihi Yarımada Süleymaniye Bölgesi dönem yapılarının seçilmesinin nedenleri şunlardır:

Bunlardan birincisi, İstanbul’un İmparatorluk döneminin son başkenti olması ve ülke genelinde sosyal, ekonomik, kültüre pekçok konuda yönlendirici olma özelliğine sahip bulunmasıdır.

İkinci neden ise, konut yapılarının çoğunlukla geçen yüzyıldan kalmış olması ve dönem iç mekan kurgusunu en belirgin biçimde yansımasıdır.

Bu çalışmanın amacı, Geleneksel Türk Evi ‘ni İstanbul için genel olarak inceleyip Tarihi Yarımada Süleymaniye Bölgesi’nde yer alan konutlarından örneklerle pekiştirerek tasarım ilkelerini belirlemek ve bu veriler sonucu bir uygulama projesi önerisi sunmaktır.

1.2 ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu tez hazırlanırken öncelikle literatür araştırması ile tanım ve kavramlar saptanmıştır. Konuya örnek olabilecek resimler internet ortamından ve çeşitli yazılı kaynaklardan elde edilmiştir.

Karar verilen bölge için yerinde tespit yapılmış, ilgili mekânlar fotoğraflandırılmış, rölövelerin temini sağlanmıştır.

Sonuç olarak araştırılan bölgedeki Geleneksel Türk Evleri incelenmiştir..

2.BÖLÜM: GELENEKSEL TÜRK EVİ TANIMI VE İNCELENMESİ

2.1 TANIMI

Tarihi Türk Evi olarak adlandırdığımız ev tipi, Osmanlı İmparatorluğu toprakları üzerinde Türklerin yoğun olarak yaşadığı bölgelerde oluşmuş ve 19. yüzyılın bitimiyle ömrünü tamamlamış genellikle iki, bazen üç katlı olan, ahşap karkas konstrüksiyondan meydana gelen, Türk kültür ve geleneklerini yansıtan bir yapıdır.

“Geleneksel Türk Evi, Geleneksel Türk Ailesinin yaşam kültürü ve törelerine uygun şekil ve plan özelliklerini gösteren, asırlarca Türk insanının gereksinimlerine cevap vermiş bir konut tipi olarak bilinmekte ve tanımlanmaktadır.” (1). Geleneksel Türk Evinin en sürekli özelliği, değişik bölgesel nitelikleri ortak bir motif altında toplamasıdır.

Geleneksel Türk Evi için diğer bir tanım da S.H.Eldem tarafından yapılmıştır.

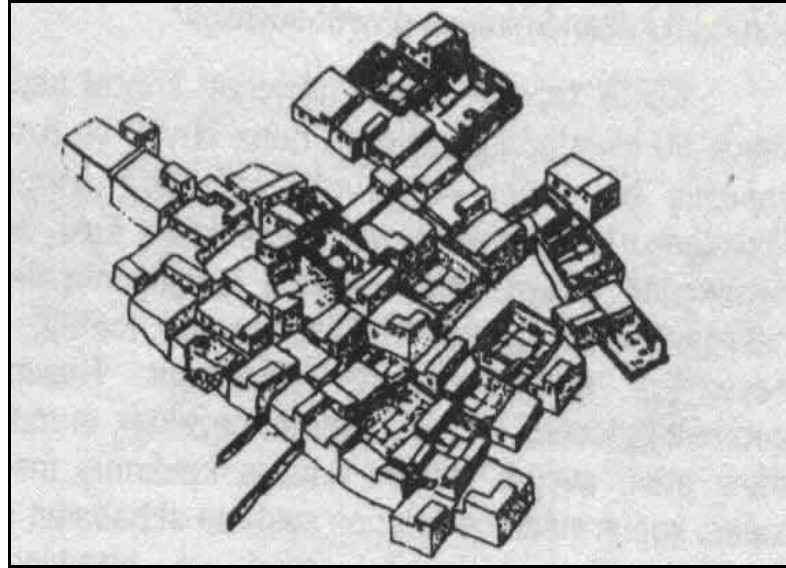
“Türk Evi, eski Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde Rumeli ve Anadolu bölgelerinde oluşmuş ve 500 sene kadar devam etmiş, kendi özellikleriyle belirginleşmiş bir ev tipidir.”

Geleneksel Türk evi oldukça uzun bir süreç içinde oluşmuştur.Türkler ev mimarisinde Anadolu'ya geldikleri zaman karşılaştıkları kültürlerle kendi getirdikleri kültürel değerlerin karışımından oluşan Türk ağırlıklı bir sentez ortaya koymuşlardır.

(1) Kuban, D.,”Sanat Tarihimizin Sorunları” Çağdaş Yayınları, İstanbul, 1976, Sayfa 192.

2.2 TARİHÇE

Tarihin ilk yıllarında avcılıkla geçimini sağlayan insanoğlu kendine korunmak ve sığınmak için mağaraları, dağ kovuklarını seçmişti. Doğanın sunduğu nimetlerin bu kadarla sınırlı olmadığını fark ettiğinde toprağı işlemeye başladı. Tarım ile beraber yerleşik bir hayat sürmek istedi; geçici çözümler yerine kalıcılık ve süreklilik arayışına girdi. Aradığı ne bir saray, ne bir köprü nede bir kaleydi; sıcak, korunaklı, iklim ve coğrafi koşullara elverişli küçük bir evdi. Böylece mimarinin ilk adımları konutlarla atılmaya başladı. Anadolu toprakları Neolitik dönemden itibaren gelişen ve değişen bir ev mimarisine şahit oldu. Çatalhöyük örneğinde olduğu gibi birbirine bitişik , dikdörtgen planlı küçük evler neredeyse bir kent oluşturacak kadar çok sayıdaydı. Kapısız ve damlardan girişlerin sağlandığı bu kerpiç evler insanoğlunun korunma ve sığınma ihtiyacına cevap verebilecek nitelikte olmuştur.

Resim-2.1: Çatalhöyük –Yerleşim Planı

O günlerde , belki tamamen içgüdüsel yapılan her mimari hareket yüzyıllar geçse de izlerini günümüze taşımıştır. Bu ilk evlere önce odalar, sonra bir kat daha eklendi, hayvancılığın önem kazanmasıyla avlular, hatta sundurmalı girişler ortaya çıktı. Bazende kayalara oyuldu evler yada ahşap sütunların üzeri hasırla örtüldü.

Helenistik dönemde lüks konutlar, Roma döneminde harcın kullanılmaya başlanmasıyla fakirler için çok katlı evler yapıldı. Bizans döneminde Anadolu'da daha basit örnekler görüldü. Kapadokya'daki mağara evler, Orta Anadolu'daki tek odalı evler bu dönem yapılarındandır.

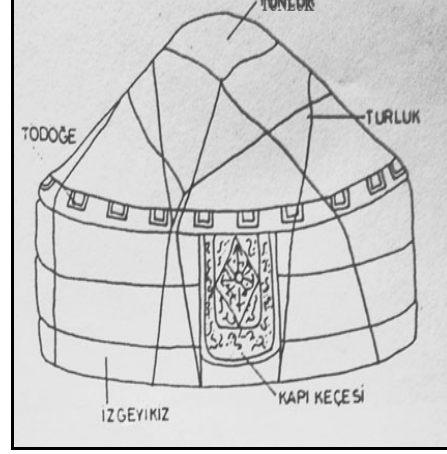
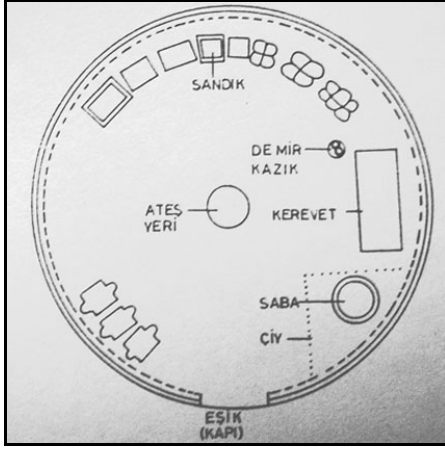
Resim-2.2:Helenistik Dönem –Yerleşim Planı

Resim-2.3: Kapadokya –Mağara Evler

Bu toprakların son sahipleri ise Asya'dan getirdikleri çadır geleneğini konutlarına taşıdılar, “çadır ve aile” anlamına gelen en özel mekanlarına “ev” sözcüğünü verdiler. “Eb” sözü Hunlar, Göktürkler döneminde “ev” anlamında söylenirdi. “Eblenmek” sözüde evlenmek anlamındaydı (2) .Selçuklular döneminde eb sözü ev

halinde kullanılır olmuştur. Uzun yıllar göçebe bir yaşam tarzı benimsemiş Türklerin ‘yurt’ adı verdikleri çadırın düzenlenişi Anadolu’da konut mimarisinin de temelini oluşturdu. Ocağın yeri ve önemi yüzyıllar sonra yapılan evlerde de değerini korudu.

Resim-2.4: ORTA ASYA GÖÇEBE ÇADIRI (Küçükerman)

Zaman içinde eklenen yeni öğeler geçmişin izleriyle birleşerek her coğrafyada farklılık gösteren zengin çeşitlilikteki, bugün ‘Türk evi’ dediğimiz olguyu ortaya çıkardı.

2.3 OLUŞUMU

Osmanlı Türk ev tipinin belirlenmesi İslamiyetin kabulünden önceki Türk kültür ve yaşayışlarına dayanmaktadır. Batıda Adriyatik kıyılarından, kuzeyde Macaristan, Doğuda Kafkasya’dan Basra körfezine ve Mısır’a kadar olan bir bölgede etkili olan Osmanlı-Türk evinin oluşumuna çeşitli faktörler etki etmişlerdir.

Bu faktörler;

1. Sosyal yaşam ve gelenekler,
2. Din,
3. İklim ve coğrafi konum,

4. Malzeme,

5. Sosyo- Ekonomik durum şeklinde sıralayabiliriz.

2.3.1 Sosyal Yaşam ve Gelenekler

Türklerde önceden beri varolan “büyük aile düzeni” nesiller boyunca devam etmiştir. Baba, anne, oğullar, gelinler, torunlar, dedeler, nineler, evlenmemiş amcalar, halalar bu büyük aileyi meydana getirmiş, ancak aile kendi içindedeki karı kocadan oluşan birimlere ayrılmıştır. Geniş aile düzeni, ailenin aynı zamanda üretici bir yapıya sahip olması nedeniyle büyük ve çok sayıda mekana gerek duyulmuştur. Yaz aylarında üretilen sebze ve meyvelerin bütün yıl yenecek biçimde korunup saklanması için depolar, kilim ya da halı dokuma tezgahları için bölümler mekan ihtiyaçları arasındadır. Oğullar ve gelinlerin oluşturduğu küçük birimler içinde ayrıca bağımsız ayrı meknlara ihtiyaç duyulmuştur.

Türklerde, evde kadınlar ev işlerinde ayrı olarak hayvanların bakımı ve dokuma gibi çeşitli işlerle uğraştıklarından, Türk evi bir anlamda kadın içindir denebilir.

“Osmanlılarda aile dışındaki yaşantılarında erkekler ile kadınlar ayrılmakta, iki ayrı topluluk olarak görünmektedir. Kadın üretime yönelik çalışmalarını, her türlü toplumsal faaliyetlerini ev içinde sürdürür, hayatını evde geçirirdi .” (3)

Bahçe duvarları çoğu zaman birinci kat seviyesine kadar yükseltilerek içerisiyle dış ortam kesin olarak ayrılır, toplum kuralları yüzünden yaşantı kapalı bir ortamda sürdürülmekteydi. Kadınlarla erkeklerin ayrı yaşamaları evlerinde bölümlere ayrılmasına neden olmuş, kadınların yaşadığı bölüm “harem”, erkekler ise “selamlık” adı verilen bölümde yaşar olmuşlardır.

(3) Arseven, Celal Esad, Türk Sanat Tarihi

Harem-Selamlık ayrımı her evde vardır, fakat selamlığın bir odadan ibaret olduğu evlerde planı etkilemez. Selamlık kısmının planı etkilediği durum, kendi sofa, merdiven ve odalarıyla ayrıldığı zaman kendini gösterir.

2.3.2 Din

Türk evinin biçimlenmesinde en etkin faktörlerden biri din olarak kabul edilmektedir. İslamiyetin etkisiyle mekanlar; haremlik selamlık diye erkekler ve kadınlar için ayrı ayrı oalara bölünmüşlerdir. Bu içe dönük yaşam biçiminden doğan “Mahremiyet” iç mekan düzenlemesinde önemli bir yer tutmuştur.

“Müslüman Türklere dini amaçlı yapılar, daha sağlam, kalıcı malzemelerle ve toplumun gücüyle gerçekleştirilmişken, evler bunların yanında ikinci planda tutulmuştur. Gelenek, görenek ve din “azla yetinme” felsefesini getirmiş, bunun yanı sıra Türkler bu dünyayı geçici sayan mistik bir görüşle konutlarında kalıcılığa önem vermeyip, onları bir nesile yataşecek şekilde yapmak istemişler, kerpiç ve ahşaptan evler inşa etmişlerdir.” (4)

2.3.3 İklim ve Coğrafi Konum

Anadolu’da birkaç değişik iklim bölgesi olduğundan, her değişik iklim bölgesindeki Türk Evi, kuruluş biçimi açısından koruma biçimleri dikkate alınarak değişiklik göstermektedir.

2.3.4 Malzeme

Yöresel malzemeler çoğunlukla yapının ana malzemesini oluşturur. Taşın ya da kerpiğin bol olduğu bölgelerde yapının esas malzemesi taş ve kerpiç ahşabın bol olduğu yörelerde de ahşap yapının ana malzemesini oluşturur.

(4) A.g.e.

Türk evinin yapımında kullanılan malzemeler genelde aynı olmakla beraber, bölgelere göre ağırlık değiştirmiştir.

2.3.4 Sosyo-Ekonomik Durum

Türk evinin biçim ve boyutlarının belirlenmesinde ekonomik etkenlerinde payı büyüktür.

El sanatları ile uğraşan bölgelerde, evlerde bu el sanatları için kullanılan tezgah ve malzemelerin konabileceği çalışma yerleri ve depolar, bir ihtiyaç noktası olarak belirlenerek evlerin tasarımında etkili olmuştur. Bunun yanında hayvancılıkla uğraşılan bölgeler veya hayvan bakılan evlerde alt kat genelde bu işler için ayrılmış olup, ana katların doğmasına yol açmıştır.

Ekonomik gücün artması ve yaşama seviyesinin yükselmesiyle başkent İstanbul ve yakın çevresinde 19. YY dan itibaren dış üsluplarında etkisiyle merkezi planlı çok sayıda odaya sahip evlerin yapılmaya başlanmıştır.

2.4 GELENEKSEL TÜRK EVİ İÇ MEKAN TASARIM İLKELERİ

Geleneksel Türk Ailesi, soyda babayı temel alan yani ataeril bir ailedir. Erkek bu birliğin başında olup aile içindeki tüm yetki ona aittir. Aileyi koruyup gözetken ve onun yaşamını sağlayan babadır ve bu sistemde kadın ikinci planda yer almaktadır.

Kadının sadece evin iç yaşamında işlevi vardır ve yoğun bir çalışma içindedir. Kadının sorumluluğu çamaşırdan, odun kırmaya, çocukların bakımını üstlenmeden, ekmek yapmaya kadar kapsamlıdır. Kadın ev içi yaşamda yer alan bir çalışma hayatına sahiptir.

Geleneksel Türk Aile'sinin geniş bir aile olduğunu, kendi içerisinde küçük çekirdek ailelerden meydana geldiğini belirttik. Bu sebeptendir ki, her küçük ailenin yaşaması için bir oda ayrılmıştır. Bu nedenle de bazen bu odalara hane,

yaşayan ailelerde hanehalkı adı verilir. Kazanç ve masraflarını ayırmayan ve aynı evde yaşayan bir kaç çekirdek ailenin meydana getirdiği bu topluluk Geleneksel Türk Evi'nde gelişen birlikte yaşama biçimini oluşturur.

Geleneksel Türk Evi'nde planlamayı yönlendiren başlıca etkenin fonksiyonun meydana getirdiği gereksinme olduğu görülür ve bu eylemler işlevselliği ve uyumu yansıtır. Ailenin yaşamındaki her unsurun, en küçük detayına kadar karşılanması amaç edinilmiş olup, Geleneksel Türk Ailesi'nin yaşam biçimi sonucu ortaya çıkmış bir ev tipidir.

Türk Evi'nin oluşmasında çeşitli dış etkenler etkili olmuşsada, asıl oluşumun sebebi Türk Sanatı ve Türk Yaşam Kültürü'dür. Bu tip evlerin yayılması en ço 17. ve 18. yüzyıllarda olmuştur. Aynı dönemde İstanbul ve Edirne evleri her zaman taklit edilen bir tip halini almıştır.

2.4.1. Plan Elemanları

2.4.1.1. Katlar

Türk Evi esasta bir katlıdır. Değişik faktörlerle kat adedi birden fazla olsa bile esas kat daima tektir. Bu esas kat, birkaç katlı evlerde mutlaka en yukarıdaki kattır. Kırsal kesimde, bahçe içinde ve serbest yerleşim alanlarında tek katlı, şehir içinde, dar ve sıkışık alanlarda ise iki ve üç katlıdır. Yaşama katı, hava, güneş ve manzaradan yararlanması için son katta düzenlenmekte, zemin kat ise daha çok giriş avlusu (Hayat) , iş evi (Bağdamı) , kiler (Mahzen) , ambar, samanlık, ahır olarak değerlendirilmektedir. Bir çok evlerde zemin kat ile esas kat arasında bir ara kat vardır ki kat merdiveninin ara sahanlığından ulaşılan bu oda bir asma kat şeklinde olup tüm bina alanını kaplamaz. Kat yüksekliği minimum ölçülerdedir. Isı yalıtımı bakımından yeterli düzey sağlandığından kışlık oda olarak kullanılır.

Bazı örneklerde zemin kat ile esas kat arasında bir ara kata rastlanır. Bu ara kat önceleri bir asma kat konumunda iken, zamanla önem kazanmış ve ayrı bir kat durumuna geçmiştir. Önem kazanmasına rağmen kat yüksekliği diğer katlardan daima alçaktır. 19. yüzyıldan itibaren ara kat ve esas kat arasındaki farklar giderek

azalmış ve planları, yükseklikleri ile kullanışları itibari ile birbirine benzemeye başlamıştır. Bu benzeşme rağmen üst katlar esas kat olma özelliğini korumuştur. Öyleki evin planından bahsedildiği zaman daima esas kat anlaşılır.

2.4.1.2. Odalar

Türk evinde oda, atalarının yaşadığı çadıra eşdeğerdir. Çadır nasıl tüm eylemleri karşılayan bir birim ise, oda da yaşamla ilgili bütün eylemleri yerine getiren bir bütündür.

Oda yaşamla ilgili, oturma, dinlenme, yemek hazırlama, yemek yeme, ısınma, yatma gibi tüm eylemleri karşılayabilecek donatıya sahiptir. Odalar genellikle kare veya kareye yakın dikdörtgen şeklindedir. Binanın arsaya oturuşu hangi şartlarda olursa olsun üst kat odalarda çıkıntılarla oda iç mekanının düzgünleştirilmesi yoluna gidilmiştir.

Geleneksel Türk Evi tasarımında başlıca etken fonksiyon ve fonksiyondan kaynaklanan gereksinimlerdir ve bunların çok büyük bir kısmı odalar ile karşılanır. Oda koşullarından biri, odanın kareye yakın bir dikdörtgen olmasıdır. Bunun başlıca nedeni tefrişte sabit elemanlar kullanılması ve bu elemanların da duvara bitişik olarak kullanılmasıdır.

Odalar arasında işlevsel farklılıklara rastlanmaz. Türk Evi'nin barındırdığı büyük bir ataerkil ailedir ve evde her küçük ailenin gereksinimleri için mekan olarak bir oda ayrılmaktadır. Odaların kendi aralarında bağlantıları yoktur ve mahrem yaşam alanları haline getirilirler. Geleneksel Türk Evi'nde her odanın, küçük bir ailenin evi olduğunu belirtmiştik. Bu sebeple her oda bağımsız bir birim olarak çözümlenmiş, mobilyalarda bu anlayışa uygun olarak tasarlanmıştı ve yerleştirilmiştir. Bütün odalar yatma, oturma, yemek yeme, hatta yıkanma gibi değişik işlevlerin içinde yer alabileceği şekilde donatılmıştır.

Odalar arasında büyük boyut farklılıkları görünmemekle beraber, yalnız bazı evlerde baş oda adı verilen odanın süslemesine diğerlerinden daha ayrı bir yer verirler. “Odaya genellikle pabuçluk veya seki altı denilen bir ön mekandan girilmektedir. Çoğukez oda, bir basamakla pabuçluktan yükseltilmektedir”(5)

Resim-2.5: Başoda

Duvarların bir veya ikisi yüklük ve gusülhane ile birlikte dolaplar ve raflarla kaplıdır. Bahçe veya sokağa bakan tarafında ise sıra ile pencereler bulunur. Pencereler görsel ihtiyacı karşılamak amacı ile alçak, bunun yanında mahremiyeti sağlamak için kepenkli olarak düzenlenmiştir.

Oda duvarlarında boydan boya yerden 1,5 ila 2 m yükseklikte “terek” adı verilen bir raf bulunmaktadır. Dolaplardan serbest kalan iki ile üç duvarın özellikle pencere önlerinde yerden yükseltilmiş kerevetler üzerine konulmuş minderlerin oluşturduğu sedirler bulunmaktadır. Sedirler genellikle 75 cm eninde ve 35 cm yüksekliğindedir. Oturma elemanları olan sedirler, mümkün olduğunca dışa dönük olarak duvar ve pencere kenarlarına toparlanmış, böylece odanın ortası kullanım çeşitliliği açısından boş bırakılmıştır.

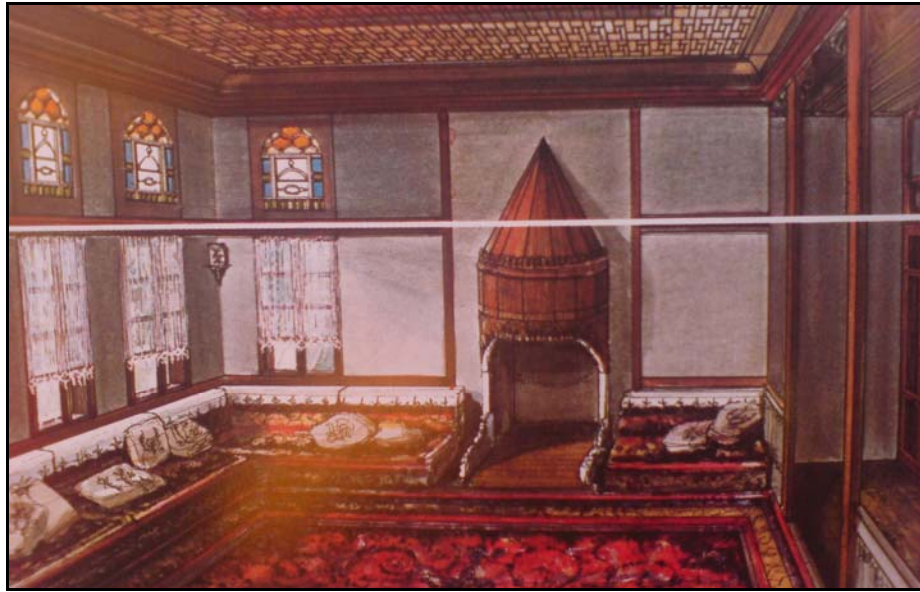
(5) Mutlu, A., “Geleneksel Türk Evinde Mekan” Basılmamış, Y.M.B. İç Mekan Düzenleme Kürsüsü Konferansları, 1977.

Odanın en önemli öğelerinden olan yüklüklerde yataklar depolanır ve bu yataklar gece olduğunda sedirlere yayılarak yatma eylemi gerçekleştirilirdi.

Resim-2.6 : Sedir Düzenlemesi

Duvar yüksekliği önce sedir arkılığı, sonra kapı yüksekliğinde düzenlenen raf ve pervazlar ile üçe ayrılmaktadır. Odaların zemini toprak, tuğla veya ahşap döşeli olup, üzerlerine benzer, hasır, kilim veya halı serilmektedir.

Resim-2.7: Oturma Alanı

Odaların sayı ve biçimleri, uygulanacak plan tipinin ortaya çıkmasında en etkili olan elemandır. Oda sayısına göre plan tipide değişiklik gösterir. Bazı plan tipleri ancak belirli oda sayısı ile elde edilebiliyorken, bazı tipler de az oda bulunması gerekmektedir.

Resim-2.8: Ahşap Kalemîşi Bezemeli Bir Oda ve Ocak

Odanın genişliği, insanın karşısına oturanın bakışının anlamını, dudaklarının hareketini görebileceği, alçak sesle konuşulanı rahat duyabileceği bir mesafe olan üç-beş metre sınırını aşmazdı. Ayrıca mekanda yer alan pencere, kapı, raf gibi elemanlar, boyutları insan ölçülerine uygun olarak biçimlendirilmiştir.

Odaların yönüde planı etkileyen bir unsurdur. Oda pencerelerinin aynı yöne açılması gerekiyorsa bir tip, dört yönde de oda bulunması isteniyorsa başka bir tip seçmek gerekmektedir. Oda isimleri buldukları yere göre değişir. Bu isimlerden bazıları yan oda, orta oda, köşe oda, v.b. dir.

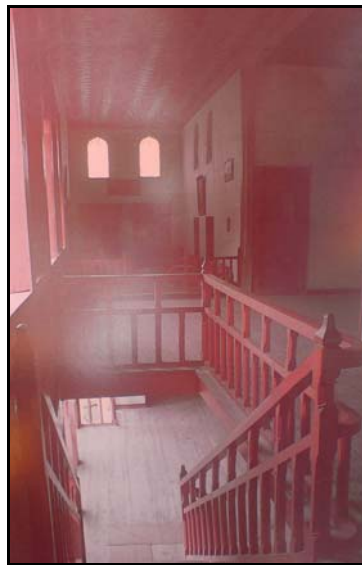
2.4.1.3. Geçit ve Merdivenler

Geçitler iki odayı birbirine bağlayan kısımlardır ve genellikle yüklük derinliğinden çalınarak oluşturulur. Zaman içinde bu geçitler planlamada yer ayrılmış ve koridorlar oluşturulmuştur. Önceleri dar, ışıksız olmalarına rağmen, zamanla aydınlık ve geniş bir hal almışlardır.

Resim-2.9: Sofa

Merdivenler dış sofalı eski tiplerde tamamen dışarıda ve sofaya paralel bir konumdadır. Tek kollu ve genellikle sahanlıksızdır. Bu tipte merdiven sofa içine alındığında ise eğer ara kat varsa bir sahanlık yaparak o odaya giriş sağlarlar. Eğer ara kat yoksa merdivenler tek kolludur. Sofa içindeki yerleri de rasgeledir.

Resim-2.10: Sofa- Merdiven İlişkisi

Merdivenlerin oda sıraları arasına alınması hali, orta ve iç sofalı tiplerde daha çok görülür. O zaman plan şemasında merdivende önemli bir rol oynamaya başlar. Hatta öyle ki 19.yy. evlerinde merdiven biçimi, çevre galerileri, korkuluk ve basamakları ile evin ziyneti haline gelirler.

Resim-2.11: Sofa- Merdiven İlişkisi

2.4.1.4. Sofalar

Sofa, odalar arası ortak bir mekandır. Türk evinin en karakteristik öğelerinden biridir. Sofalar bir sirkülasyon alanı olmakla birlikte aynı zamanda bir oturma ve toplanma alanıdır da. Bütün oda kapıları sofaya açılır. Türk Evi'ni Batı Avrupa Evi'nden ayıran en önemli özelliği odaların ayrı ayrı , sofalara açılması ve sofanın hareket menzili haline gelmesidir. Bu da kullanışta önemli bir üstünlük getirir. Sofa ayrıca hela, abdestlik, kiler ve merdivenlerin bağlantı yeridir. Dolaşım dışında kalan bölümlerinde biçimsel değişime uğrayarak ilginç oturma köşeleri oluşmuştur.

Sofa değişik yörelerde sergah, sergi, sayvan, çardak, divanhane gibi isimler alırlar. Sofanın tavanı profilli çıtalı tahta kaplamadır. 20. yüzyılın saray kasr ve köşklerinde

ise son derecede zengin ahşap oyma işçilikler, çeşitli boyalarla yapılmış soyut süslemeler ve alçı tavanlar ağırlık kazanmıştır.

Sofa en eski plan tiplerinde açıktır, yan duvarları yoktur. Tavan direkler üzerine oturtulmuştur. Zamanla soğuğa karşı korunmak içinse direklerin arası camekanlarla kapatılmış, daha sonra da bunlar büyük pencereler olarak yapı bünyesinde yerini almıştır. Böylece açık olan sofa kapalı bir hale gelmiştir. Yan, ara sofalar ve eyvanlar sofanın bölümlerindedir. Sayı ve biçimleri, planlarda çeşitli tipler meydana getirir. Yan sofa, esas sofaya dik yönde eklenmiş olan dar kısma verilen addır ve genellikle oda kapısına geçit olmak üzere yapılmıştır. Eyvan ise en fazla iki oda arasında bulunur ve dar yüzü sofaya bakar. Eyvan sofanın ortasında yer alıyorsa, orta eyvan, değilse yan eyvan adını alır.

Resim-2.12: Sofa Düzenlemesi

Sofanın içinde veya sofaya eklenmiş olan oturma mekanına sekiklik ve köşk adı verilir. En sade biçimi seki veya tahttır. Taht bazen sofanın dış cephesinde bir çıkıntı haline de gelebilir. Bunun fazla belirlenmesi sonucunda köşk elde edilir. Köşk sadece sofanın çıkması olarak kalmayarak, bazı durumlarda yalnız bir duvarı ile sofaya bağlanır. Zaman içinde köşklerin duvarları kapatılarak oda haline getirilmiştir.

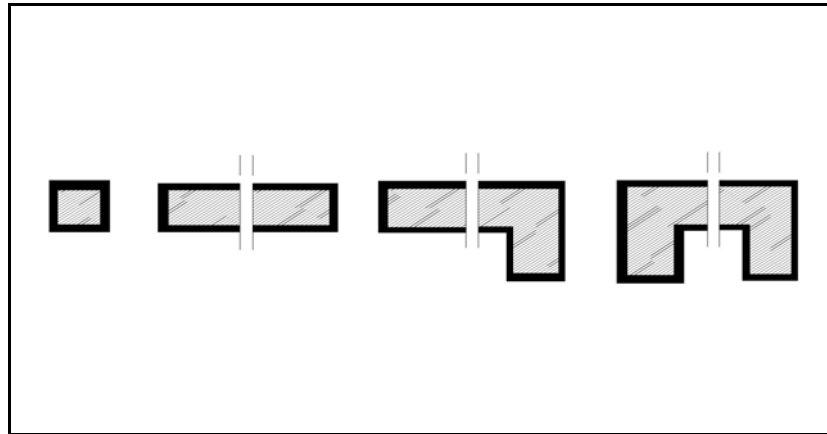
2.4.2. Plan Tipleri

Türk evinde plan, odaların bir sofa çevresine dizilmesiyle oluşur. Oda, biçimi, büyüklüğü, nitelikleri pek az değişken bir yaşama birimidir. Odalar arası alan diyebileceğimiz sofa ise, her özelliğiyle değişkendir. Bu yüzden ev tipini sofa belirler.

Türk evi plan tipleri ilk kez yine S.H. Eldem tarafından sınıflandırılmıştır.

2.4.2.1. Sofasız Plan Tipi

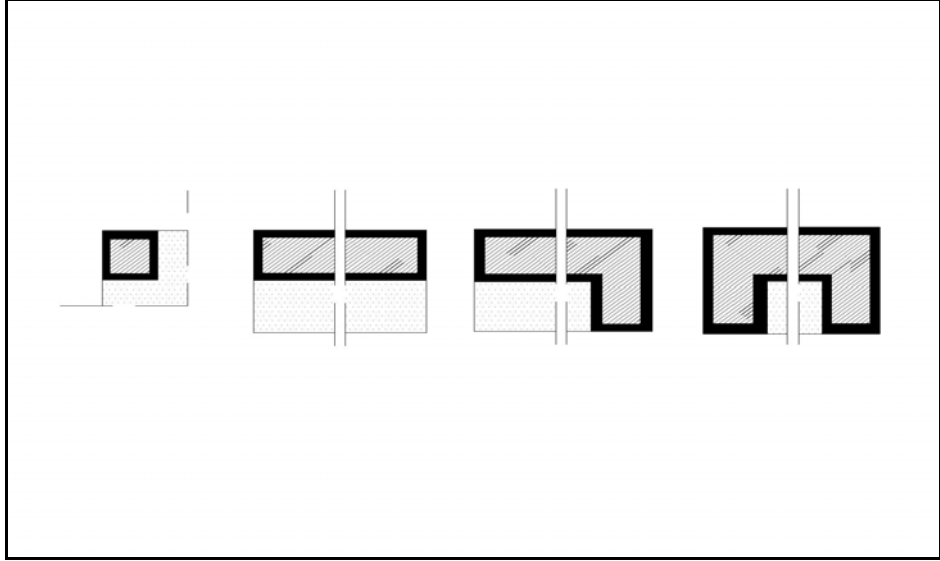
Türk Evinin en ilkel durumu olarak kabul edilir. Odaların birbirleri ile ilişkileri yoktur. Odaların yanyana dizilmesi ile oluşturulmuş bir plan şemasına sahiptir. Her odaya dışarıdan girilir. Bu türler genellikle bahçe kapısı ve bahçe duvarları ile korunan iç avlulu, ön bahçeli veya yan bahçeli evler için söz konusudur. Anadolu'nun orta, güney ve doğu bölgelerinde uygulanmıştır. Bu tipin ekonomik koşullarla da ilgili olduğu söylenebilir. Örneğin İstanbul'da bu tipe rastlanmamıştır. Sofasız plan tipinin iki katlı olanları da vardır. Üst kata avludan bir merdivenle çıkılmaktadır.

Resim-2.13: Sofasız Plan Tipleri (Küçükerman)

2.4.2.2. Dış Sofalı Plan Tipi

Türk evinin ikinci türüdür. Odalar arasındaki ilişkiler SOFA denilen bir ortak mekanla sağlanır. Anadolu'nun kırsal kesiminde, avlulu ve bahçeli evler için pek çok uygulama alanı bulmuştur. Plan gelişiminin birinci evresini yansıtan bir plan tipidir. Simetri az görülür, plan genelde serbesttir. Sofa bir ya da üç cephesi duvarsız olarak dış dünyaya açıktır. Bu durumuyla Türk'ün doğa içindeki yaşamının ya da başka bir deyişle çadırlı göçebe yaşamının yerleşik düzene çok iyi bir yansımasıdır. Bu tipin ilk şekli sofanın bir ucuna köşk eklenmesi ile oluşmuştur. Daha sonraları, eklerin sofanın iki ucuna konulması ile plan tipi L ve U şeklinde gelişim göstermiştir. Çoğunlukla sofanın iki dar ucu yan duvarların uzantısı ile kapanmıştır. Eyvanlar iki oda arasında kalan korunmuş mekânlardır. Çok sonraları ise sofa direkliği camekânla kapatılmıştır. En zengin örnekler köşklü, eyvanlı tiplerde karşımıza çıkar. Köşe sofalı tip yakın zamana kadar sofası dışa kapalı olarak yapılagelmiştir. Bu tip 19. yüzyıla kadar devam etmiştir.

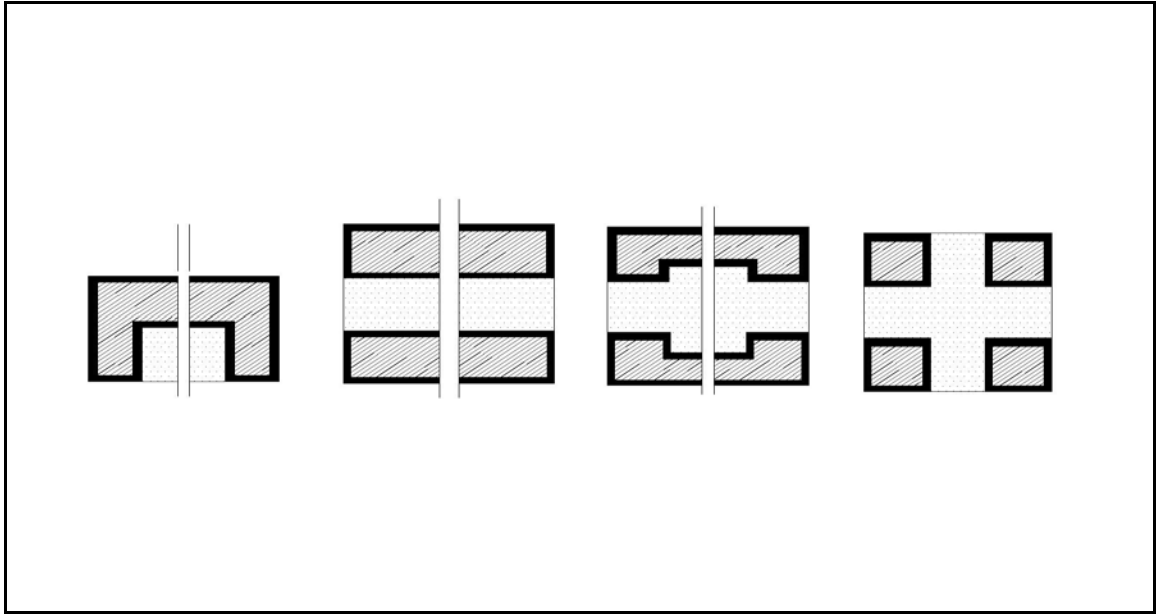

Resim-2.14: Dış Sofalı Plan Tipleri (Küçükerman)

2.4.2.3. İç Sofalı Plan Tipi

Plan gelişiminin ikinci evresinde ortaya çıkan bu plan tipi sofanın iki yanına oda sıraları çevrilerek elde edilmiştir. Geleneksel Türk evinin en yaygın olanıdır. 18. yüzyıldan itibaren belirginleşmiş, ancak 19. yüzyılda yaygınlaşmıştır. İç sofalı plan tipi daha çok sayıda odaya yer veriyor, yanyana gelen odalar sayesinde duvarlar azalıyor. Daha çok ekonomi ve sağlık yönünden tercih edilen bir plan şekliydi.

Merdivenin durumuna göre, sofanın bir veya her iki ucunda köşk, sekilik gibi isimlerle anılan özel mekanlar yer almıştır. Burada ya bir sedir bulunurdu veya biraz yükseltilerek hatta sofadan parmaklıklarla ayrılarak, geniş bir oturma köşesi düzenlenirdi. En eski tiplerde merdiven sofanın dışında bulunurdu. Daha sonraları sofanın içine alınmış fakat rast gele konumlandırılmıştır.

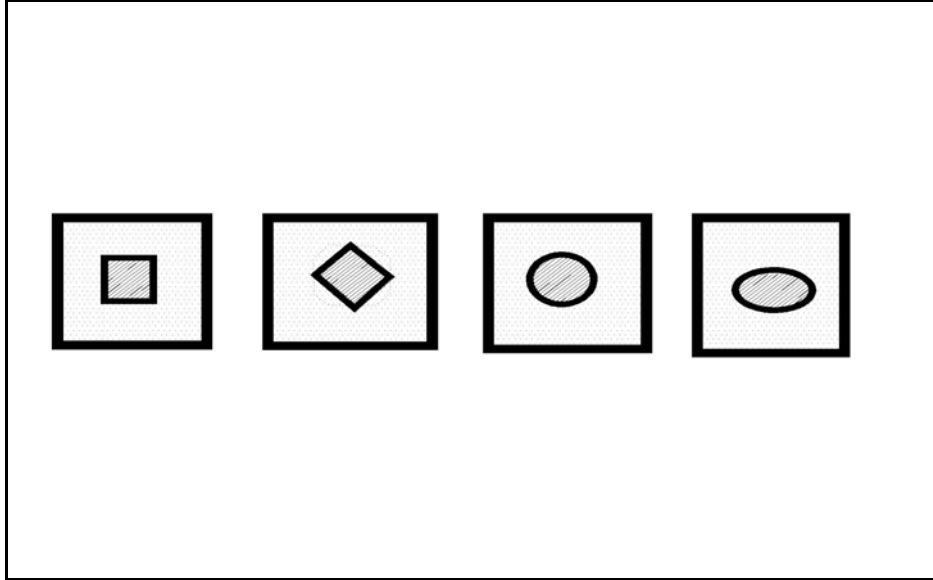
Resim-2.15: İç Sofalı Plan Tipleri (Küçükerman)

2.4.2.4. Orta Sofalı Plan Tipi

Orta sofalı plan tipi, Orta Asya'dan beri kullanılan bir tip olup Anadolu Türk mimarisinde daha çok medrese, cami, köşk gibi yapı türlerinde uygulanmışken 18. yüzyıldan itibaren önce büyük kentlerde yönetici evlerinde sonra da çevresinde tekrar uygulama alanı bulmuş bir ev tipidir. Bu tip, diğerlerine nazaran daha geç uygulanmaya başlanmıştır. Sofanın ortaya alınması ile ev planları daha çok kare veya kareye yakın dikdörtgenler haline dönüşmüştür. Binanın dört köşesine dört oda yerleştirilmiş, oda aralarına da merdiven, eyvan, hale, kiler, mutfak gibi servis mekanları getirilmiştir.

Sofa önceleri dört köşe iken, zamanla köşeler pahlandırılmış, sekizgen, çokgen, oval şekiller oluşmuştur. Sofanın muhafazalı olması evin iyi ısıtılabilmesine imkan sağlamış, bu da soğuk bölgeler için tercih sebebi olmuştur.

Plan tipinin üçüncü evresi olarak adlandırılan plan tipidir. Sofanın dış etkilerden çok büyük ölçüde korunması, planın toplu bir hale getirilmesi, odalar arası mesafenin azaltılması bu plan tipini İstanbul 'da tercih edilen bir plan tipi konumuna getirmiştir.

Resim-2.16: Orta Sofalı Plan Tipleri (Küçükerman)

3.BÖLÜM: GELENEKSEL TÜRK EVİ VE İSTANBUL

İstanbul'un tarihi perspektif içinde tek olan kimliği, dünyanın en büyük politik kuruluşunun başkenti olmasından kaynaklanmaktadır. Şehir en büyük Hıristiyan imparatorluğunun ve uygarlığının merkezi olmuş, yeni çağın başlangıcından itibaren de İslam dünyasının en büyük şehirlerinden biri olarak günümüze ulaşmıştır. İstanbul şehri; tarihi özellikleri yanında ona uygun fiziksel ve kültürel özelliklere sahip, doğal sitin kültürel değeri olan anıtları bünyesinde barındıran şehirlerden biridir.

3.1 İSTANBUL GELENEKSEL TÜRK EVİ ÖZELLİKLERİ

İstanbul'un İmparatorluk döneminin son başkenti olması, ülke genelinde pek çok konuda yönlendirici olma özelliğine sahip bulunmasını getirmiştir. Konut yapıları çoğunlukla geçen yüzyıldan kalmış olup değişim sürecini en belirgin biçimde yansıtmaktadır.

İstanbul'u diğer kesimlerden ayıran en önemli özellik, evlerde tamamiyle ahşap konstruksiyon kullanılmasıdır.19. yy içlerine kadar bazı istisnalar dışında hemen hemen bütünüyle ahşap evler yapıldı.

Yüksek duvarlarla çevrili bahçe içlerinde saklı, büyük konaklara karşılık alışlagelmiş evlerin çoğu cephelerini caddeden alırlardı. Zamanın yaşam tarzına uygun olarak birkaç bölüme ayrılabilen evlere düz ayak kapılardan girilir, biraz büyükçe olan evlerin zemin katında ziyaretçiler için kabul salonu vazifesi gören selamlık bulunurdu. Aileye ait yaşam mekanları ise üst kattaki haremlikte yer alırdı. Zemin katları biraz yüksek tutulur, böylece kış aylarını geçirebilecek bir oturma odasına yer açılırdı. Üst kat merdiveninden ayrılan bir kol vasıtasıyla ulaşılan oturma odası, bodrum benzeri bir ardiyenin üzerine inşa edilirdi.

3.2. İstanbul'da Görülen Plan Tipleri

İstanbul'da genellikle kapalı sofa plan tipleri kullanılmaktadır. Kapalı sofa plan tiplerinin kullanılması, diğer yörelere göre bir farklılık getirmektedir. Bunun yanısıra plan şemalarında çeşitli kombinasyonlara gidilmiş ve bileşik planlara ulaşılmıştır. Batı etkisi daha fazla hissedilmektedir.

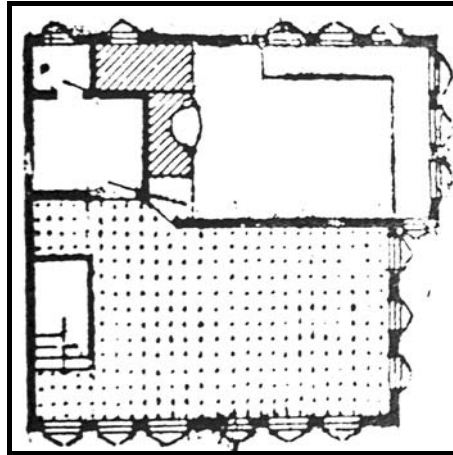
İstanbul'un en büyük farklılık gösteren bir diğer yönü yalılardır. Planlama açısından pek farklılık göstermeselerde, sadece konumları ve zemin kat kullanım şekilleri yönünden ayrılık gösterirler.

3.2.1. Dış Sofalı Plan Tipi

İstanbul'da bu tip evlere az rastlanmakla beraber, yeni tiplerin eskilerinin yarini almasıyla pek fazla örnek kalmamıştır. Bu plan tipi çeşitli değişimler geçirmiş olup, en ilkelinde üzeri çatı ile kapalı açık bir direklik olup, zamanla iki yan duvarın pencerele duvarlarla kapanmasıyla oluşumunu tamamlamıştır. Simetri ve aksialiteye önem verilmeyen, srbest bir plan tipidir. Kendi içinde yine bölümlere ayrılmaktadır.

3.2.1.1 Dış Sofalı, İki Odalı Plan Tipi

Bu tipte odaların plan içindeki yerleri hep aynıdır. Oda kapıları ve odaların arasındaki yüklükler daima planın ortasında yer alırlar. . Düzgün ve simetrik bir hal alan plan tipidir.

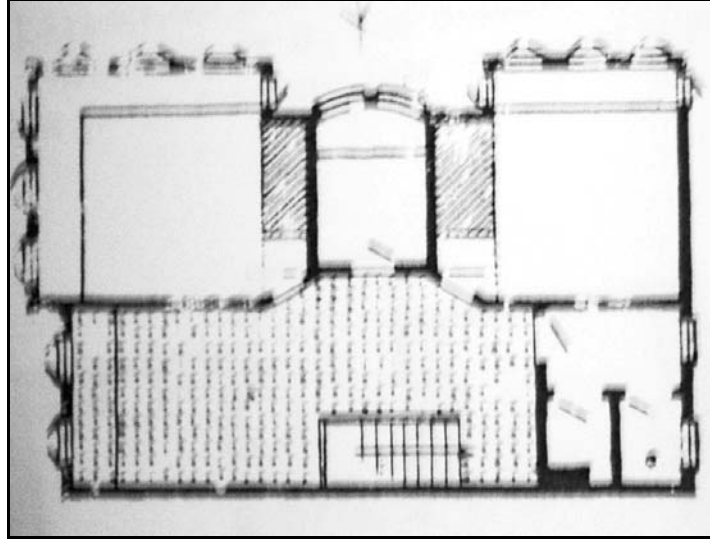

Resim-3.1: İstanbul, Firuzağa

İstanbul'da Firuzağa'da yer alan evin sofaya açılan bir odası ve bir kileri vardır. Odanın kapısı köşeden açılmaktadır.

3.2.1.2 Dış Sofalı, Üç ve Fazla Odalı Plan Tipi

Üç yada daha fazla oda ile oluşan plan tipidir. Diğer tipteki sofaya oranla daha uzun yapılan sofa çeşitli şekillerde bölünmeye olanak sunar. Ortadaki oda iki yanındaki odalara oranla daha geridedir. Sofanın bir yada iki ucu sekilikle döşenir veya kademe yüksekliği sağlanarak oturma yeri haline getirilir.

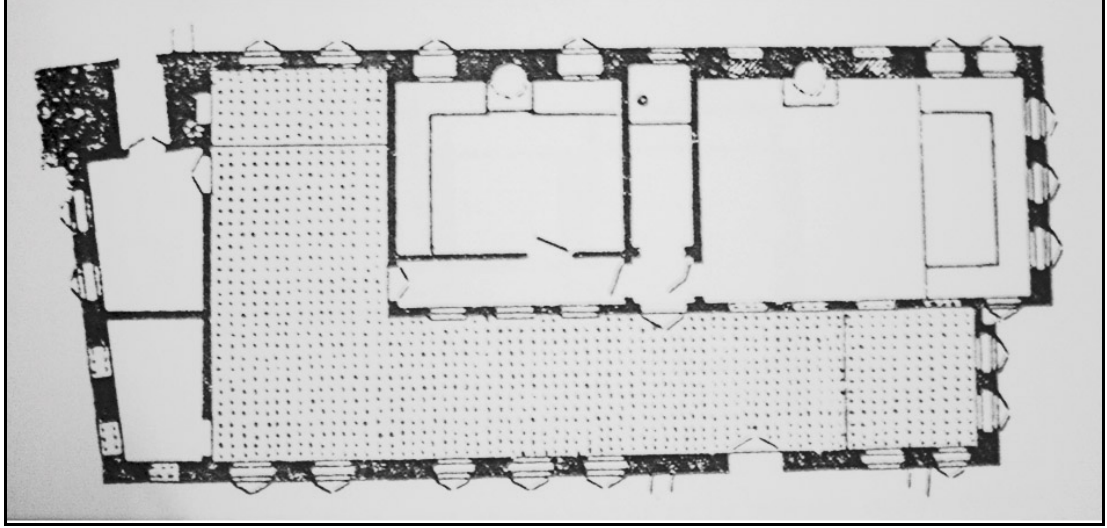
Resim-3.2: İstanbul, Hacıoğlu

İstanbul'da Halıcıoğlunda yer alan bu evde, sofa sağır tarafta yer almaktadır. İki yan odanın kapıları oda köşelerinde yer almaktadır. Sofanın içinde merdiven, bir ucunda ise abdesthane yer almaktadır.

3.2.1.3 Dış Sofalı, Eyvanlı Plan Tipi

Sofanın ortasında ve sofaya dik yönde bir eyvan bulunur. Eyvan mutlaka sofaya açılır. Üç odalı plana çok benzer. Eyvanın iki tarafında da iki yan oda vardır. Eyvan, iki yan odaya dip duvarlardan girme imkanı sağlar. İki yan odaya açılan kapılar, sofaya en yakın tarafından açılır. Bu yolla hem odaya bir köşesinden girilmiş olup

hem de eyvanın birbirine bağlı kalan üç duvarından faydalanılmış olur. Eyvan etkisi yaratan yan ve ara sofaların farkı, oturmak için ayrılmış olmaları ve geçit olarak kullanılmak için yapılmış olmalarıdır.

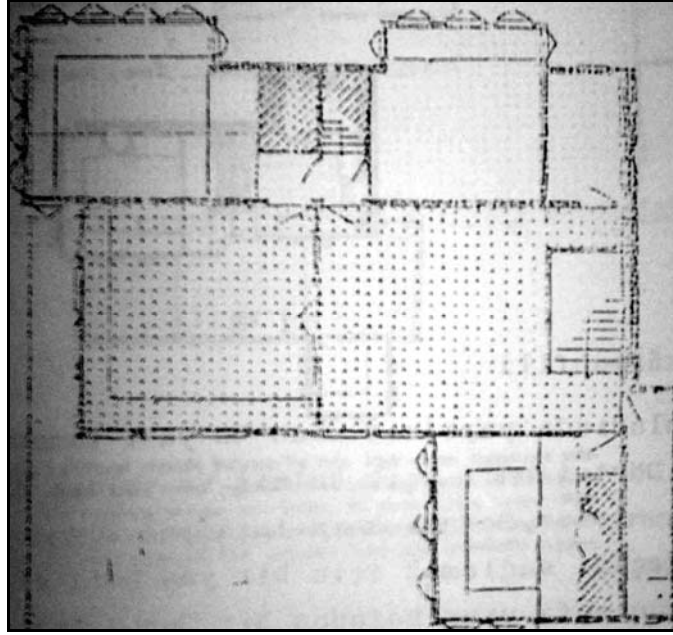

Resim-3.3: İstanbul, Yenıcamı Hünkarmahfili

17. yüzyıldan kalan Yenıcamı Hünkarmahfili planı, tamamiyle bu ev tipi planına uygundur. Odaların sofa arasından pencereleri vardır ve sofanın yan duvarı seki sayılabilecek vaziyettedir.

3.2.1.4 Dış Sofalı, İki Odalı ve Köşklü Plan Tipi

Bu plan tipinde, sofada beliren bir veya iki çıkma sekilik bulunmasıdır. Bu kısım , sofanın duvarına oranla daha çıkıntılı yapılması ile oluşturulur. Dış ortama karşı daha fazla mahremiyet elde edebilmek amacıyla sekilik kısmı kapalıdır. Köşk ve köşk odalarının sofanın iki ucuna eklenmesi planı zenginleştiren bir öğedir. Bu özellik simetrik bir ifadeye yaklaşılmasına sebep olur. Çıkma köşkların birbirinden farklı boyutlarda yapıldığı bazı durumlarda plan tipi U halini alır.

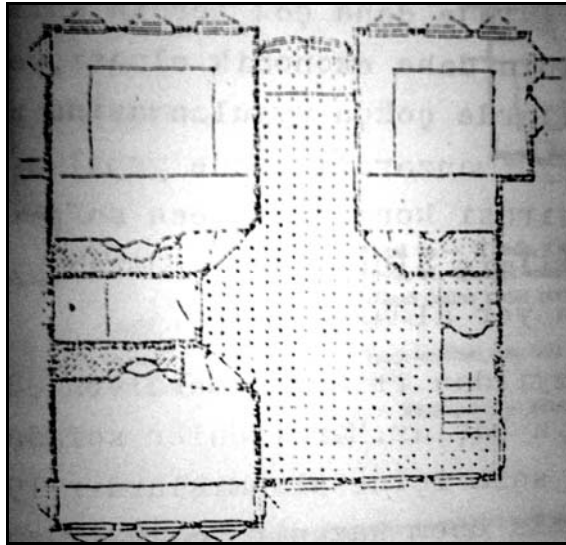

Resim-3.4: Bebek, Bebek Hamamı Sokak

Sofa camlı bir kısım ile bölünmüş olup, bölünen kısım sofanın oturma yeri olarak kullanılmıştır. Sofanın bir yanındaki köşk hemen hemen tamamıyla oda haline getirilmiştir.

3.2.1.5 Dış ve Köşe Sofalı Plan Tipi

Sofanın şekli kareye yakındır. Köşe sofalı plan tipinde odalar L şeklinde sofanın etrafına çevrilmiştir. Bu plan tipinde üç köşe odası olduğundan önemli odaları sadece üçtür.

Resim-3.5: Zeyrek, Ömer Efendi Sokak

Köşe sofasının iki tarafına aynı özellikte üç oda konmuştur. Bu planda oda kapılarının aynı köşeye gelmesi ve pahlı köşelerin içinde bulunması sofanın o yöne doğru gelişmesine neden olmuştur. Odaların arasına tuvalet, sokak tarafında cumbalı bir eyvan yerleştirilmiştir. Merdiven sofa içinde yer alır.

3.2.2 İç Sofalı Plan Tipi

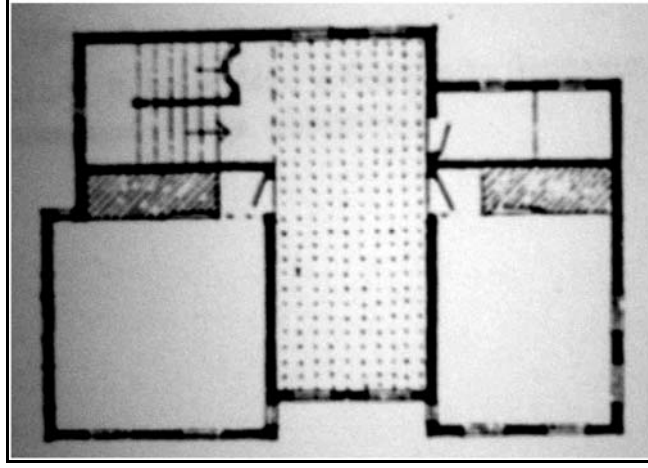
Sofa içeride yer almaktadır. İki tarafında mutlaka odalar bulunur. Odalar karşılıklı olarak aynı uzunlukta birer sıra oluştururlar. Fakat bazı durumlarda bir oda sırası diğerlerinden biraz daha kısa kalabilir. Bu gibi durumlarda sofa biraz daha dışarı çıkabilir.

İç sofalı evlerin dış sofalı evlere göre daha çok tercih edilmesinin sebebi daha korunaklı olmasıdır. Daha ekonomik olması, yani daha az yer işgal etmesi şehirlerde çok uygulanmasına sebep olmuştur. Sofanın güneşli veya manzaralı yönde yapılması tercih edilerek oda sırasının bu yöne konulmasından kaçınılır.

17. yüzyıl itibariyle merdiven oda sıralarının arasında yer almaya başlar. Merdivenler ya sofadan bir kapı ile ayrılmış, ya da bir sofa içine alınmışlardır. 19. yüzyıl başlarından itibaren üç kollu ve bütün sofa genişliğinde merdivenler kullanılmaya başlanmıştır. Bu merdivenler sofanın bir ucundan geniş ve yüksek pencerelerle aydınlatılır. İç sofalı evlerde köşk-oda biçimindeki eklere nadiren rastlanır. Merdiven konumuna göre sofa uçları sekiliğe ayrılır.

3.2.2.1 İki Yüzlü İç Sofalı, İki Odalı Plan Tipi

Sofanın bir yüzü ön cephede, diğer yüzü arka cephededir. İç sofalı plan tipinin en küçük örneğidir.

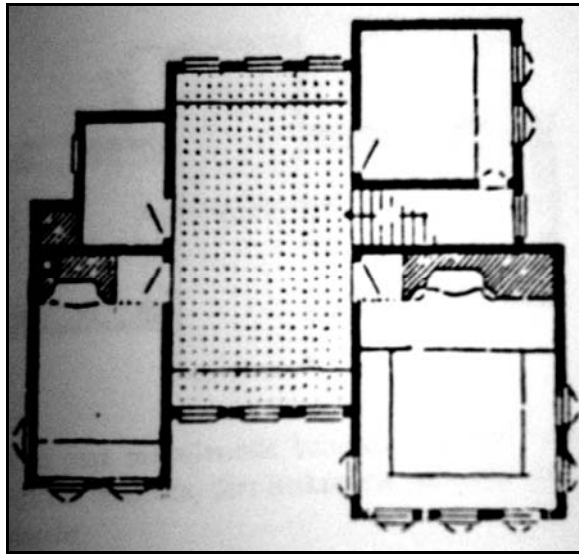

Resim-3.6: İstanbul, İçerenköy

İstanbul'da İçerenköyde olan bu evde odalar sofanın iki tarafından çıkmalar teşkil ediyorlar. Evin hususiyeti, merdiven ve helanın odaların arkasına, karşılıklı olarak yerleştirilmiş olmalarıdır.

3.2.2.2 İki yüzlü İç Sofalı, İkidenden Fazla Odalı Plan Tipi

Odalar sofanın iki tarafına dizilmiş olup, sofanın derinliği oda sayısının artması ile doğru orantılıdır. Bunun sonucunda sofanın pencereye yakın yerleri daha aydınlık, içerileri de daha karanlık kalır ve hareket sofası durumuna girer. Pencere kenarları sekililik ve köşklerle yapılandırılarak oturmaya ayrılır. Plan tipi merdiven yeri değiştirilerek çeşitlilik gösterebilir.

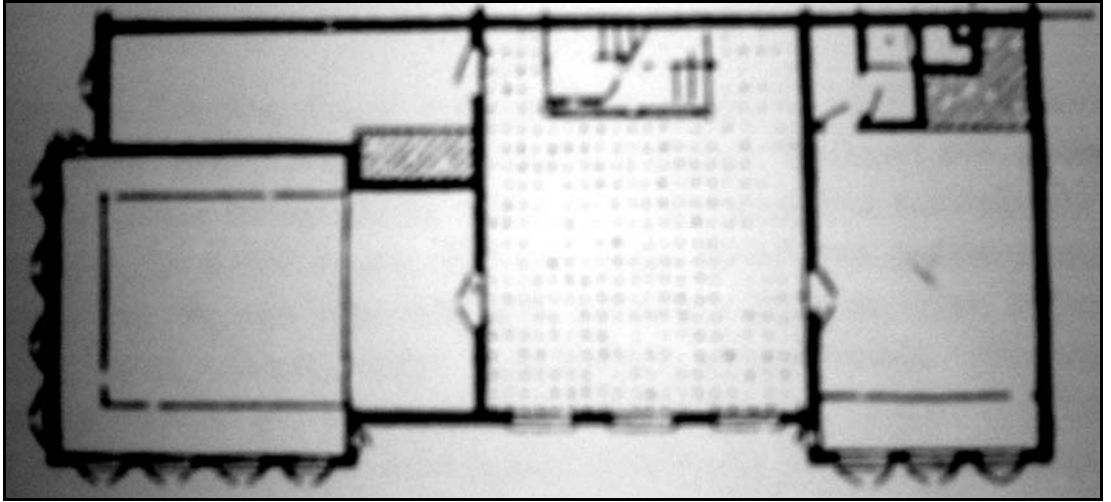
Resim-3.7: Bebek, Yoğurtçu Zühtü Sokak

Sofanın bir tarafında iki oda ve merdiven, diğer tarafında da oda ile apteshane vardır. Planı gayet serbest tutulmuş olan bu ev 18. yüzyıldan kalmıştır.

3.2.2.3 Bir Yüzlü İç Sofalı Plan Tipi

Karşı karşıya olan duvarların birinin sağır yada ikisinde açık ve pencereli olması bu plan tipini ortaya çıkarır. Sofanın bir yüzünün sağırlaşması sofanın ferahlığını kaybetmesini sağlar. Eğer ev küçük ise sofanın bir yüzlü olması o kadar önemli değildir , fakat daha büyük ve derin evlerde ferahlık farkı ortaya çıkmaktadır.

Bu tipte bir veya iki oda yapılır. Sofa odalara oranla geride kalır.

Resim-3.8: İstanbul, Aptulezel Caddesi

İstanbul'da Aptulezel caddesinde Ayakabu meydanında bulunan bu ev, iki cepheli olup, sofanın kapalı tarafına merdiven konulmuştur.

3.2.2.4 Eyvanlı ve Yan Sofalı Plan Tipi

3.2.3 Orta Sofalı Plan Tipi

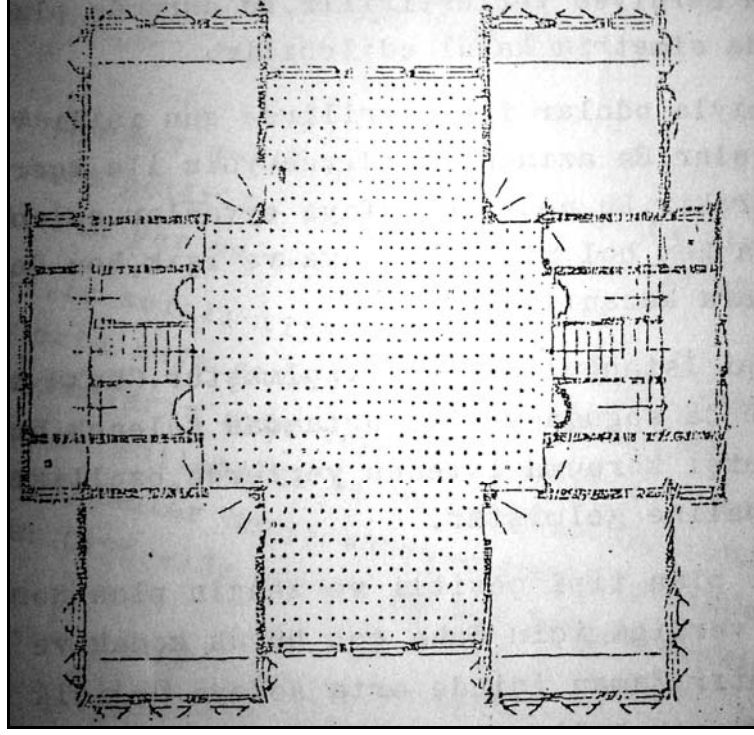
Son yüzyıllarda en çok kullanılan plan tipidir. Sofa evin ortasında olup dört tarafı odalarla çevrilmiştir. Genelde dört büyük oda, dört köşede yer alır ve bu odaların aralarına daha küçük odalar, eyvan ve merdiven yerleştirilir. Bu durum planda simetriye yol açar.

Sofaya eyvanların eklenmesinin sebebi; hava ve ışık, hemde istenilen yönde manzara kazandırma arzusudur. Bu plan tipi İstanbul'da çok benimsenmiştir. Çünkü sofa korunaklıdır ve bu da soğuğa ve dış ortamlardan gelecek huzur bozucu etkilere karşı korunma istenen yerlerde ideal tip halini almıştır. Orta sofalı plan tipi çeşitli ve zengin plan kompozisyonlarına imkan verdiği için daha büyük konaklarda kullanılmıştır.

Sofa merkezi olduğu için, sofaya yön vermek sorunu ortadan kalkmıştır. Çünkü bu yönlendirme bir eyvan ile sağlanmaktadır. Ayrıca sofanın ortada olması evin derinliğini arttırmakla beraber, odalar arasındaki uzaklığın da azalmasına neden olmuştur.

3.2.3.1 Dört Köşeli Orta Sofalı Plan Tipi

Sofa genellikle ya dikdörtgen yada karedir. Tipteki farklılıklar merdiven yerleri ve eyvan adedine bağlı olarak ortaya çıkar.

Resim-3.9: Çengelköy, Çakaltepe

Yapımı 19. yüzyıla ait olan bu evde orta sofa oldukça büyük tutulmuştur. Yan sofa ve merdiven yerleri ikişer ikişer sofanın dört yüzü içerisine alınmış ve böylece bu plan ortaya çıkmıştır. Dört köşeye yerleştirilmiş olan odalar sofaya oranla daha küçüktür. Bu köşe odaların iki kapısı vardır. Bunlardan biri sofaya, diğeri ise yan sofalara açılır. Merdivenler karşı karşıya getirilmiş ve aynı sofada yer almıştır ki buda dikkat çekici bir özelliktir. Plan tamamen aksial ve simetriktir.

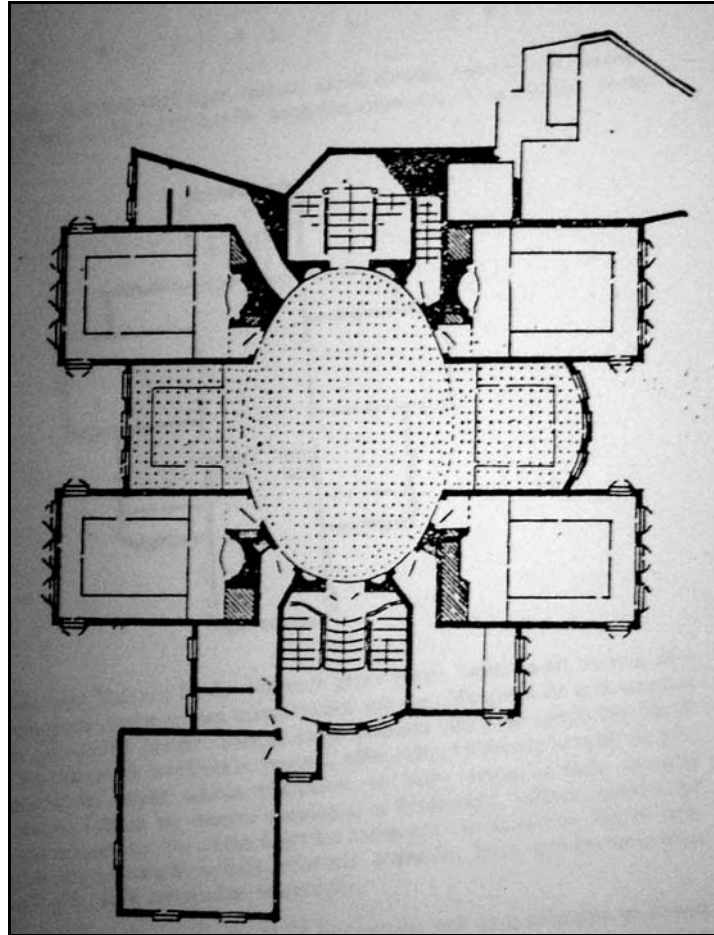
3.2.3.2 Pahlı Köşeli Orta Sofalı Plan Tipi

Orta sofalı tipler arasında en yaygın kullanılanıdır. Oda kapıları köşe pahlarında yer almakla beraber, odalara girişler daha uygun bir hale gelir. Eyvan ve merdivenlerin yer ve sayısı yine bu tiptede değişikliklere sebep olur.

Bir eyvanlı tipte, iç sofalı tipe göre çok fazla fark elde edilemediği için orta sofa genelde az uygulanır. İki eyvanlı tipte ise eyvanların aynı yada zıt yönde olmasıyla farklı tipler elde edilebilir.

3.2.3.3 Yuvarlak Veya Elips Sofalı Plan Tipi

Elips şeklindeki sofaya sahip olan bu tipin pahlı tipten bir farkı sofanın şeklindedir. Bir diğer farkı ise, aksiyeliteye bağlı olmasıdır. Elips sofa sebebiyle planda yer kaybı ile karşılaşılır. Bu kaybı minimum seviyeye indirmek için odalar köşelere alınmış, yüküklerin derinliklerinde bu sorun çözümlenmeye çalışılmıştır.

Resim-3.10: Çengelköy

3.2.3. Bölümler ve Birleşimler

Bölümlerin birleşmesi ile oluşan plan kompozisyonları Geleneksel Türk Evi'nin en karakteristik taraflarından biridir. Hayat, Selamlık ve Haremlık gibi bölümlerin doğmasına neden olan iç ve dış kısımlara ayrılmıştır. Bu ayırma küçük binalarda bölüm şeklinde, sadece belirli odaların Harici veya Selamlık olarak adlandırılması ile sağlanırdı. Daha büyük evlerde bu bölünme Haremlık ve Selamlık gibi iki veya daha fazla evin birleşmesi ile oluşurdu. Bölüm her evde olup, plan üzerindeki etkisi farklılık gösterir. Selamlık kısmı belirli bir dereceye kadar kendi sofa, merdiven ve odalarıyla ayrılmıştır. Haremlık kısmı yanında Selamlık kısmının ikinci derecede kaldığı zaman, bölüm plan üzerinde bir dereceye kadar etkili olur. Her iki bölüm de birbirine yakın büyüklükte yapıldıklarında plan üzerindeki etkisi artar. Her iki bölümünde kendisine aitsofa ve merdivenleri olduğundan, asıl ev planı bu iki bölümün birbirine bağlanması ile oluşur. Bazı durumlarda bölümler katlar arasında yapılırdı. Durum böyle olunca plan üzerindeki etkisi azalır.

Bölümlü evler aynı zamanda çeşitli tipte sofalara sahip oldukları zaman kendilerine özel tipler oluştururlar. Bu tipler bölümlerin sayısından başka, asıl olarak sofanın sayısına göre bir sınıflandırma içine alınmalıdırlar. Her sofa, çevresindeki odalar ve diğer mekanlar ile adeta kendine özgü bir ev haline gelmiştir. Bu sebepten de tüm ev planı aslında birbirine eklenmiş iki, üç yada daha fazla evden oluşur.

4.BÖLÜM: İNCELEME BÖLGESİ SÜLEYMANİYE

4.1 SÜLEYMANİYE BÖLGESİNİN KONUMU

Süleymaniye Bölgesi adını 16. yüzyılda Kanuni Sultan Süleyman adına Mimar Sinan tarafından yapılan Süleymaniye Caminden alır. Haliç'e doğru yokuşlarla inilen bir tepeye yayılan Süleymaniye Bölgesi, Şehzade Camii ile başlayıp Atatürk Bulvarı ile sınırlanan diğer taraftan Mese hattı üzerinde devam edip Beyazıt Cami ve Meydanıyla son bulan alandır.

Pek çok dönemin mimarisiyle iç içe olan Süleymaniye Bizans dönemine kadar uzanmış, kazandığı önemi ve gücü de Osmanlı Döneminde sürdürmüş, her dönemin yapılarına kucak açmış ve dokusunu oluşturmuştur.

İstanbul'un geçmişten günümüze merkezini oluşturan Süleymaniye, İstanbul'un kalbidir diyebiliriz. Surlarla sınırlanan tarihi yarımada gerek Bizans İmparatorluğu, gerekse Osmanlı İmparatorluğu döneminde idare merkezi olmuş, Bizanslılar ve Osmanlılar en görkemli eserlerini burada yaptırmışlardır. Kapalıçarşı, Ayasofya Camii, SultanAhmet Camii, Süleymaniye Camii, Yeni Camii gibi pekçok yapının sadece birkaçıdır. Şehrin en önemli ticaret ve kültür merkezi ünvanını günümüze kadar getirebilmiş ve işlevini yitirmemiştir.

Şehrin tarihi ile bağlantısını kuran bu bölge kültürel değerlerimiz açısından çok büyük önem taşımaktadır.

4.2. SÜLEYMANİYE BÖLGESİNDE YER ALAN GELENEKSEL TÜRK EVİ YAPILARININ TESPİTİ VE İNCELENMESİ

Geleneksel Türk Evleri genellikle az katlı inşaa edilmiş olup birinci kat her zaman için diğer katlardan daha önemli olmuştur. Zaman içinde kat sayıları arttıkça , beraberinde getiren ihtiyaçlara cevap vermesi açısından plan şemalarında farklılıklar göze çarpmıştır. Plan şemalarına baktığımızda her odanın avluya yada sofaya açıldığını ve odaların birbiriyle bağlantılarının yok denecek kadar az olduğunu görmekteyiz. Mekan öğelerinin organizasyonu açısından Türk Evi'ni incelediğimizde, daha öncede belirttiğimiz üzere odalar ve odalar arası ortak mekan olan “sofalar” ın iki ana şema çıkardığını görürüz. Bunlar evlerin kuruluş düzeninde en önemli faktör olup odalar arası bağlantının merkezi olarak yansımışlardır. Odalar ise kendi başlarına yapı içinde belirli eylemleri karşılayan birimleri oluştururlar. Yatma, oturma, yemek yeme, çalışma gibi eylemler her odada gerçekleştirilir. Odanın biçimlenişine bu eylemler yön verir.

Resim-4.1: İstanbul, Süleymaniye, Kayserili Ahmet Paşa Sokak

Evlerin karakterini oluşturan bu özellikler Süleymaniye bölgesinde yer alan konutlarda da görülmektedir.

4.2.1. Yapıların Plan Özellikleri ve Örnekler

Bölgede yer alan konutlar çoğunlukla orta sofalı plan şeması özelliği göstermektedir. Zemin kattan direkt olarak sofaya girilmekte ve bir merdiven ile üst kata ve diğer odalara geçilmektedir. Sofanın büyüklüğüne göre giriş kapısının her iki yanında sofayı aydınlatan pencereler yer alır, sofanın küçük olma durumunda ise kapı üzeri aydınlatmalar ve havalandırma için vantilasyon penceresi yer alır. Odalar, kareye yakın geometrisiyle sofanın etrafına dizilmişlerdir. Merdiven çoğunlukla sofa içinde yer alıp, evlerin ana girişinde her zaman iki, üç basamaklı merdivenler yer almaktadır.

Resim-4.2: İstanbul, Süleymaniye, Kirazlı Mescit Sokak

Kullanıcı değişimiyle plan şemalarında zamanla değişen bölge yapılarında, daha önce çoğunlukla giriş katında yer alan kiler ve mutfaklar odalara dönüştürülmüş, konutlarda yaşayan hane sayısına göre banyolar eklenmiştir.

Bölgede plan tipi olarak iç sofalı ve orta sofalı evler görülmekte ve en çok orta sofalı plan tiplerine rastlanmaktadır.

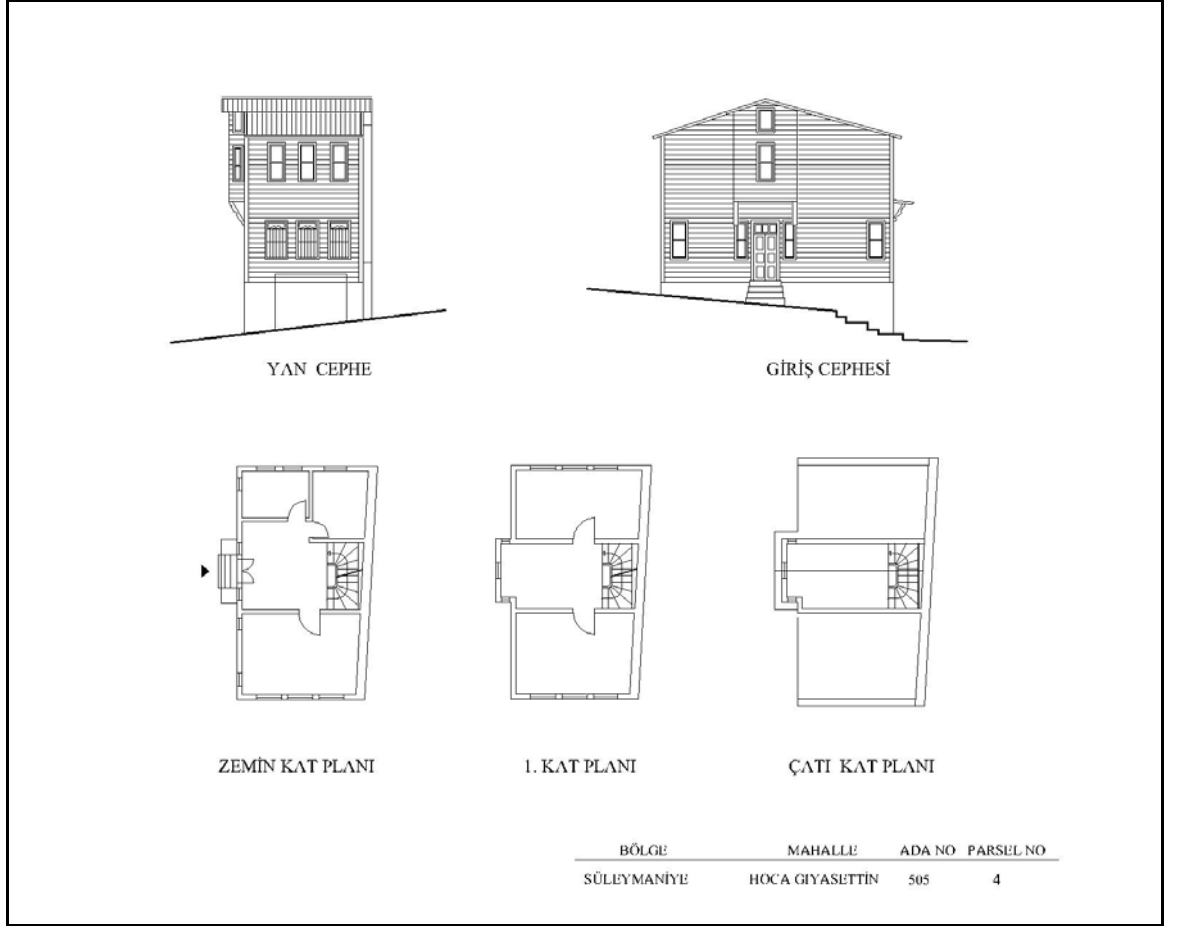
İnceleme bölgesinde yer alan yapıların plan tipolojileri örnekleri hazırlanmıştır.

Resim-4.3: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 508 Ada

Adres: Kuyulu Sokağı

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi ,508 Ada, 3 no'lu parselde bulunan ev zemin katı, birinci kat ve çatı katı olmak üzere üç kattan oluşmaktadır. Yüksek giriş olup, zemin kat kagir, üst katlar ahşap olarak kurgulanan bu tipte merdiven orta sofaya çıkmakta ve odalara geçişler orta sofadan sağlanmaktadır. Bir odada abdesthane mevcut olup diğer odalar için ortak bir abdesthane kullanılmıştır. Sofa zamanla küçük bir bölmeyle merdiven sirkülasyonundan ayrılmıştır, küçük bir hol oluşturmuştur.

Resim-4.4: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 505 Ada

Adres: Sarı Beyazıd Caddesi

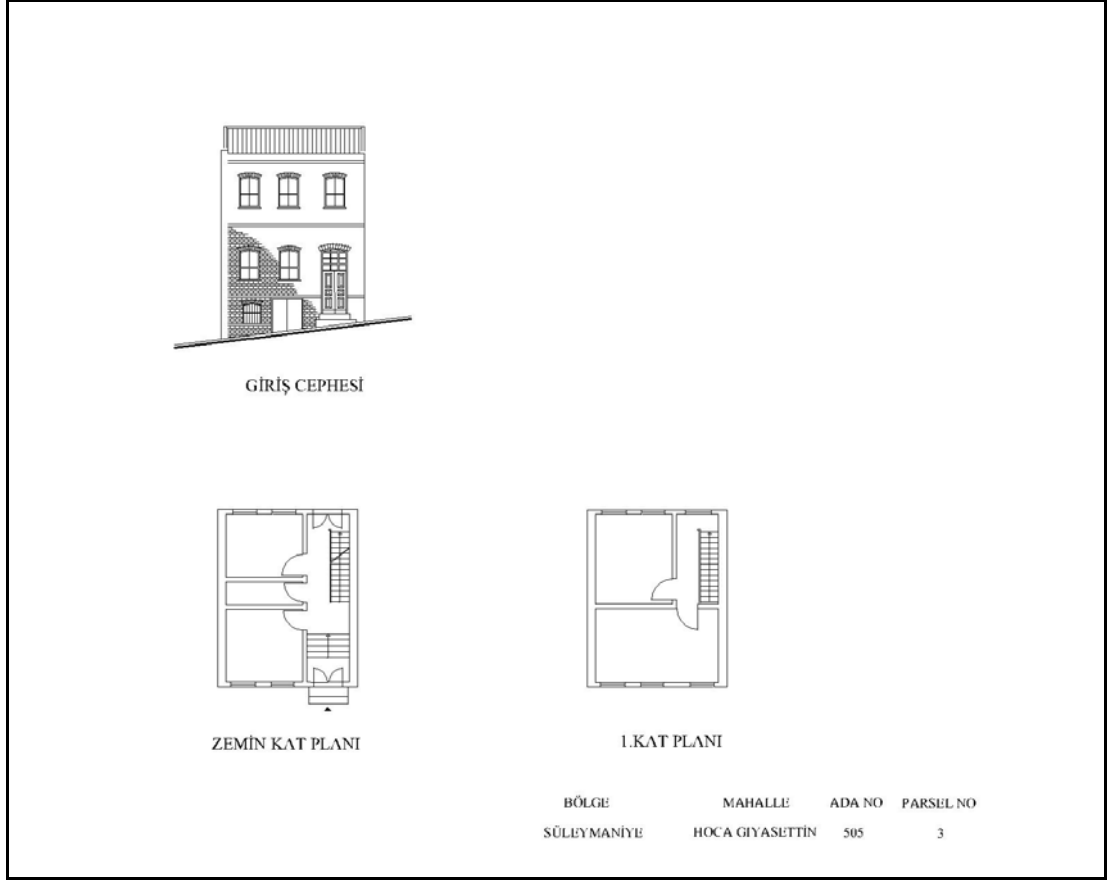
Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi ,505 Ada, 4 no'lu parselde bulunan ev zemin katı, birinci kat ve çatı katı olmak üzere yine üç kattan oluşmaktadır. Daha öncede belirttiğim üzere girişlerin yüksek olması yine bu plan tipindedeki hakim bir özelliktir. Orta sofaya açılan birinci kat planı, iki adet aynı büyüklükte oda ile çevrelenmiştir. Sofa cepheye açılmaktadır. Zemin kat abdesthane, depo ve mutfak olarak kullanılmaktadır. Üç cephesinde ışık almakta olup, alt kat kagir, üst kat ise ahşap özelliğine sahiptir.

Resim-4.5: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 505 Ada

Adres: Sarı Beyazıd Camii Sokak

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi ,505 Ada, 11 no’lu parselde yer almaktadır. Giriş katı iki cephesinden ışık almakta ve depo, mutfak, gusulhane olarak planlanmıştır. Birinci katta üç oda ve ortak kullanım için bir abdesthane yer almaktadır. Odaların içine depolama görevi gören dolaplar yerleştirilmiştir.

Resim-4.6: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 505 Ada

Adres: Sarı Beyazıd Caddesi

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi ,505 Ada, 3 no'lu parselde yer almaktadır. Yüksek giriş olup, zemin kat ve birinci kat olmak üzere iki kattan oluşmuştur. Giriş cephesinde ayrı bir girişi olan ve depolama alanı olarak kullanılan ayrı bir mekan oluşturulmuştur. Giriş katı iki cephesinden ışık almaktadır. Birinci katta iki oda yer almaktadır. Koridor odaların geçiş alanıdır.

Resim-4.7: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 505 Ada

Adres: Sarı Beyazıt Caddesi

Büyükük: 13,5 m x 13,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi ,505 Ada, 23 no'lu parselde yer almaktadır.Zemin kat ,birinci kat ve ikinci kat olmak üzere üç kattan oluşmuştur. Giriş altında yine depolama alanı olarak kullanılan ayrı bir mekan oluşturulmuştur. Dört cephesinden ışık almaktadır. Simetrik bir planlama özelliğine sahiptir. Katlar arası geçişlerde iki merdiven kullanılmış olup, orta sofa tek cepheye bakmaktadır. Odalar arası geçişler orta sofadan ve merdiven çıkışlarında oluşan küçük hollerden sağlanmaktadır. Sofa camlı bir kısım ile bölünmüş olup, bölünen kısım sofanın oturma yeri olarak kullanılmıştır.

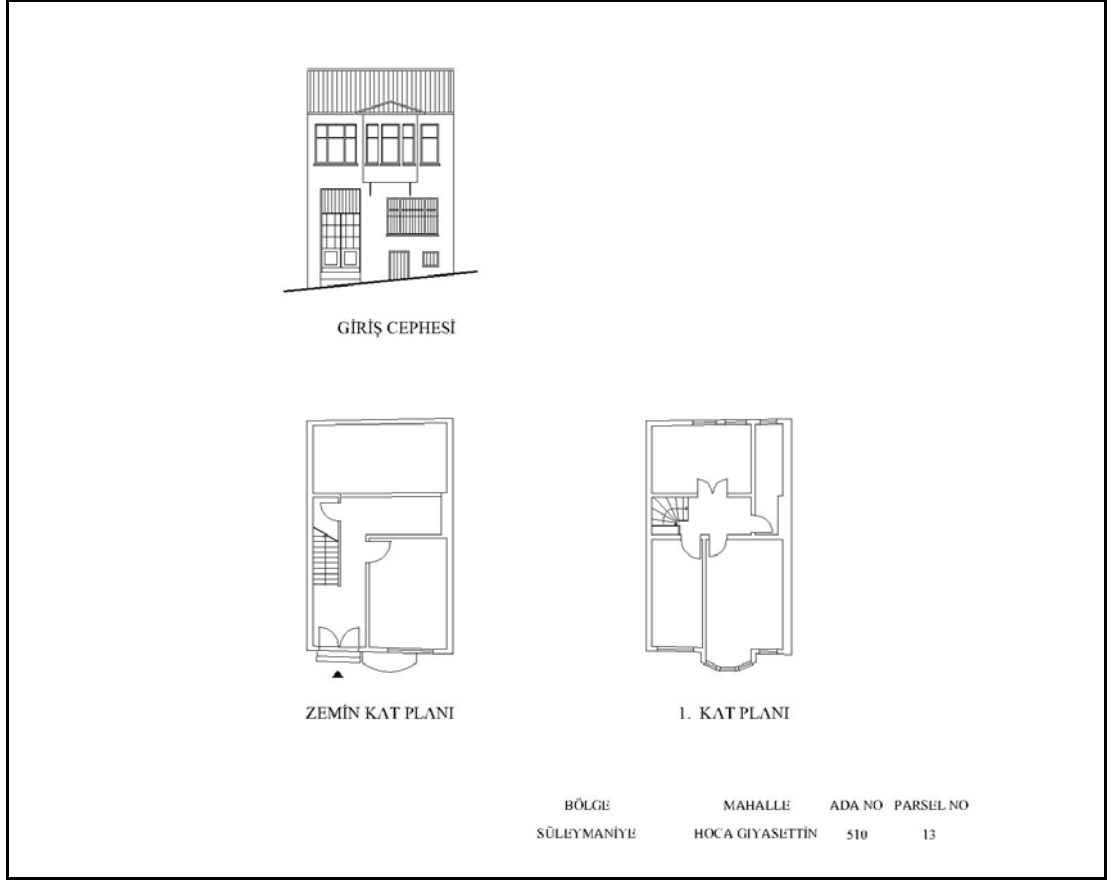

Resim-4.8: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 565 Ada

Adres: Yoğurtçuoğlu Sokağı

Büyükük: 4,5 m x 14,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi ,565 Ada, 34 no'lu parselde yer almaktadır.İki kattan oluşmuştur. Giriş altında yine depolama alanı olarak kullanılan ve yapıdan ayrı girişi olan bir mekan oluşturulmuştur. İki cephesinden ışık almaktadır. Giriş 1,5 metre kodundan yapılmaktadır, yüksek giriştir. Orta sofa sağır cepheye dayanmaktadır ve iki odanın dağılımı buradan yapılmaktadır.

Resim-4.9: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 510 Ada

Adres: Yoğurtçuoğlu Sokağı

Büyükük: 6,5 m x 11 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi ,510 Ada, 13 no'lu parselde yer almaktadır.İki kattan oluşmuştur. İki cephesinden ışık almaktadır. Sofa arada yer almaktadır. Ortak bir abdesthane mevcuttur. Üç odada sofaya açılmaktadır.Merdivenin yanında ufak bir depo alanı oluşturulmuştur.

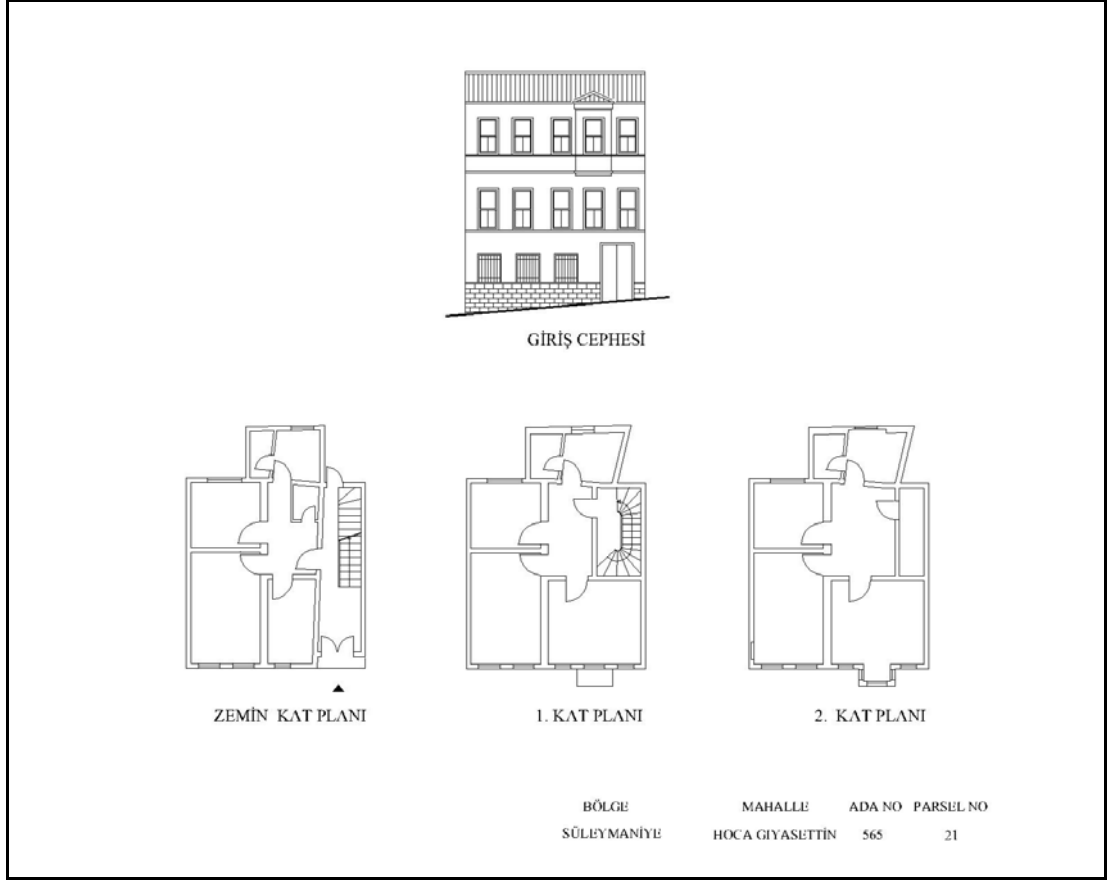

Resim-4.10: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 540 Ada

Adres: Divan Efendi Sokağı

Büyükük: 9 m x 17,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi ,540 Ada, 2 no'lu parselde yer almaktadır.İki kattan oluşmuştur. Üç cephesinden ışık almaktadır. Koridor plan şemasına dayanmaktadır. Merdiven girişin solunda bulunmaktadır. Depo olarak kullanılan bölüm girişi yan cepheden sağlanmıştır. Koridor arada kalmış olup odalara bu bölümden dağılım yapılmaktadır.

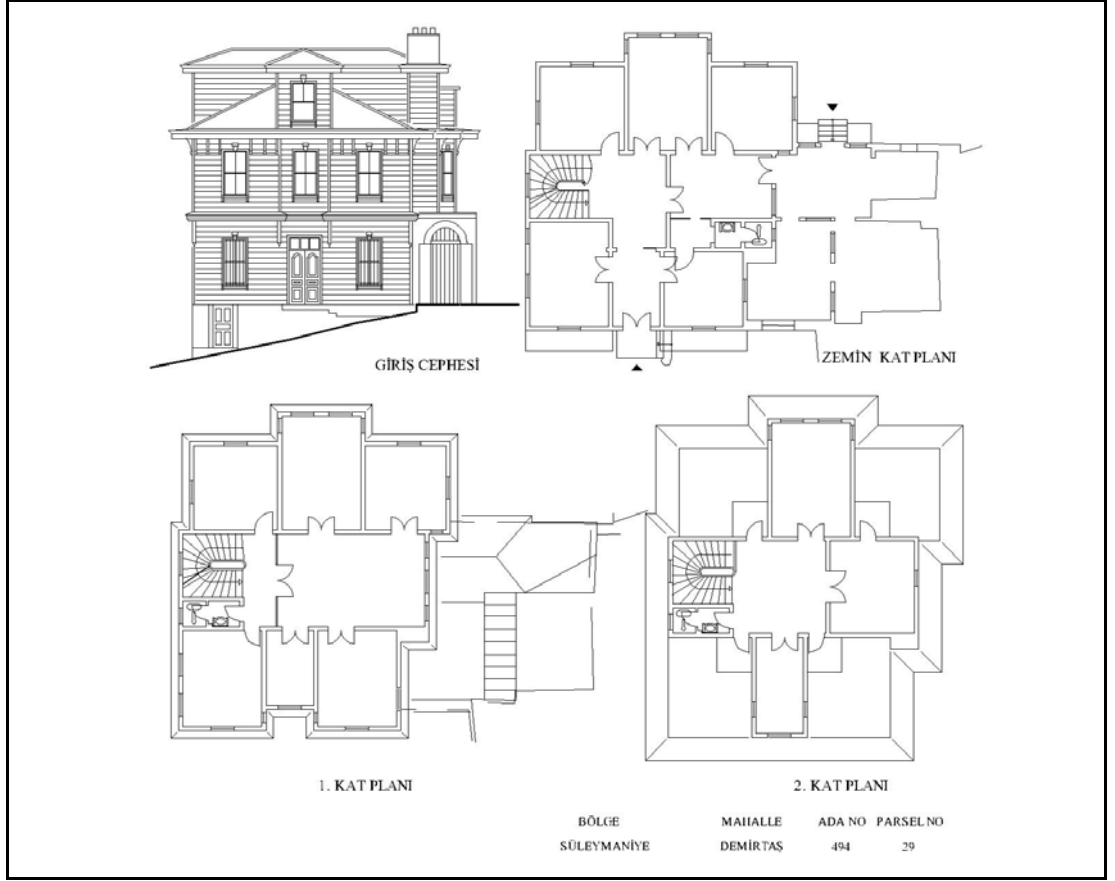

Resim-4.11: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 565 Ada

Adres: Divan Efendi Sokağı

Büyükük: 7,5 m x 10 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi ,565 Ada, 21 no'lu parselde yer almaktadır.Zemin kat, birinci kat ve ikinci kat olmak üzere üç kattan oluşmuştur. İki cephesinden ışık almaktadır. Koridor plan şemasına dayanmaktadır. Merdiven konuta girişi karşılamaktadır. Giriş katında depo ve servis alanları dışında bir oda bulunmaktadır. Üst kat odalara dağılım orta kapalı sofadan yapılmaktadır.

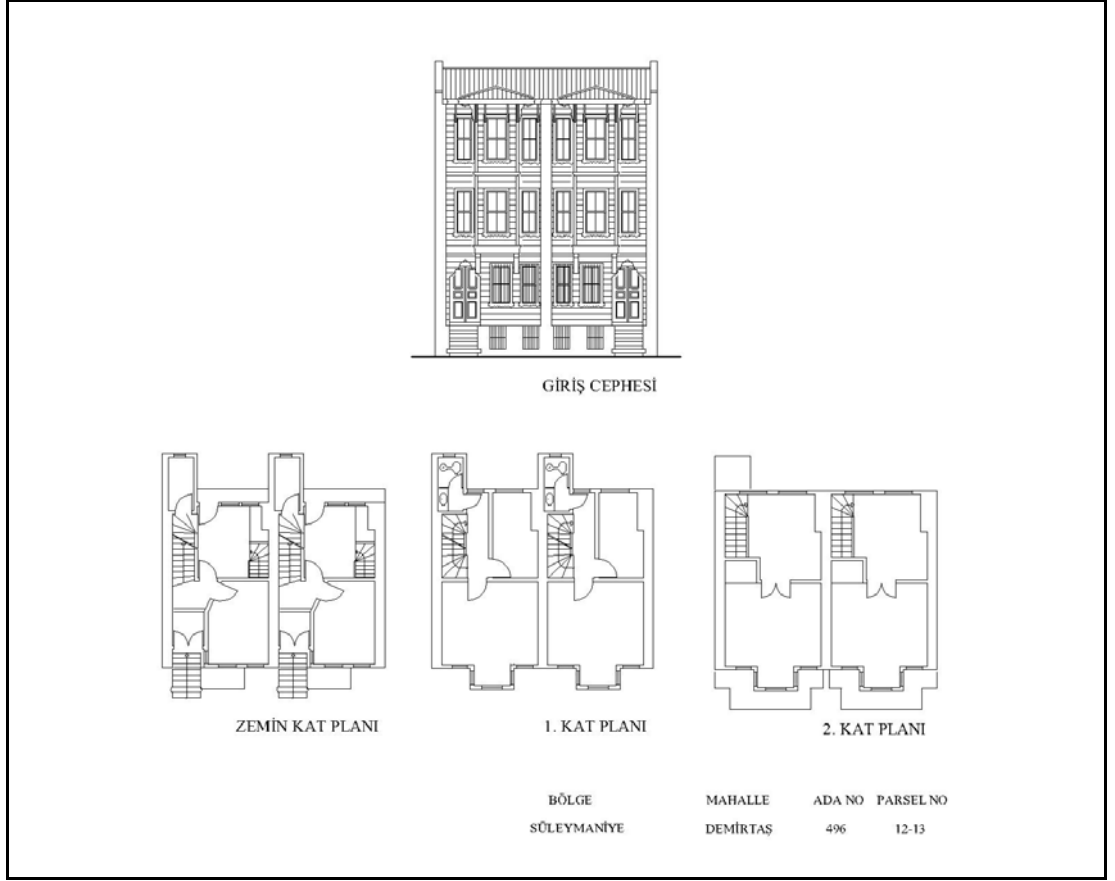

Resim-4.12: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 494 Ada

Adres: Hayriye Hanım Sokağı

Büyükük: 7,5 m x 10 m

Süleymaniye Bölgesi, Demirtaş Mahallesi ,494 Ada, 29 no'lu parselde yer alan konut zemin kat, birinci kat ve ikinci kat olmak üzere üç kattan oluşmuştur. Dört cephesinden de ışık almaktadır. Köşe konutun plan şemasına bakıldığında ana giriş etrafında servis hacimlerinin dizilmiş olduğunu ayrıca zemin kattaki oda ilavesi olduğu görülmektedir. Konut merdiveni girişi karşılamaktadır. Odalar orta sofa etrafına konumlandırılmış olup sofa kapalı olarak biçimlendirilmiştir

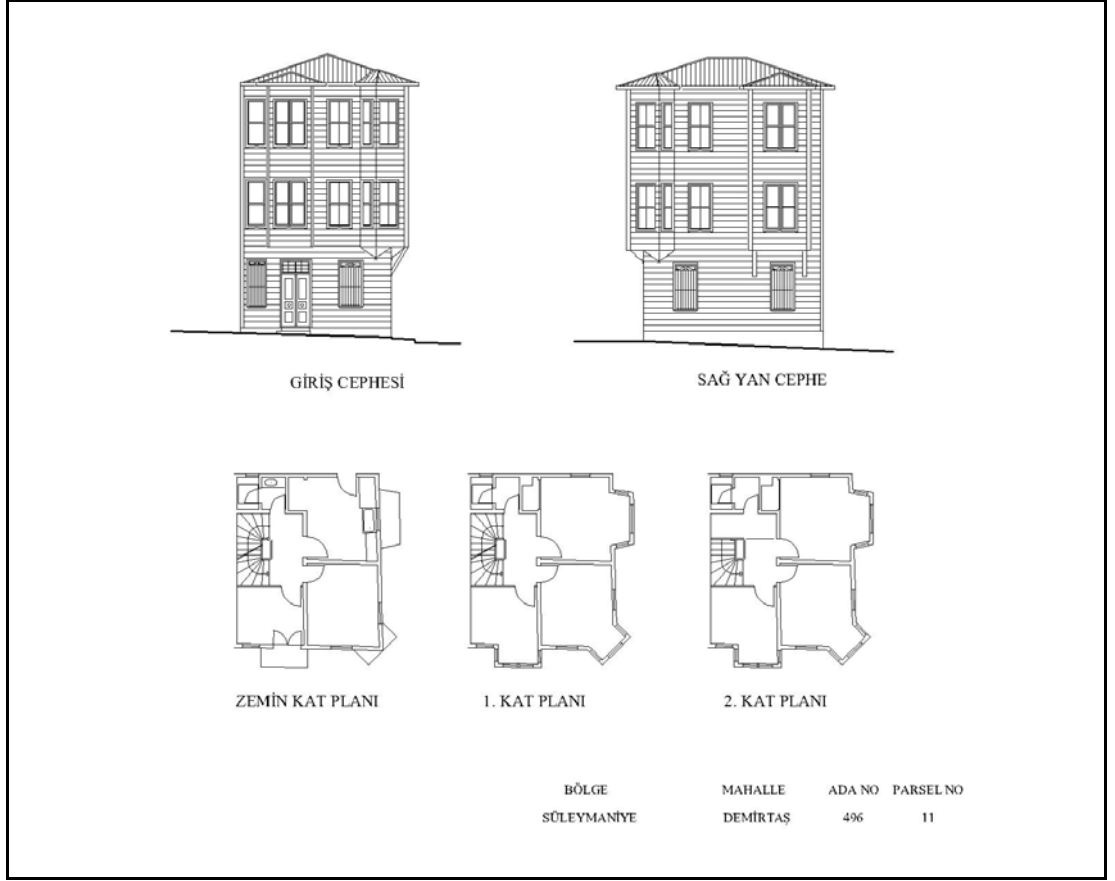

Resim-4.13: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 496 Ada

Adres: Ayrancı Sokağı

Büyükük: 9,5 m x 9 m

Süleymaniye Bölgesi, Demirtaş Mahallesi ,494 Ada, 12-13 no'lu parselde yer alan konut, ikiz konut olup zemin kat, birinci kat ve ikinci kat olmak üzere üç kattan oluşmuştur. İki cephesinden de ışık almaktadır. Yüksek giriş olan konuta girişi merdiven karşılamaktadır. Depo bölümü içerden konulan ek bir merdiven geçişiyle zemin kat altında yer almaktadır.

Resim-4.14: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 496 Ada

Adres: Ayrancı Sokağı

Büyükük: 7 m x 8,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Demirtaş Mahallesi ,496 Ada, 11 no'lu parselde yer alan konutta merdiven planının merkezinde yer almaktadır. Merdivenden çıkıldığında orta sofa ve etrafına dizilmiş odalar görünmektedir. Zemin kat kagir olup üst katlar ahşap olarak kurgulanmıştır.

Resim-4.15: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 496 Ada

Adres: Ayrancı Sokağı

Büyükük: 10,5 m x 6 m

Süleymaniye Bölgesi, Demirtaş Mahallesi ,496 Ada, 1 no'lu parselde yer alan konutta merdiven planının merkezine yerleştirilmiştir. Yüksek giriş olan konut üç katlı olup odalar yine iç sofanın etrafına dağıtılmıştır. Sofa tek bir cepheden aydınlatılmaktadır.

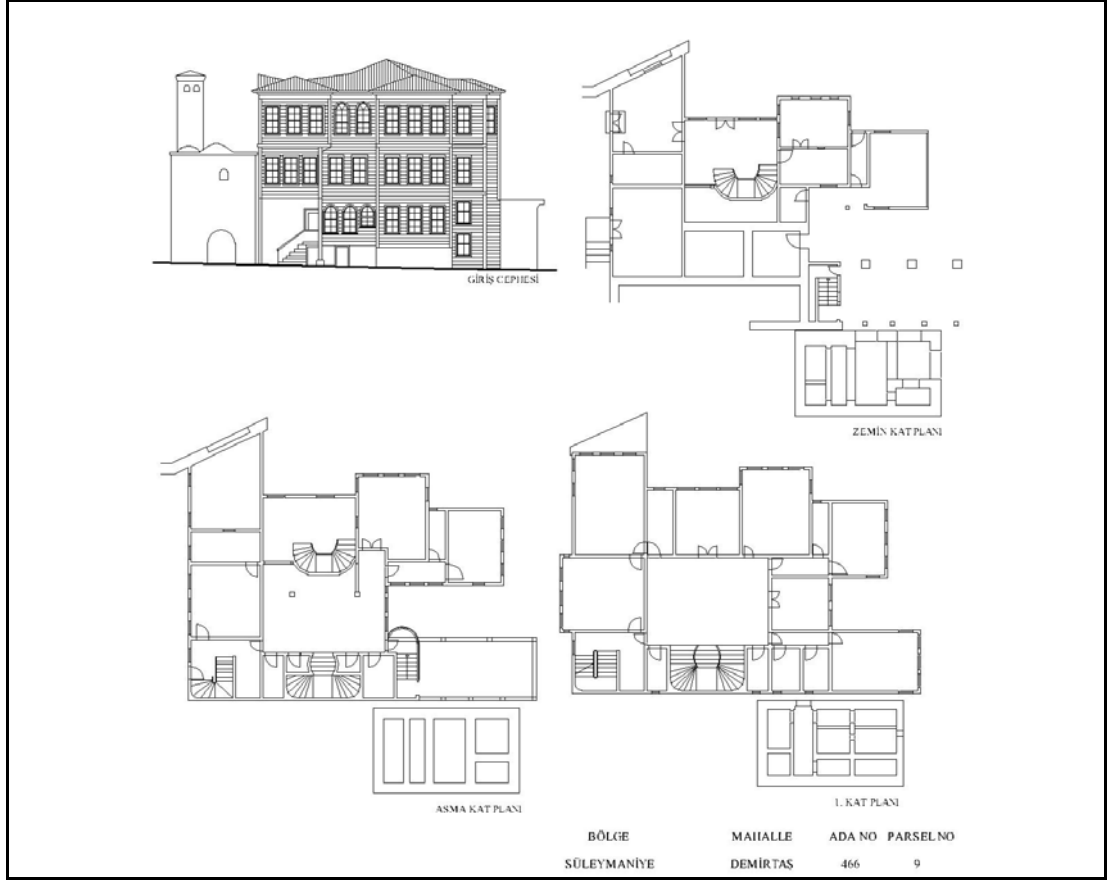

Resim-4.16: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 508 Ada

Adres: Mehmet Paşa Yokuşu

Büyükük: 4 m x 9,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Demirtaş Mahallesi ,508 Ada, 4 no'lu parselde yer alan konut kagir bir yapıdır. Yüksek giriş olan konut yine üç katlı olup koridor plan şeması hakimdir. Yüksek giriş olan plana, yine içeridende kod yüksekliği verilmiştir. Zemin kat ve birinci kat için kullanılan merdive ile çatı katı geçişinde kullanılan merdiven ayrılmıştır.

Resim-4.17: İstanbul, Süleymaniye, Demirtaş Mahallesi, 466 Ada

Adres: Ord.Prof.Cemil Birsal Caddesi

Günümüzde yerinde yoktur.

Süleymaniye Bölgesi, Demirtaş Mahallesi , 466 Ada, 9 no'lu parselde yer alan konut tamamiyle ahşap bir yapıdır. Yüksek giriş tüm konutlarda olduğu gibi burdada geçerliliğini korumuştur. Orta sofalı konutun bahçe tarafından girişi bulunmaktadır. Plan şemasına bakıldığında odalar sofa etrafına dizilmiştir ve dört tarafından da ışık almaktadır. Servis hacimleri giriş yönü karşısına dizilmiştir. Plan şeması cepheye yansımıştır.

Resim-4.18: İstanbul, Süleymaniye, Hacı Kadın Mahallesi, 536 Ada

Adres: Tirendaz Sokak

Büyükük: 7,5 m x 8,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Hacı Kadın Mahallesi , 536 Ada, 11 no'lu parselde yer alan konut koridorlu plan şemasına dayanmaktadır ve küçük hacimlidir. Merdiven, girişin sağında ve planın merkezinde yer almakta, odalara koridordan dağılım yapılmaktadır. Birinci katta odadan yüksek giriş bulunmakta, giriş cephesinin yönündeki oda cumba ile dışarı çıkmaktadır.

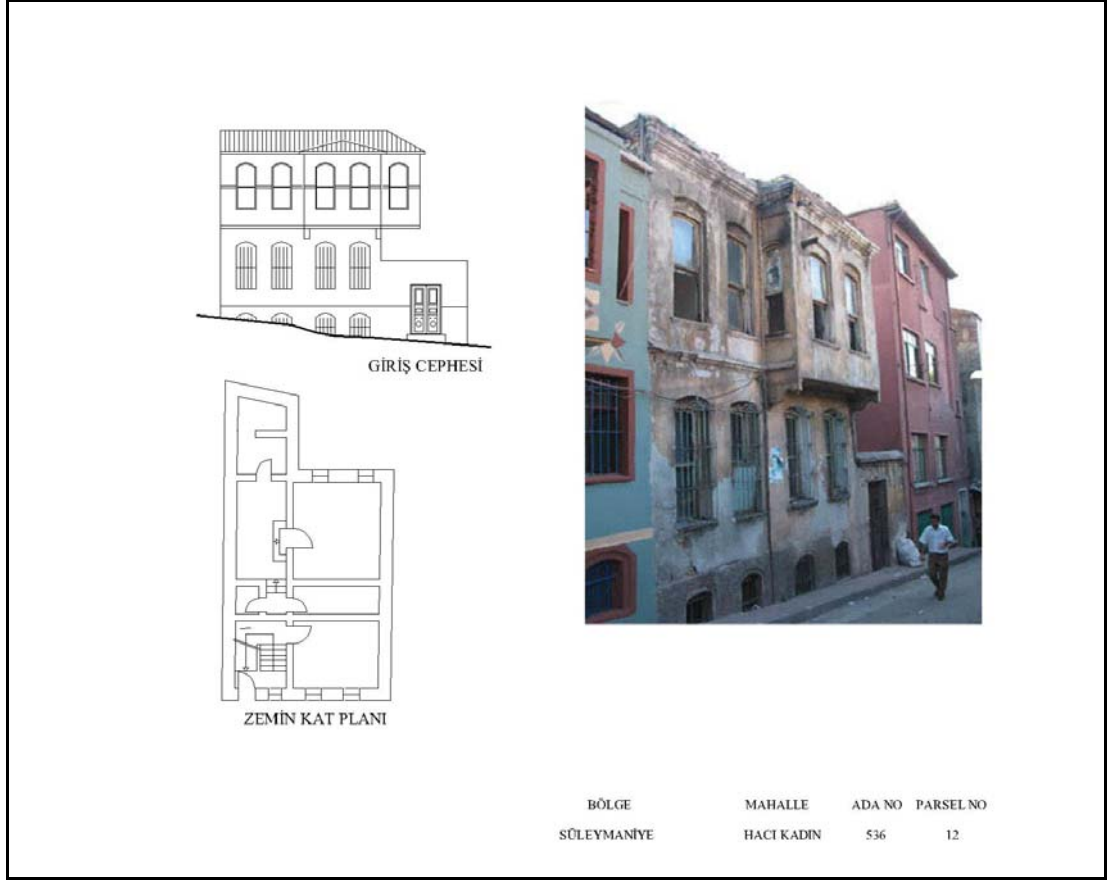

Resim-4.19: İstanbul, Süleymaniye, Hacı Kadın Mahallesi, 536 Ada

Adres: Vefa Caddesi

Büyükük: 10 m x 11,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Hacı Kadın Mahallesi , 536 Ada, 6 no'lu parselde yer alan konutta orta sofa yer almaktadır. Üç katlı yapıda girişte koridor plan şeması hakim olup, merdiven karşılamaktadır. Servis alanı ile birlikte oda dağılımı giriş kattada yapılmıştır. Üç cephesinden ışık alan yapının birinci katında depo ve odalar dağılım göstermektedir.

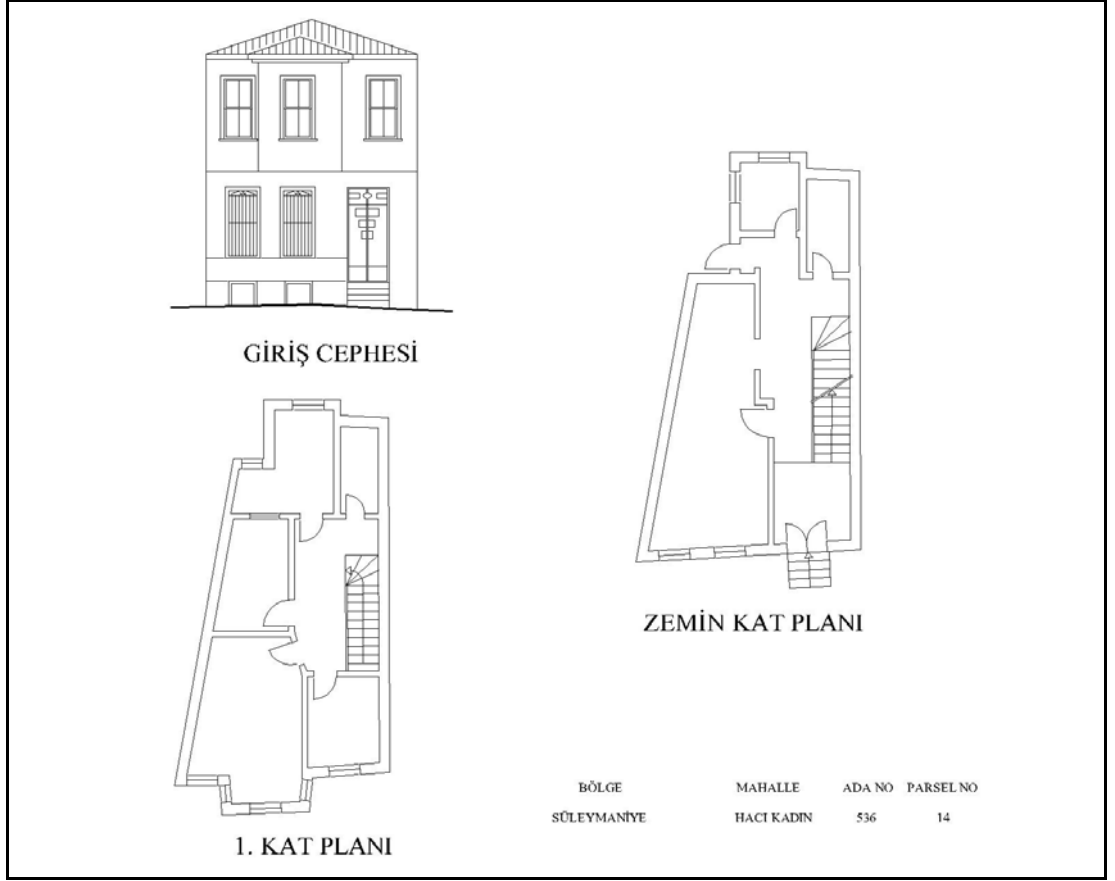

Resim-4.20: İstanbul, Süleymaniye, Hacı Kadın Mahallesi, 536 Ada

Adres: Tirendaz Sokak

Büyükük: 7 m x 13 m

Süleymaniye Bölgesi, Hacı Kadın Mahallesi , 536 Ada, 12 no'lu parselde yer almaktadır. Küçük hacimli bir yapı olup kagirdir. Yapıya giriş sokaktan ayrılan bahçe kapısından yapılmaktadır.

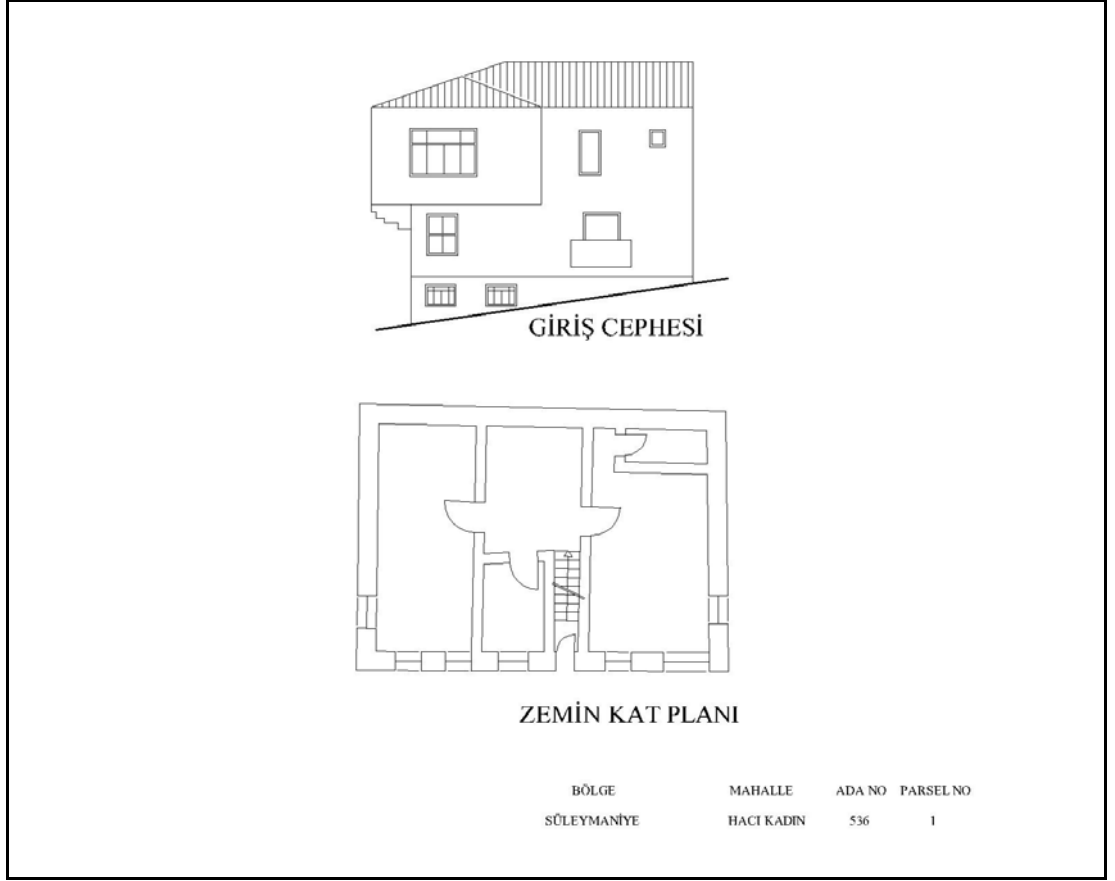

Resim-4.21: İstanbul, Süleymaniye, Hacı Kadın Mahallesi, 536 Ada

Adres: Tirendaz Sokak

Büyükük: 6 m x 11,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Hacı Kadın Mahallesi , 536 Ada, 14 no'lu parselde yer alan yapı yine küçük hacimli olup kapalı koridor şeması hakimdir. Ortak gusulhane ve depo alanları yer almaktadır. Girişi merdiven karşılamaktadır. Bir adet geniş hacimli baş oda yer almaktadır ve cumba ile bu oda belirgileştirilmiştir

Resim-4.22: İstanbul, Süleymaniye, Hacı Kadın Mahallesi, 536 Ada

Adres: Tirendaz Sokak

Büyükük: 7,5 m x 8,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Hacı Kadın Mahallesi , 536 Ada, 1 no'lu parselde yer alan yapı iki cephesinden ışık almaktadır. Kagir bir yapıdır.

Resim-4.23: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 506 Ada

Adres: Vefa Sokak

Büyükük: 6,5 m x 13 m

Süleymaniye Bölgesi, Hacı Kadın Mahallesi , 506 Ada, 6 no'lu parselde yer almaktadır. Farklı bir girişle ayrılan depo bölümü yapının dışında yer almaktadır. İki cephesinden ışık alan yapıda orta kapalı sofayla odalara geçiş sağlanmaktadır.

Resim-4.24: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 506 Ada

Adres: Maslak Sokak

Büyükük: 7,5 m x 11 m

Süleymaniye Bölgesi, Hacı Kadın Mahallesi , 506 Ada, 27 parselde yer almaktadır. Orta sofalı konutun plan şemasına bakıldığında yüksek girişin sağlandığı yapı planında içtende kod farkı yaratılmıştır. Tamamen ahşap olan yapıda sofadan odalara ve depo olarak kullanılan mekanlara geçiş sağlanmıştır.

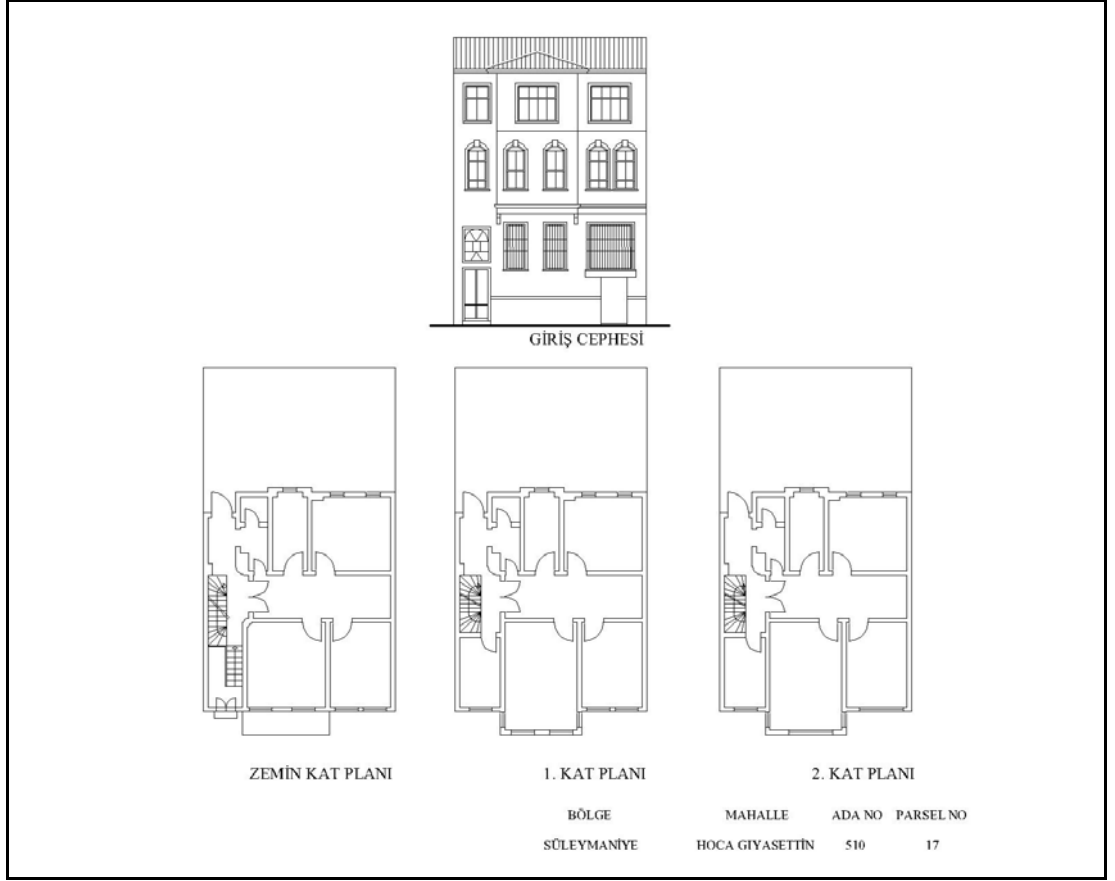

Resim-4.25: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 506 Ada

Adres: Vefa Caddesi

Büyükük: 8 m x 10,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi , 506 Ada, 16 parselde yer almaktadır. Orta sofalı plan şemasında girişi geniş bir hol karşılamakta, yine giriş katında servis ve yaşama alanları dağılımı yapılmıştır. Üç katlı yapı, üç cephesinde ışık almakta ve baş oda cumba ile kendini göstermektedir.

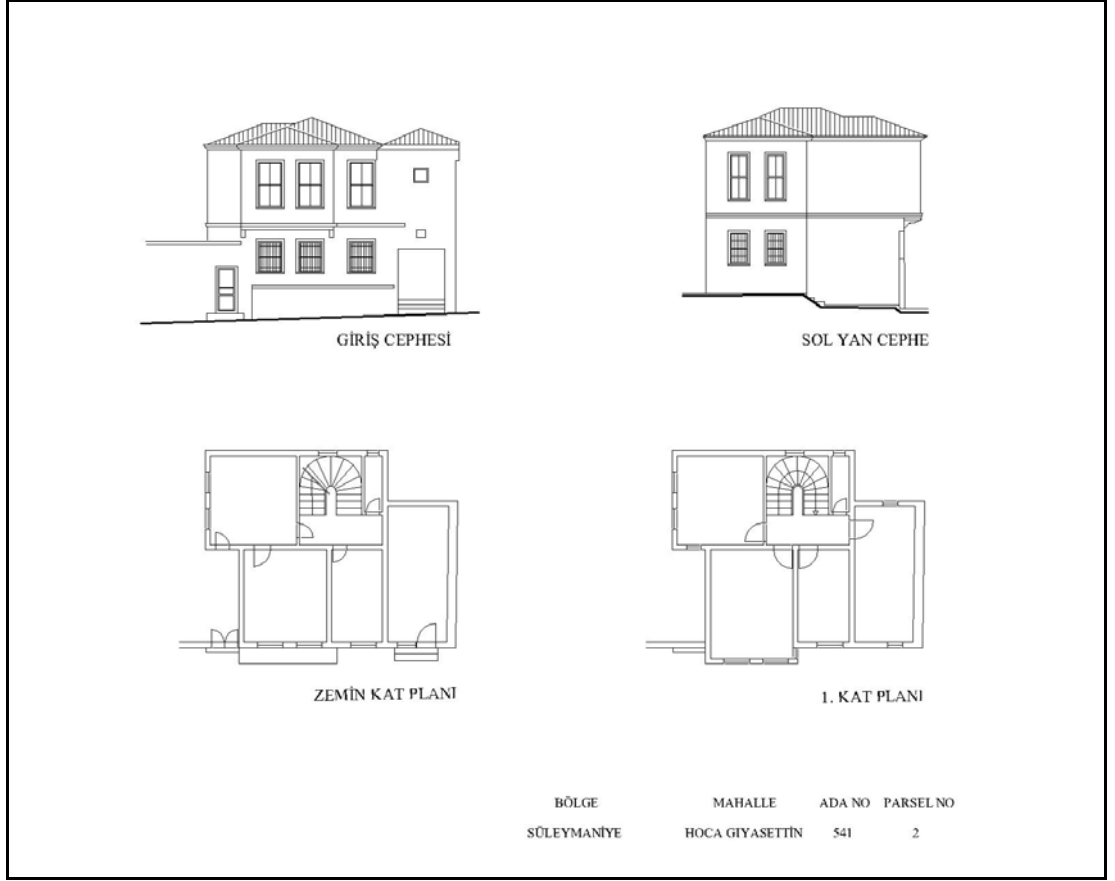

Resim-4.26: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 510 Ada

Adres: Vefa Caddesi

Büyükük: 8 m x 10,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi , 506 Ada, 17 no'lu parselde yer alan yapı üç katlıdır. Kagir olan yapı iki cephesinden ışık almaktadır. Koridor şeması hakimdir. Tüm katlarda aynı bölümlendirmeler, eşit hacimde mevcuttur. Ortak depo ve abdesthane mevcuttur.

Resim-4.27: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 541 Ada

Adres: Tirendaz Sokak

Büyükük: 9 m x 11 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi , 541 Ada, 2 no'lu parselde yer alan yapı iki katlıdır. Küçük hacimli bir yapı olup depo girişi yine ön cepheden , ana girişten ayrı verilmiştir. Koridor şeması hakim olup, odalara geçişler koridordan yapılmaktadır.

Resim-4.28: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 541 Ada

Adres: Tirendaz Sokak

Büyükük: 12 m x 10 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi , 541 Ada, 4 no'lu parselde yer almaktadır. Yapıya giriş sıfır kodundan alınmış olup , girişi karşılayan koridorda kod farklılığı yaratılmış ve iki odaya geçiş bu şekilde sağlanmıştır. Servis alanı giriş katında olup, sağ taraftaki merdiven ön cepheye dayanan orta sofaya çıkmata, burdan odalara dağılım yapılmaktadır.

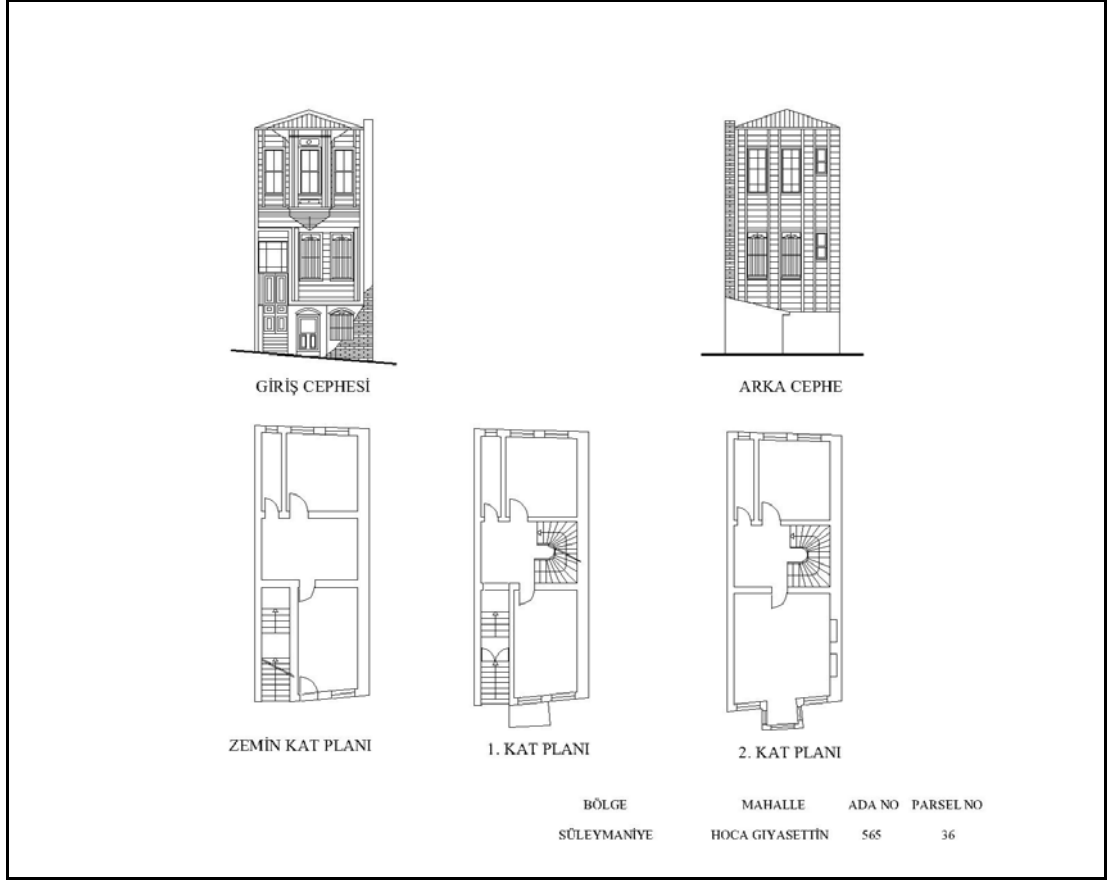

Resim-4.29: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 541 Ada

Adres: Tirendaz Sokak

Büyükük: 4,5 m x 10 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi , 541 Ada, 5 no'lu parselde yer alan kagir bir yapıdır. Girişi uzun bir koridor karşılamaktadır. Koridor şeması hakim olup ortak gusulhane mevcuttur.

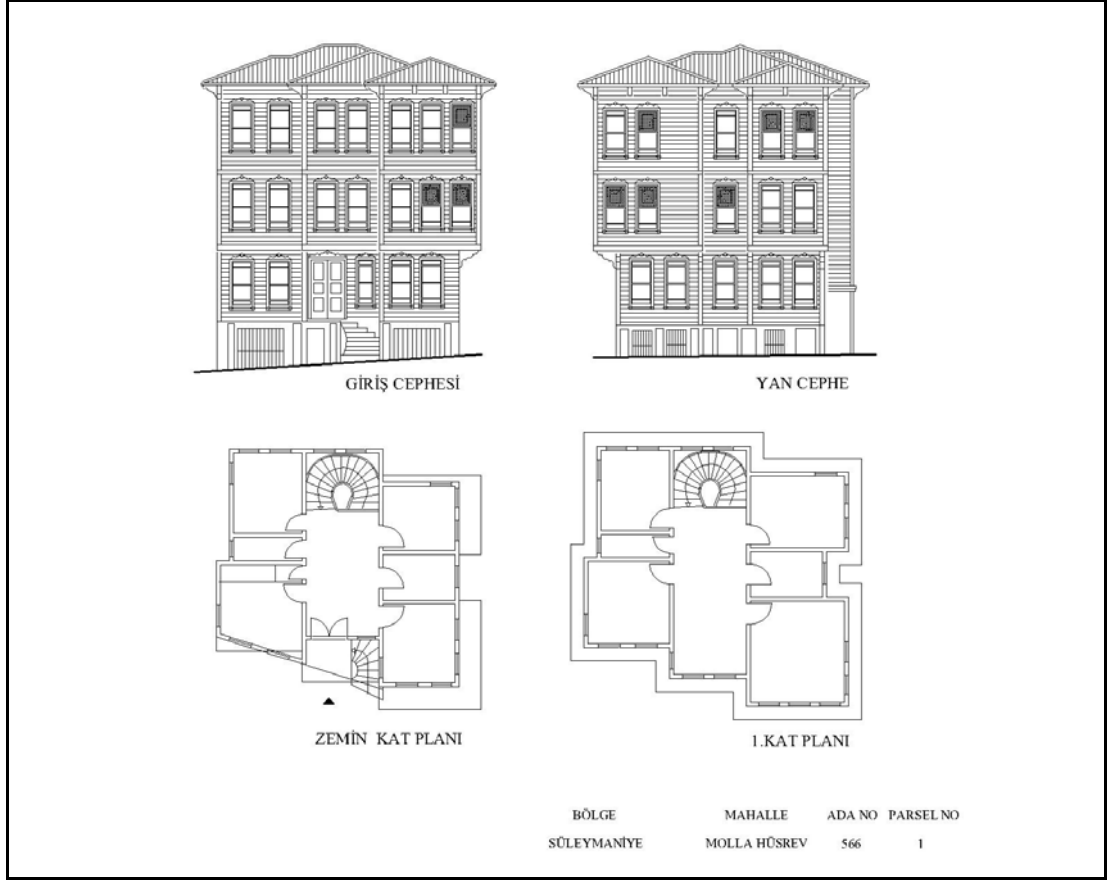

Resim-4.30: İstanbul, Süleymaniye, Hoca Gıyasettin Mahallesi, 565 Ada

Adres: Yoğurtçuoğlu Sokak

Büyükük: 5 m x 11,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Hoca Gıyasettin Mahallesi , 565 Ada, 36 no'lu parselde yer alan yapının giriş katı kagir olup üst katlar ahşaptır. Küçük hacimli bu yapı iki girişe sahip olup, sıfır kodundaki ilk giriş zemin kata, diğer giriş birinci kata açılmaktadır.

Resim-4.31: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada

Adres: Kirazlı Mescit Sokak

Büyükük: 11 m x 11 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 566 Ada, 1 no'lu parselde yer alan yapının köşede yer almaktadır. Dört taraftanda ışık alan bu yapının girişi geniş bir hole açılmakta, odalara ve servis alanlarına dağılım burdan yapılmaktadır. Girişi karşılayan merdiven, tek cepheden ışık alan orta sofaya açılmaktadır. Yapının giriş bölümü kagir, üst katları ahşaptır. Depo girişi ana girişten ayrı olarak aynı cepheden verilmiştir.

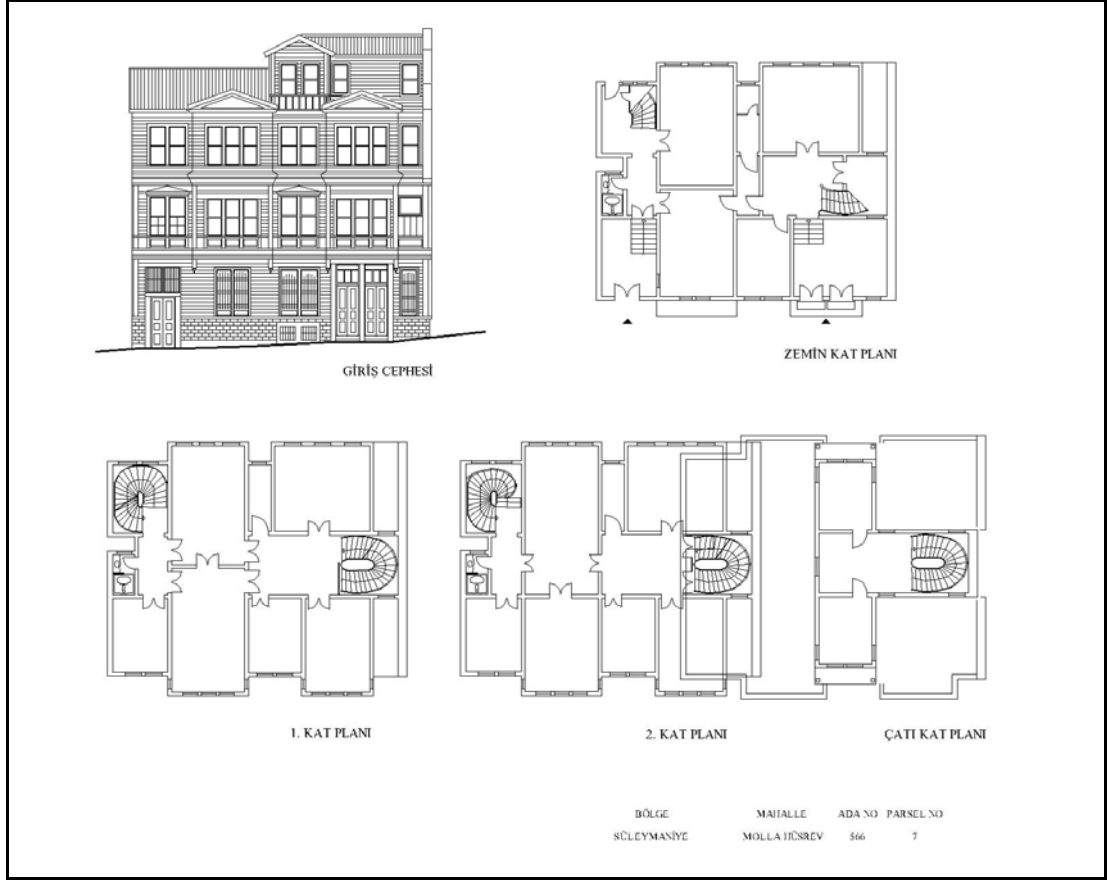

Resim-4.32: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada

Adres: Kirazlı Mescit Sokak

Büyükük: 9 m x 15 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 566 Ada, 35 no'lu parselde yer alan bir yapıdır. Üç cepheden ışık almaktadır. Yüksek giriş olan yapıda, girişi hol karşılamaktadır. Yapının giriş altı katı depo olarak kullanılmakta ve plan şemasında yapı içerisinden geçişi verilmiştir. Odalarda kapılar köşelerde kullanılmıştır. Arka vepheden ışık alan orta sofadan odalara dağılım yapılmaktadır.

Resim-4.33: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada

Adres: Kayserili Ahmet Paşa Sokak

Büyükük: 17 m x 13 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 566 Ada, 7 no'lu parselde yer alan yapının alt katı kagir, üst katı ahşaptır. Orta sofalı ve koridorlu plan şemasına dayanan yapıda merdiven dikkat çekmektedir. Aynı cepheden iki adet girişi bulunan yapı ikiz tipindedir. Her iki girişte tüm katlarda ortak kullanım alanlarına açılmaktadır.İki cephesinden dar koridor geçişleri hakimdir.

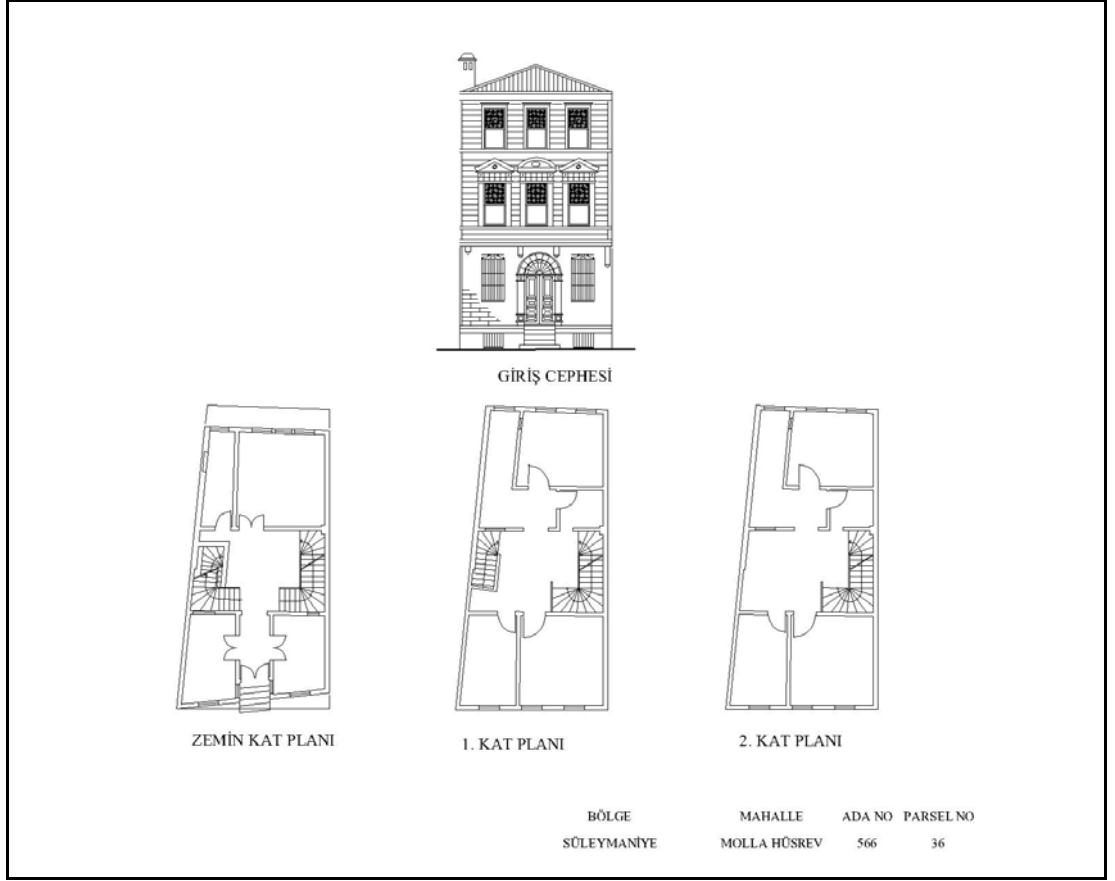

Resim-4.34: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 568 Ada

Adres: Kayserili Ahmet Paşa Sokak, Kirazlı Mescit Sokak

Büyükölük: 11 m x 11 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 568 Ada, 13 no'lu parselde yer alan yapı günümüzde mevcut diildir. Plan şeması eski kadastral paftaları ve pervitich haritalarından yararlanılarak tespit edilmiştir. Yüksek girişe sahip bu yapı,dört cephesinden ışık alan bir köşe yapıdır. Orta sofaya açılan odaların herbiri ışık almaktadır. Ortak kullanıma açık olan gusulhane merdiven yanlarına yerleştirilmiştir.

Resim-4.35: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada

Adres: Kirazlı Mescit Sokak

Büyükük: 6,5 m x 13,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 566 Ada, 36 no'lu parselde yer alan yapıdır. Yapının özelliği , katlar arası sirkülasyonu sağlayan merdivenden karşılıklı olarak iki adet bulunmasıdır. Girişte sol tarafta kalan merdiven depo geçişleri için kullanılmakta olup birinci kata kadar çıkmaktadır. Alt kat kagir olup üst katlar ahşaptır. Üç katlı bir yapıdır.

Resim-4.36: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 963 Ada

Adres: Vefa Caddesi

Büyükük: 12,5 m x 12 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 963 Ada, 8-9 no'lu parselde yer alan yapılar birbirinin simetriği ikiz tip yapılardır. Tamamen kagir olan yapı, yüksek girişe sahiptir. Bir yapı üç cephesinde ışık alırken ikinci yapıda ışık sadece iki cepheden sağlanmaktadır. Servis alanları zemin katta toplanmış olup sadece bir odaya yer verilmiştir. Orta sofalı ve kapalı olan plan şemasında dokuz nolu parseldeki yapıya ayrıca yan cepheden giriş vardır.

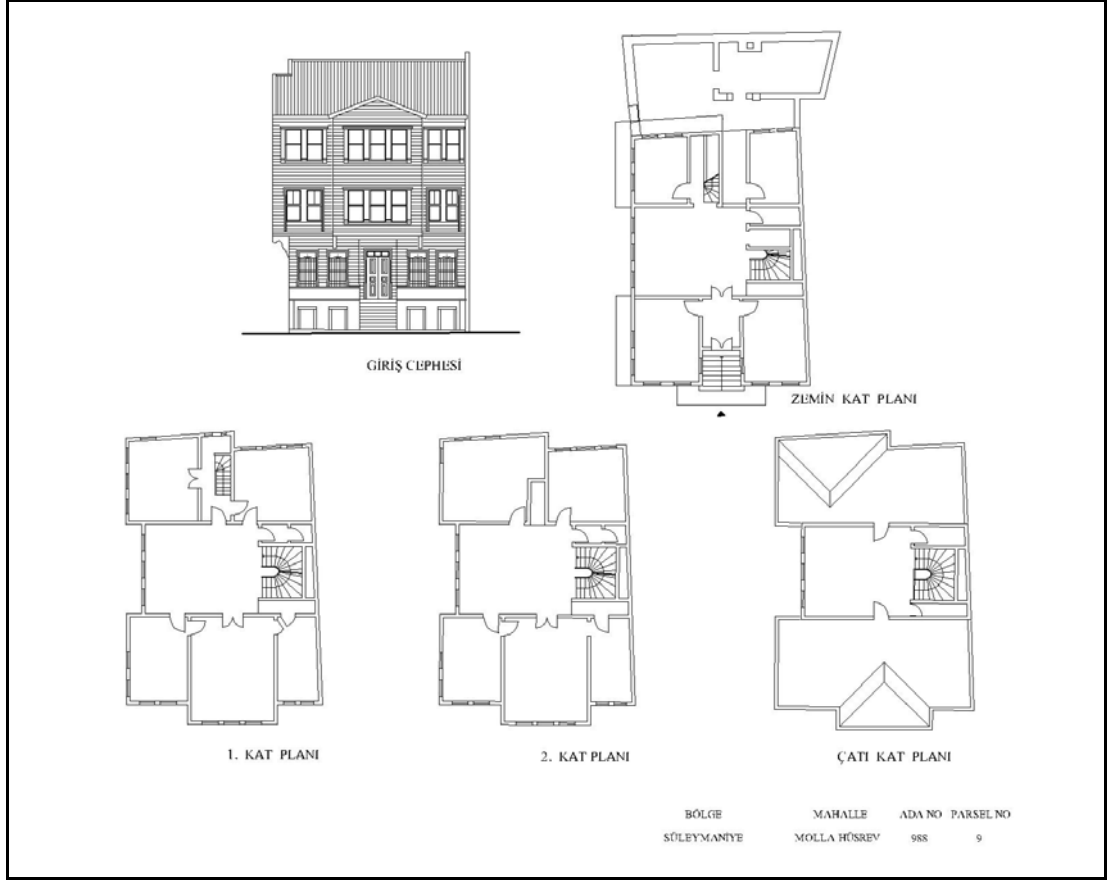

Resim-4.37: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 963 Ada

Adres: Vefa Caddesi, Müşküle Sokak

Büyükük: 12 m x 8,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 963 Ada, 10 no'lu parselde yer alan yapı köşe bir yapıdır. İki tarafından ışık alan bu yapıda koridor plan şeması yer almaktadır. Uzun ve dar koridor dan odalara geçişler sağlanmaktadır. Servis ve depo alanları küçük hacimli olarak zemin katta toparlanmıştır.

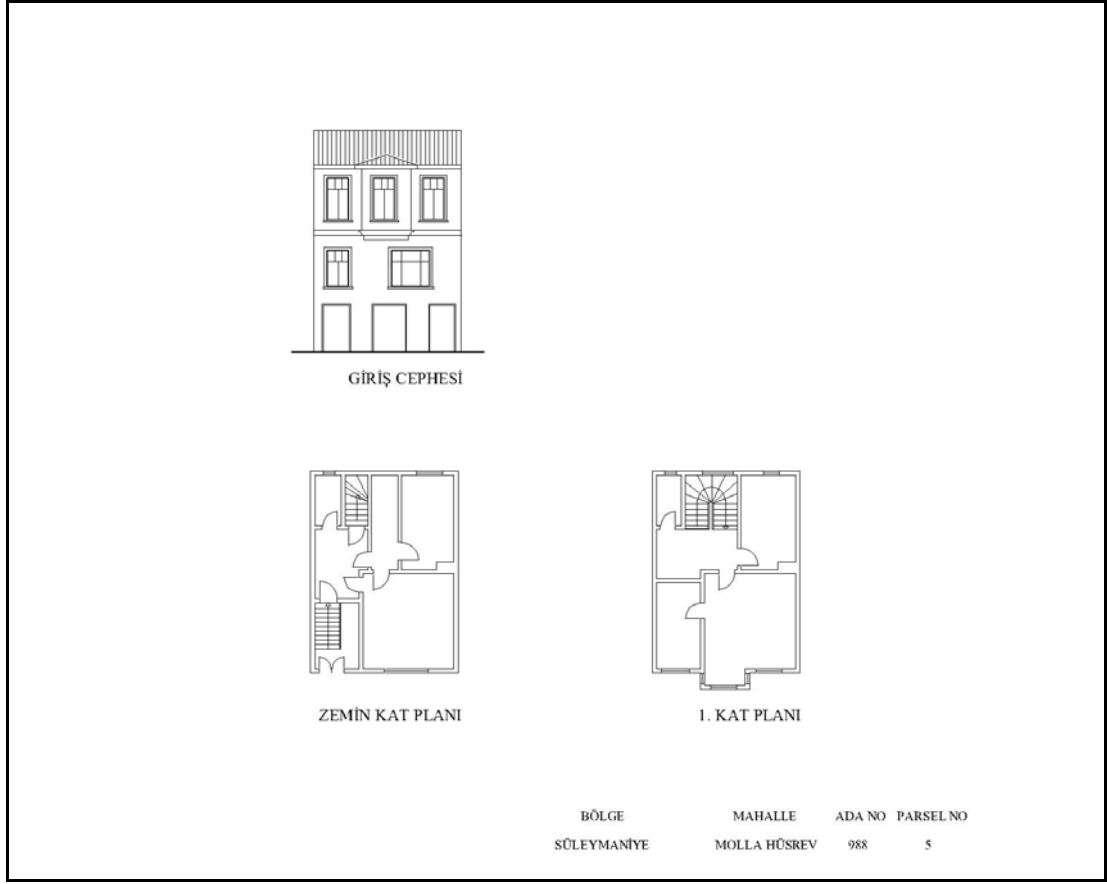

Resim-4.38: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 963 Ada

Adres: Vefa Caddesi, Molla Şemsettin Camii Caddesi

Büyükük: 18 m x 9,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 963 Ada, 9 no'lu parselde yer alan yapı, zemin katı giriş kotuna kadar kagir, üst katlar ahşap olarak planlanmıştır. Tek cepheden ışık alan iç sofadan odalara dağılım yapılmaktadır. Servis geçişi farklı bir merdivenle ayrılmıştır. Odalar genellikle geniş hacimli olup kendi içlerindedeki geçişlere olanak verilmiştir.

Resim-4.39: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 988 Ada

Adres: Vefa Caddesi,

Büyükük: 6,5 m x 9 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 988 Ada, 5 no'lu parselde yer alan yapı küçük hacimli bir yapıdır. Giriş sıfır kodundan verilmiş olsa bile yapı içinde yaşama alanına geçiş yine merdivenle yapılmış, yaşama alanı zemin katta bile diğer örneklerde görüldüğü üzere üst kotta tutulmuştur. İki cephesinden ışık alan yapı tamamiyle kagirdir.

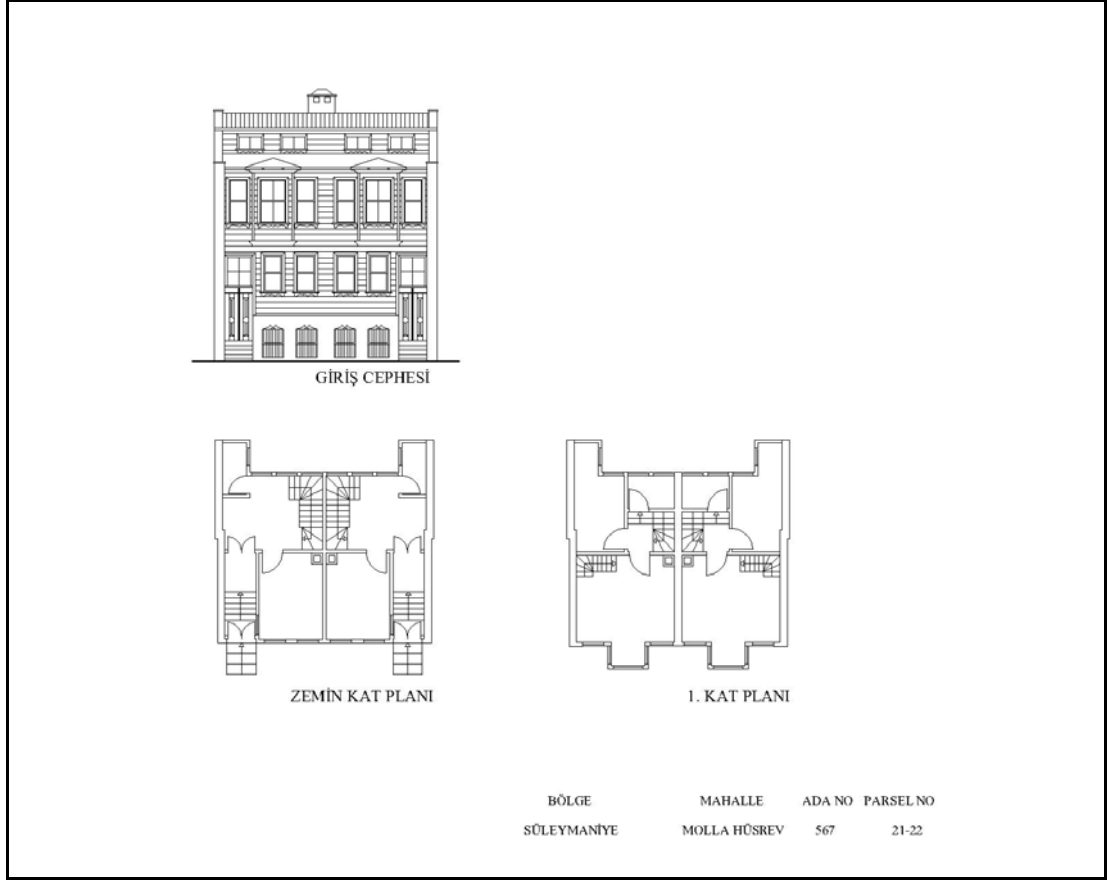

Resim-4.40: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 567 Ada

Adres: Müşküle Sokak

Büyükük: 11 m x 4,5 m

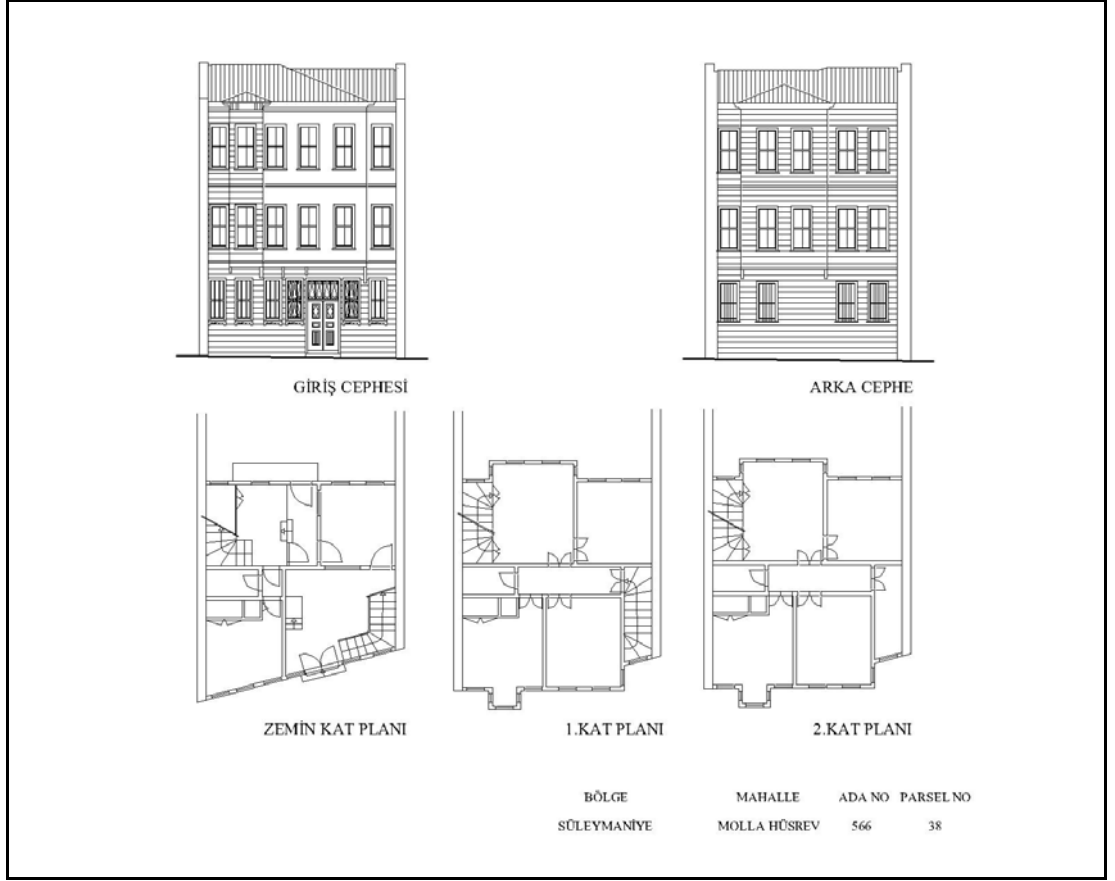
Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 567 Ada, 20 no'lu parselde yer alan yapı, giriş koduna kadar kagir, diğer katlar ahşap olarak planlanmıştır. Zemin kattaki servis alanları girişten ayrılmış, kendi içinde bir yaşama alanı oluşturmuştur. Koridor plan şeması hakimdir. Odalara dağılım koridor üzerinden yapılmaktadır.

Resim-4.41: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 567 Ada

Büyükük: 10 m x 10 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 567 Ada, 21-22 no'lu parselde yer alan yapı simetrik olup ikiz yapılardır. Küçük aileler için planlanmış olan bu yapıda cumbalar ile belirginleştirilen odalar içinde çatı katına geçiş yapan merdivenler göze çarpmaktadır.

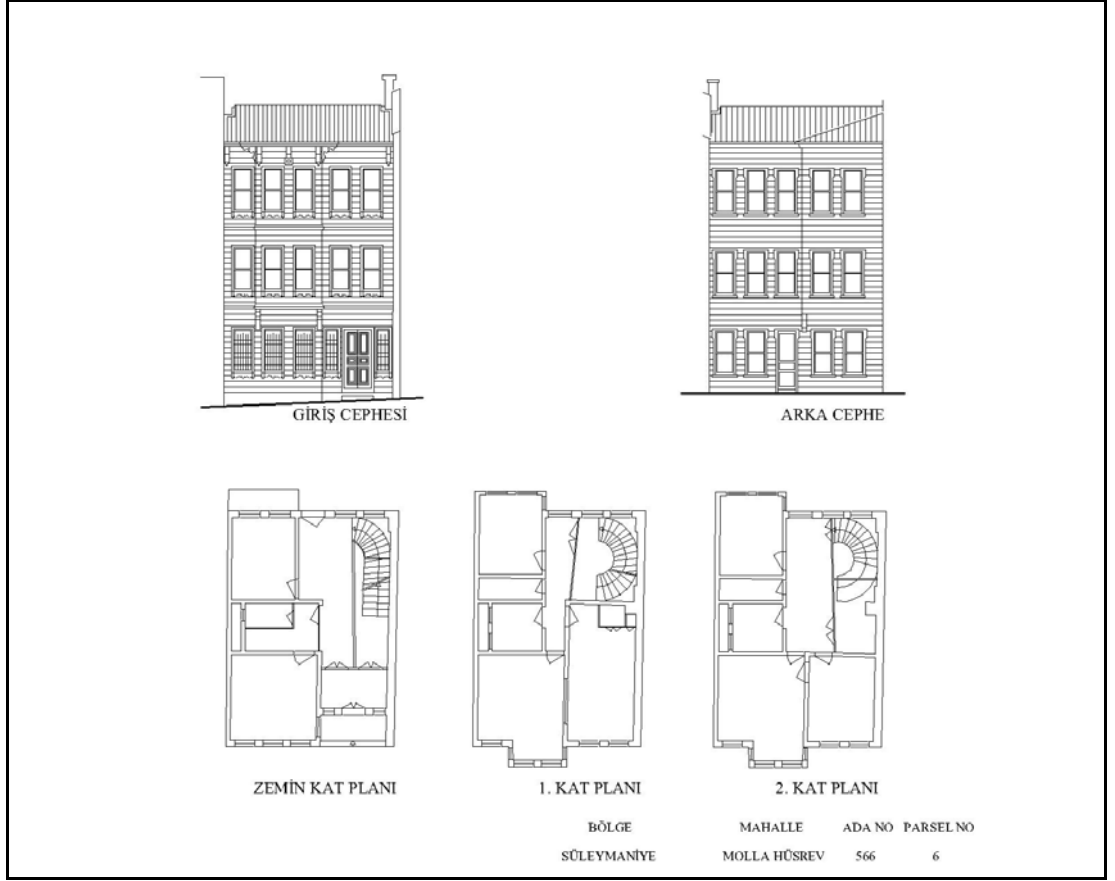

Resim-4.42: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada

Adres: Kirazlı Mescit Sokak

Büyükük: 11 m x 9 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 567 Ada, 21-22 no'lu parselde yer alan yapı simetrik olup ikiz yapılardır. Küçük aileler için planlanmış olan bu yapıda cumbalar ile belirginleştirilen odalar içinde çatı katına geçiş yapan merdivenler göze çarpmaktadır.

Resim-4.43: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 566 Ada

Adres: Kayserili Ahmet Paşa Sokak

Büyükük: 11 m x 7,5 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 566 Ada, 6 no'lu parselde yer alan yapı tamamiyle ahşap bir yapıdır. Yapıya giriş tek cepheden olup, yapı içerisinde zemin kat ve üst kata geçiş farklı girişlerle birbirinden ayrılmıştır.

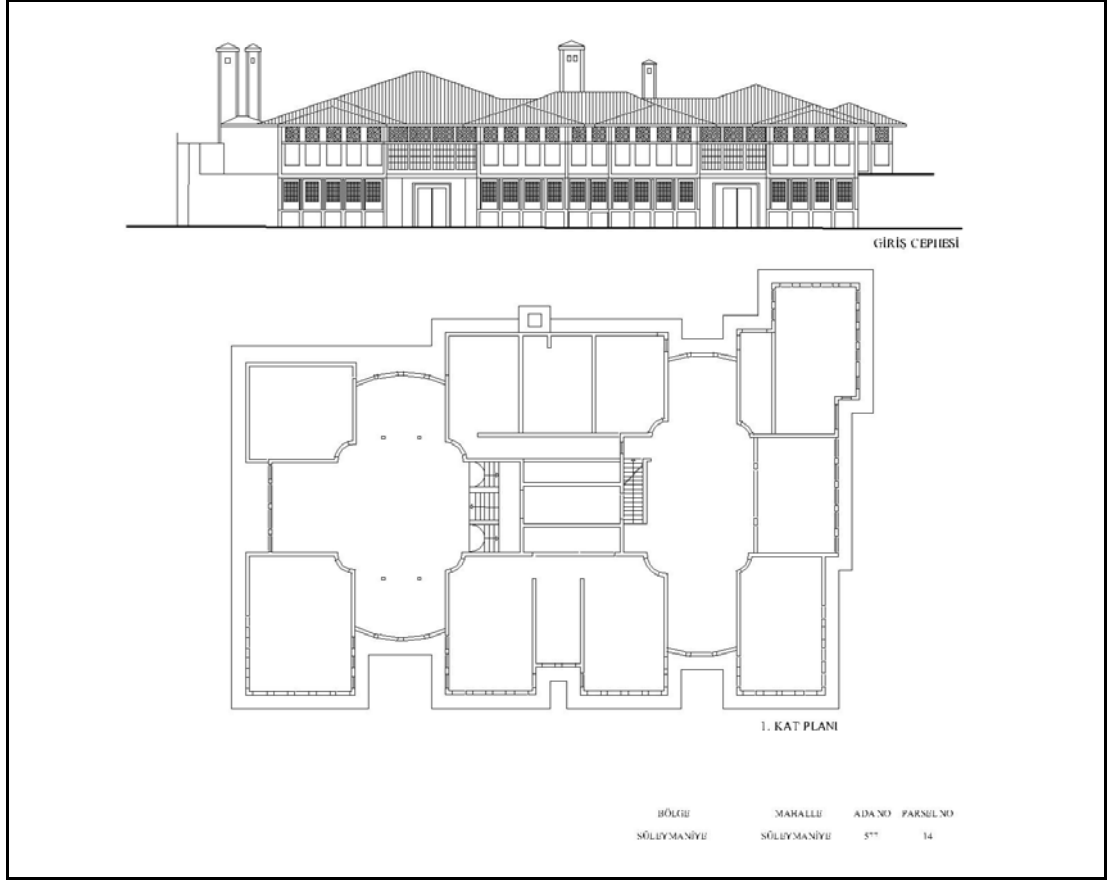

Resim-4.44: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 571 Ada

Adres: Kirazlı Mescit Sokak

Büyükölük: 10 m x 12 m

Süleymaniye Bölgesi, Molla Hüsrev Mahallesi , 571 Ada, 8 no'lu parselde yer alan yapı tamamiyle ahşap bir yapıdır. Giriş sıfır kodundan verilmiş olup iki giriş mevcuttur. Yapıdan ayrı girişi bulunan, depo görevi gören mekana yine aynı cepheden geçilmektedir. Orta girişde, plan şemasına bakılınca birinci kata çıkan merdiven girişi karşılamaktadır . Ara kata geçiş ise yapının sağ bölümündeki merdiven ile sağlanmaktadır ve servis alanları bu iki bölüm arasındaki geçişte yer almaktadır. Orta sofalı plan şeması olup, odalara geçiş ışık almayan, kapalı orta sofadan sağlanmaktadır.

Resim-4.45: İstanbul, Süleymaniye, Molla Hüsrev Mahallesi, 577 Ada-14 Parsel

Adres: Besim Ömer Paşa Caddesi

Süleymaniye Bölgesi, Süleymaniye Mahallesi , 577 Ada, 14 no'lu parselde yer alan yapı günümüze mevcudiyetini koruyamamıştır. İki girişi bulunan ve ikiye bölünen bu yapıda bölümler birbirine koridor ile bağlanmıştır. İki adet sofa yer almaktadır. Sofalar üç cephedende ışık almaktadır. Odalara köşe girişi verilmiştir. Yapının merkezi depolama alanı olarak bölümlendirilmiştir. Her iki bölümde kendi içindeki katlar için merdiven geçişleriyle desteklenmiştir. Dört cephesinde ışık almakta olup odalar büyük hacimde planlanmıştır.

5.BÖLÜM: SONUÇ

Batılılaşma hareketleri ve toplum düzeyinin yükseltilmesi sonucunda yaşam tarzları değişikliğe uğramış, eski evler giderek aile gereksinimlerini karşılayamaz duruma gelmişlerdir. Eski evlerde ailenin her türlü ihtiyacını karşılayan odalar, zaman içinde değişime uğramış, farklı ihtiyaçlar doğrultusunda başka mekanlar yaratılmıştır. Bunun sonucunda Geleneksel Türkevi odasında yatma ve oturma işlevine hizmet eden sedirler ve yatakları muhafaza etmeye yarayan yüklükler yok olmaya başlamış, bu farklılaşma mekan boyutlarında yansımıştır. Mekan boyutlarındaki değişiklik özellikle tavan yüksekliğinde kendini göstermeye başlamış, 317 cm lik bir ortalama değer gösteren tavan yükseklikleri 240 cm. civarına kadar düşmüştür. Tüm bunların sonucunda konut mekanları eskinin huzur verici düzenini terketmiştir.

Geleneklerine bağlı günümüz Türk Toplumunu için geleneksel olarak tanımladığımız Eski Türk Evi henüz ömrünü tam anlamıyla tüketmemiştir. Onu oluşturan öğelerden bazıları tarihleşmiş olabilirler, fakat bazı öğeleri ise çağdaş mimariye katkıda bulunabilecek niteliktedirler.

Bu düşünceler doğrultusunda tez konusu kapsamında incelenen Geleneksel Türkevi iç mekan kurgusunda, konuyla ilgili literatür araştırması yapılmış, İstanbul'da yer alan tipler incelenerek Süleymaniye Bölgesi örneklemeleri verilmiştir.

Araştırmanın ilk bölümünde ulaşılmak istenen amaç belirtilmiş ve bu amaca uygun olarak araştırma yöntemi geliştirilmiştir. İkinci bölümünde Geleneksel Türkevi tanımı yapılmış, tarihçesi incelenmiş, oluşumuna etki eden faktörler ele alınmış ve tasarım ilkeleri açıklanmıştır. Bu bölümün takibi üçüncü bölümde, İstanbul'da yer alan Geleneksel Türk Evleri ele alınmış, plan tiplerine göre gruplandırılarak örneklerle incelenmiştir. Tüm bu araştırmalar İstanbul'un geçmişten günümüze merkezini oluşturan Süleymaniye Bölgesinde yer alan Geleneksel Türk Evleri örnekleriyle desteklenmiştir.

Araştırmalar neticesinde son bölümde, Geleneksel Türkevi iç mekan kurgusu kriterleri ışığında , Süleymaniye Mahallesi, Ayrancı Sokak No:16 da yer alan eski bir yapının rölövesi alınarak projesi önerisi sunulmuştur.

MİMAR SİNAN
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
2007 EYLÜL

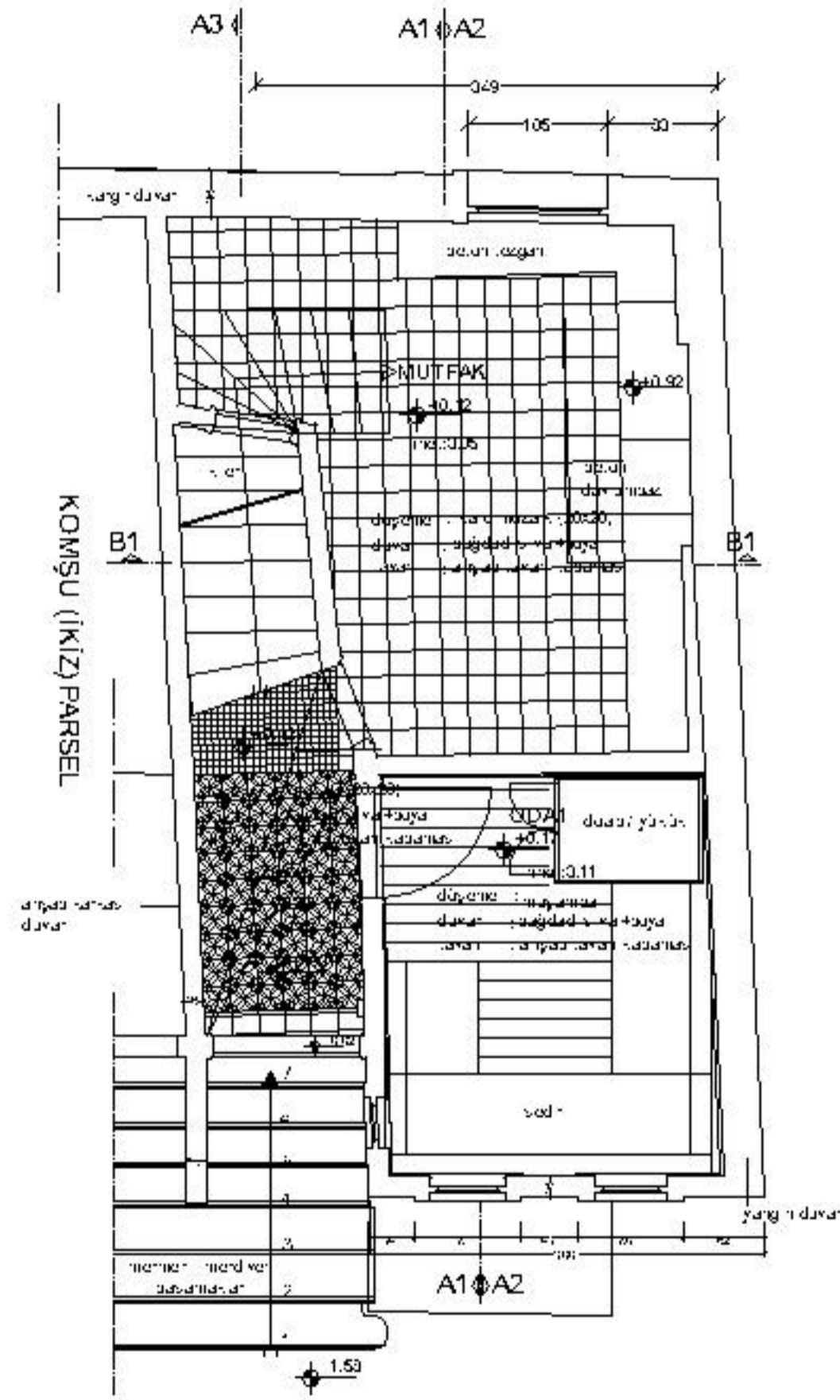
"GELENEKSEL TÜRK EVİ
İÇ MİMARLIK DİNGESİNİN
İNCELENMESİ
ve
SÜLEYMANİYE BÖLGESİ ÖRNEKLERİ
ANALİZİ"

HAZIRLAYAN
Özge Nihan UYSAL

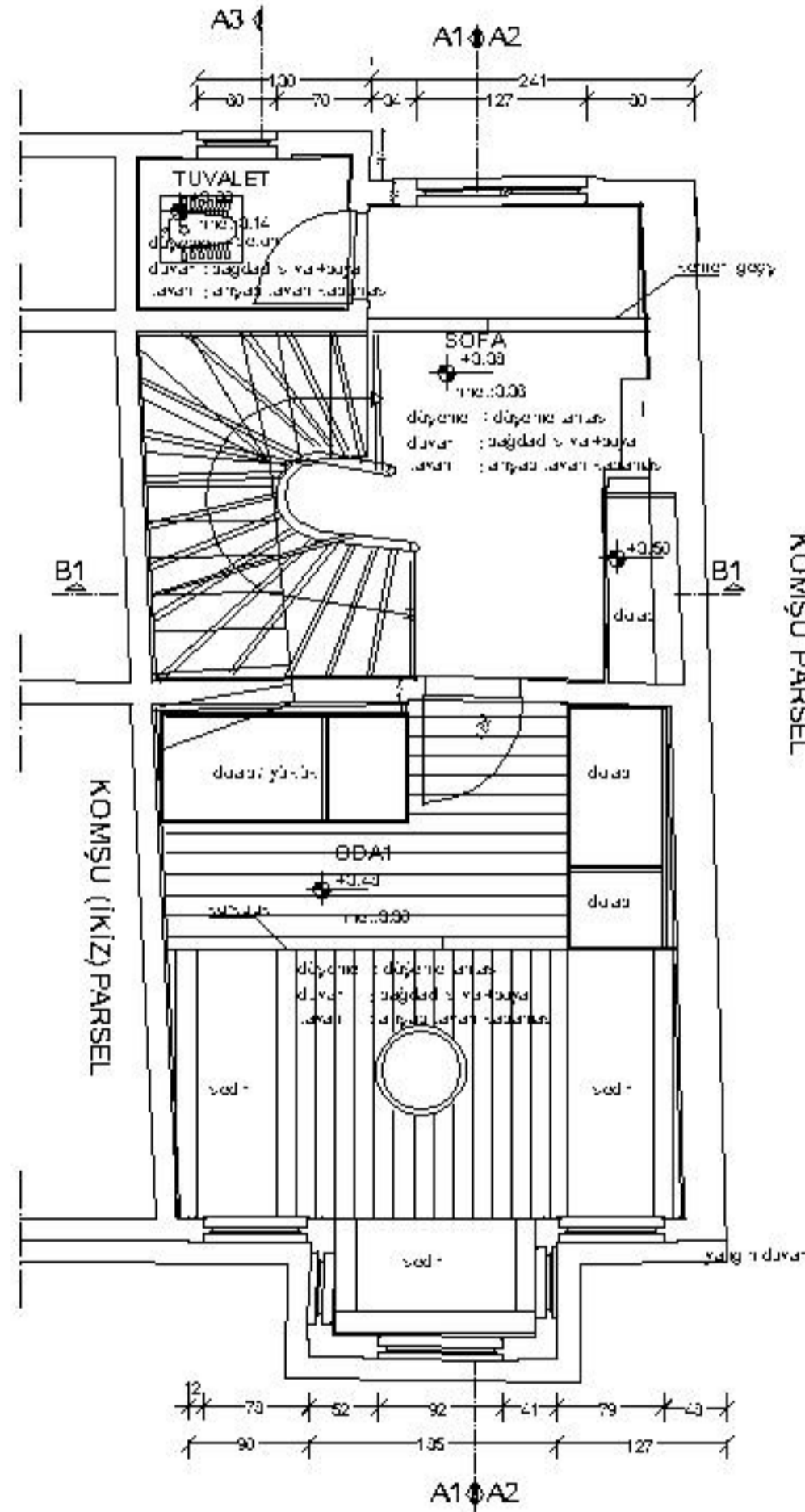
AYRANCI SOKAK NO:15
SÜLEYMANİYE

ESKİ ESER RÖLÖVESİ

BAŞLIK	ZEMİN KAT DÖŞEME PLANI
ÖLÇEK	1/50
SAYFA NO	4
TARİH	22/09/2007

ZEMİN KAT DÖŞEME PLANI

1. KAT DÖŞEME PLANI

MİMAR SİNAN
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
2007 EYLÜL

"GELENEKSEL TÜRK EVİ
İÇ MİMARLIK DİNGESİNİN
İNCELENMESİ
ve
SÜLEYMANİYE BÖLGESİ ÖRNEKLERİ
ANALİZİ"

HAZIRLAYAN
Özge Nihan UYSAL

AYRANCI SOKAK NO:15
SÜLEYMANİYE

ESKİ ESER RÖLÖNESİ

İTİFAKLIK	1. KAT DÖŞEME PLANI
ÖLÇEK	1/50
SAYFA NO	43
TARİH	22/04/2007

MİMAR SINAN
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
2007 EYLÜL

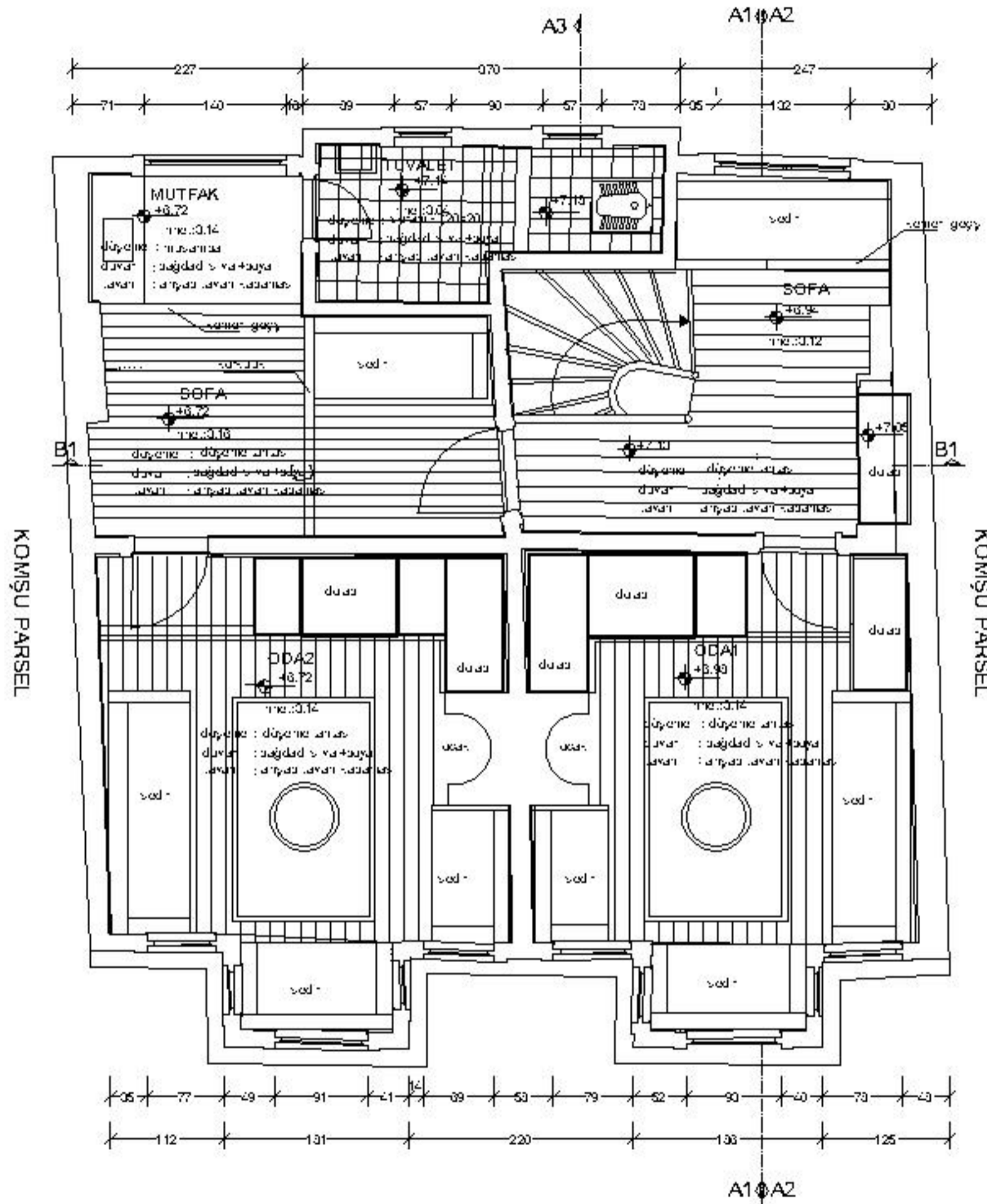
"GELENEKSEL TÜRK EVİ
İÇ MİMARLIK DİNGESİNİN
İNCELENMESİ
ve
SÜLEYMANİYE BÖLGESİ ÖRNEKLERİ
ANALİZİ"

HAZIRLAYAN
Özge Nihan UYSAL

AYRANCI SOKAK NO:15
SÜLEYMANİYE

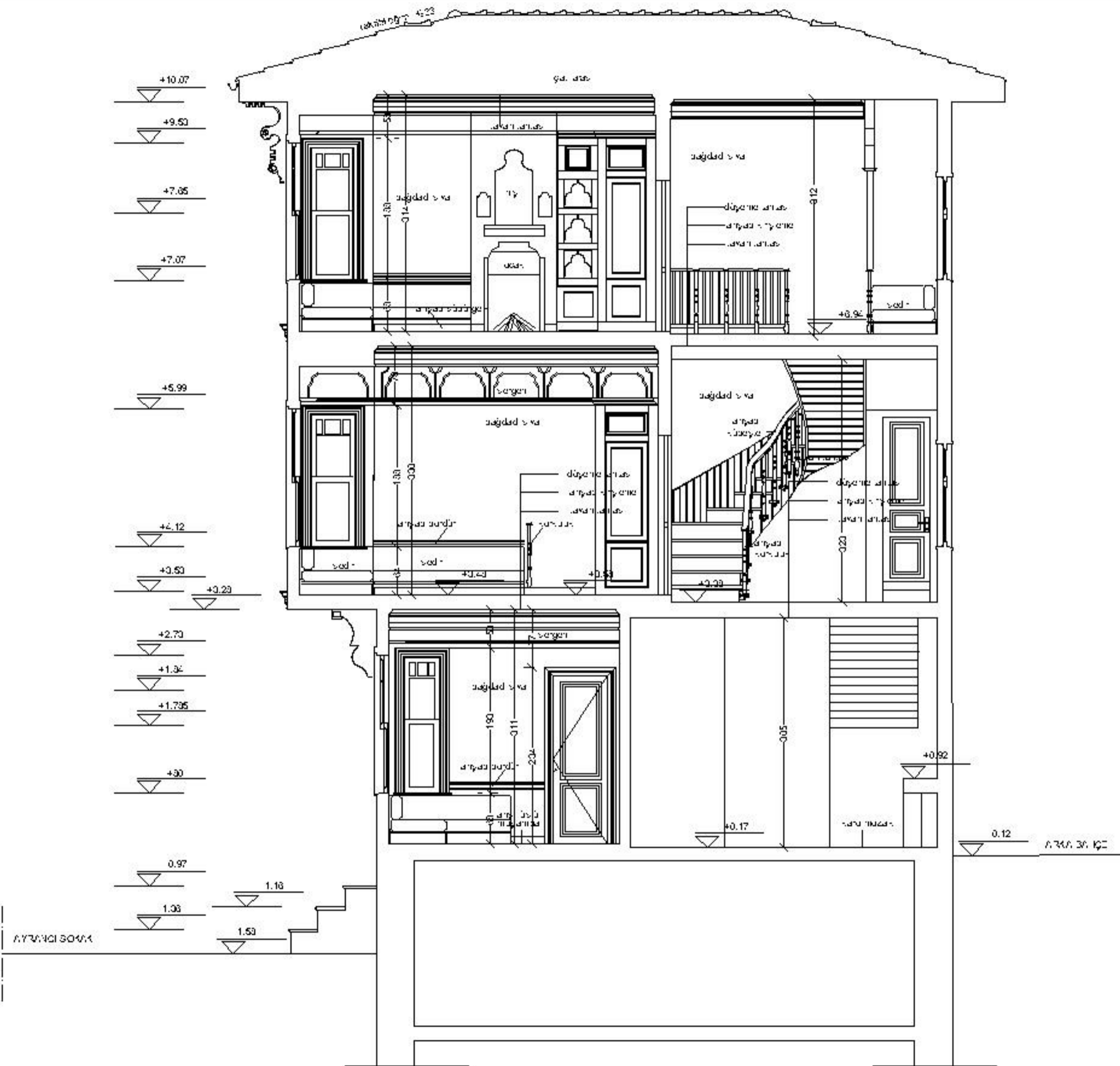
ESKİ ESER RÖLÖVESİ

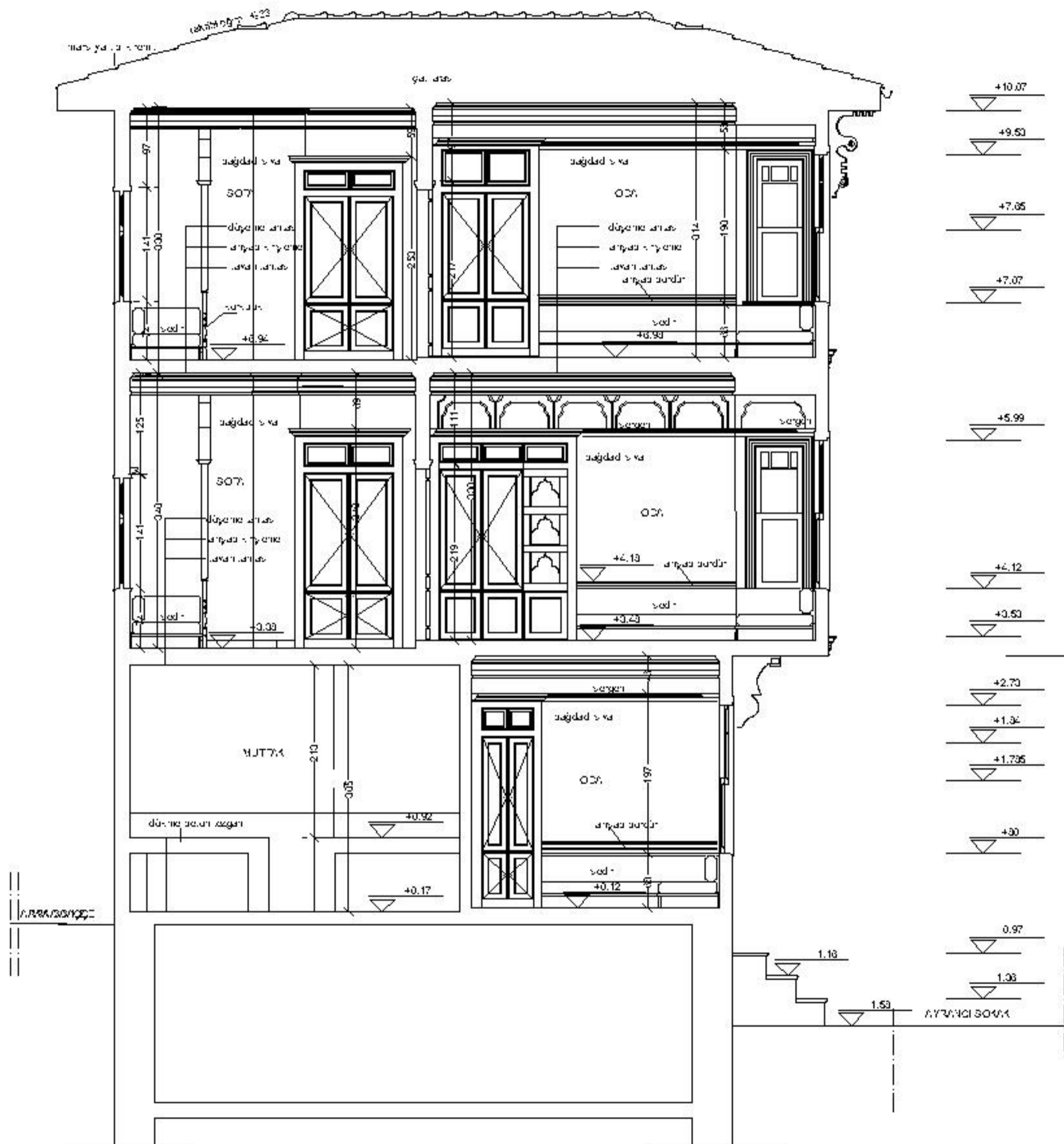
İHAŞLIK	2. KAT DÖŞEME PLANI
ÖLÇEK	1/50
SAYFA NO	45
TARİH	22/04/2007

2. KAT DÖŞEME PLANI

DEĞİŞLİK	ET KESİTİ
ÖLÇEK	1/50
SAYFA NO	47
TARİH	22/04/2007

MİMAR SINAN
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
2007 EYLÜL

"GELENEKSEL TÜRK EVİ
İÇ MEKAN BİLGİSİNİN
İNCELENMESİ
ve
SÜLEYMANİYE BÖLGESİ ÖRNEKLERİ
ANALİZİ"

HAZIRLAYAN
Özge Nihan UYSAL

AYRANCI SOKAK NO:19
SÜLEYMANİYE

ESKİ ESER RÖLÖVESİ

HAŞLIK	22 KİŞİLİ
ÖLÇEK	1/50
SAYFA NO	44
TARİH	22/04/2007

MİMAR SINAN
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
2007 EYLÜL

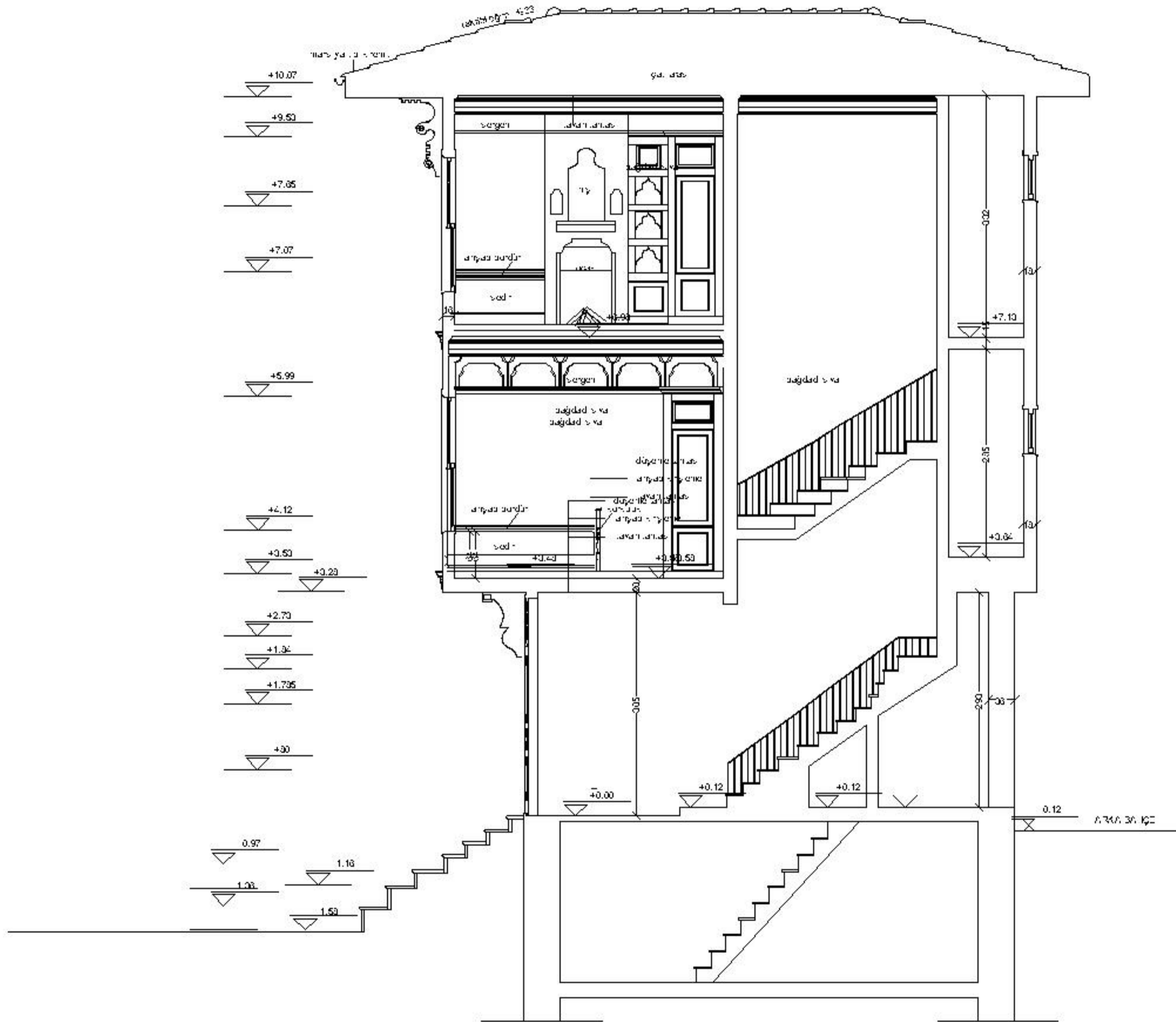
"GELENEKSEL TÜRK EVİ
İÇ MİMARLIK DİNGESİNİN
İNCELENMESİ
VE
SÜLEYMANİYE BÖLGESİ ÖRNEKLERİ
ANALİZİ"

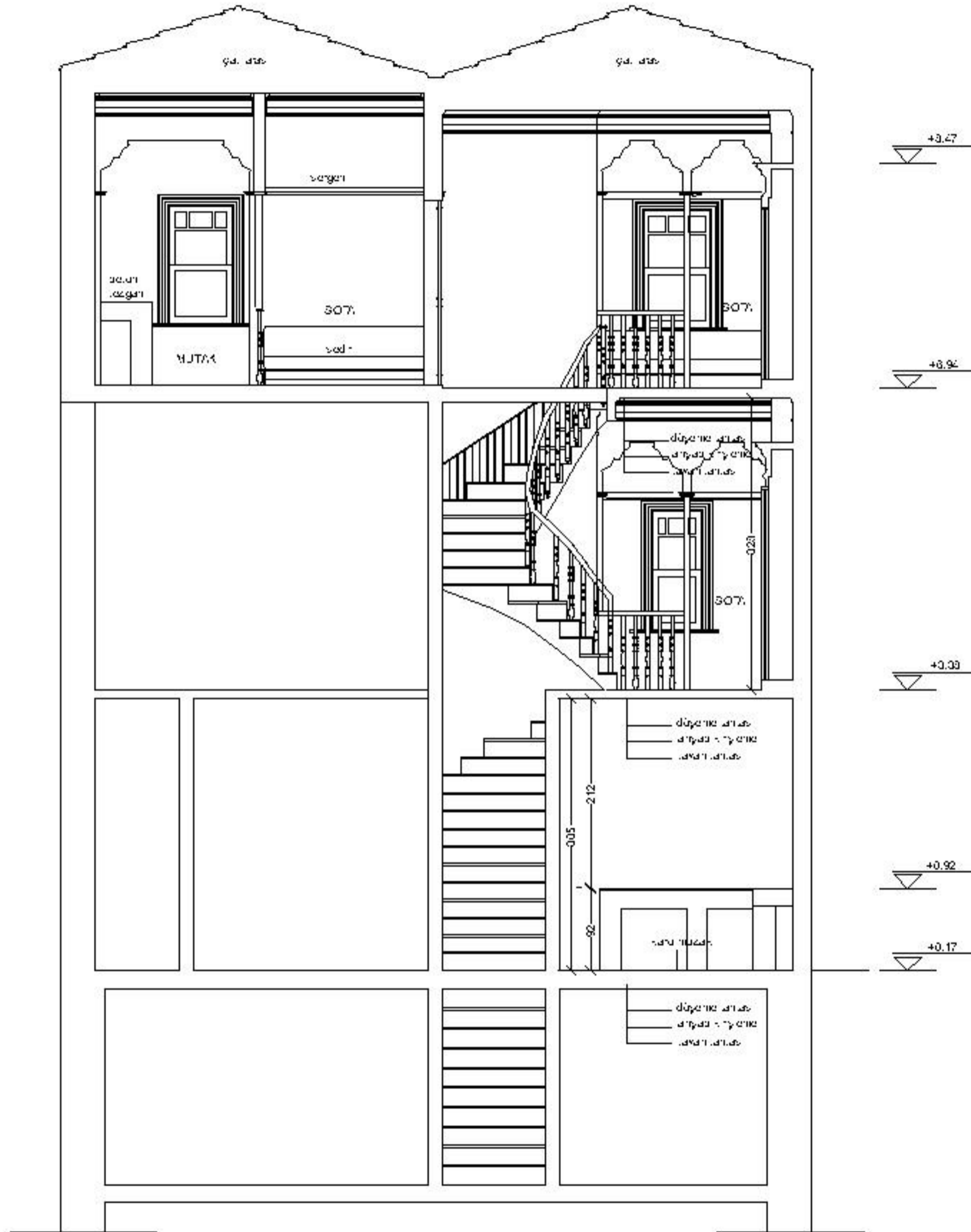
HAZIRLAYAN
Özge Nihan UYSAL

AYRANCI SOKAK NO:15
SÜLEYMANİYE

ESKİ ESER RÖLÖNESİ

DEĞİŞİK	AS KESİTİ
ÖLÇEK	1/50
SAYFA NO	89
TARİH:	22/04/2007

MİMAR SİNAN
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
2007 EYLÜL

"GELENEKSEL TÜRK EVİ
İÇ MİMARLIK DİNGESİNİN
İNCELENMESİ
ve
SÜLEYMANİYE BÖLGESİ ÖRNEKLERİ
ANALİZİ"

HAZIRLAYAN
Özge Nihan UYSAL

AYRANCI SOKAK NO:15
SÜLEYMANİYE

ESKİ ESER RÖLÖVESİ

HAŞLIK	1/1 KESİTİ
ÖLÇEK	1/50
SAYFA NO	90
TARİH	22/04/2007

MİMAR SİNAN
ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
İÇ MİMARLIK ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS
PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ
2007 EYLÜL

"GELENEKSEL TÜRK EVİ
İÇ MİMARLIK DİNGESİNİN
İNCELENMESİ
ve
SÜLEYMANİYE BÖLGESİ ÖRNEKLERİ
ANALİZİ"

HAZIRLAYAN
Özge Nihan UYSAL

AYRANCI SOKAK NO:15
SÜLEYMANİYE

ESKİ ESER RÖLÖNESİ

DEĞİŞLİK	İS KESİTİ
ÖLÇEK	1/50
SAYFA NO	90
TARİH	22/09/2007

KAYNAKLAR

- Ahunbay, N. Z., 'Bologna Tarihi Merkezi Koruma Çalışmaları', Çevre s.59-70
- Akı, A., 1968. 'Eski Konutların Korunarak Kullanılması İle İlgili Bir Çevre Araştırması' *Doktora Tezi*, Y.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.
- Akozan, F., 1976. 'Geçmişimiz İçin Bir Gelecek', Kültür ve Sanat, Sayı:4, s.52-59, Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul
- Akozan, F., 1977. 'Türkiye'de Anıtları Koruma Teşkilatı ve Kanunlar', İDGSA Yayınları, No:47, İstanbul
- Aksoy, E., 1963. 'Orta Mekan Türk Sivil Mimaride Temel Kuruluş Prensipleri', İstanbul
- Alp, T., 1986. 'Geleneksel Türk Evi Mekan Kuruluşunu Etkileyen Faktörler ve Japon Evi İle Ortak Yönlerinin Karşılaştırılması' Türk Evleri Semineri, Türkiye Tarihi Evleri Koruma Derneği Yayını, İstanbul
- Alper, M., 1984. 'Kültür Mirasının Korunmasında Hukuki Düzenlemeler', Milliyet, Kültür Mirasımızı Koruma Semineri Bildiri Özetleri, s.80-81, İstanbul
- Alsaç, O., 'Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu Üzerine', Mimarlık, s.8-11
- Ana Britannica, Cilt:2, s.483, Ana Yayıncılık, İstanbul
- Arıoğlu, E. ve Şahin, M., 1984. 'Tarihi Yapıların Korunmasında Bazı Mühendislik Problemleri', Milliyet, Kültür Mirasımızı Koruma Semineri Bildiri Özetleri, s.110-112, İstanbul
- Arseven, C. E., 'Ev', Sanat Ansiklopedisi, s.358
- Ataç, H. İ., 1981. 'Eine Untersuchung Des Traditionellen İstanbuler Wohnhauses Und Eine Kritische Stellungnahme Zur Zeitgenössischen Wohngestaltung Im Stadtgebiet Von İstanbul', *Doktora Tezi*, Viyana Teknik Üniversitesi, Viyana
- Atasoy, M. C., 1982. 'Kandillide Tarih', T.T.O.K. Yayınları, İstanbul
- Balcı, P., 1980. 'Eski İstanbul Evleri ve Boğaziçi Yalıları', Doğan Kadre Matbaacılık Yayınları, İstanbul
- Baykara, T., 1985. 'Osmanlı Tarihi – 1774'ten Cumhuriyete Dek', Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi, Cilt:6, s.787-854, Görsel Yayınlar, İstanbul
- Bektaş, C., 1987. 'Şirinköy – Kuşadası – Babadağ Evleri', İstanbul

Bektaş, C., 1988. 'Duvarların Dışı Da Senin', Bektaş Mimarlık-Mühendislik A.Ş. Yayını, İstanbul

Belge, M., 1984. 'Yanyana Yabancıların Kenti:İstanbul', Mimarlık 1

Berk, C., 1951. 'Konya Evleri', *Doçentlik Tezi*, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

Beygo, B., 'Anadolu Hisar'da Mahalle Ölçeğinde Koruma'

Bozer, R., 1988. 'Kula Evleri', Ankara

Bozdayı, A., 1992., 'Geleneksel Anadolu Konutundaki "Oda" Kavramının Çağdaş Konut Tasarımında "Modül" Kavramı Olarak Değerlendirilmesi"', Sanatta Yeterlilik Tezi.

Çakıroğlu, N., 1952. 'Kayseri evleri', *Doçentlik Tezi*, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

Çal, H., 1988. 'Tokat Evleri', Ankara

Denel, S., 1982. 'Batılılaşma Döneminde İstanbul'da Tasarım ve Dış Mekanlarda Değişim ve Nedenleri', O.D.T.Ü., Mimarlık Fakültesi Yayını, Ankara

Diyarbakirli, N., 1969. 'Türk Sanatının Kaynaklarına Doğru', Türk Sanatı Tarihi Araştırma ve İncelemeleri 2, İDGSA Türk Sanatı Tarihi Enstitüsü Yayınları, s.112-204, İstanbul

Doğu, B., 1984. 'Anadoluhisarı Göksu – Küçüksu Çayırıları ve Çevresinin Tarihi Perspektifi ve Günün Koşulları Açısından Değerlendirilerek Geliştirme Olanakları', *Yüksek Lisans Tezi*, Y.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, Şehir Bölge Planlama Bölümü, İstanbul.

Durudoğan, S., 1985. 'Kuzguncuk'ta Tarihsel Araştırma ve Çevresel Analizi', *Yüksek Lisans Tezi*, Y.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul.

Edhem, H., 1970. 'Elvah-ı Naksiye Koleksiyonu', Milliyet Yayınları Sanat Dizisi 1, İstanbul

Eldem, Prof., N., 1984. 'Tarihi Yarımada'da Mekan Dokusu ve Ahşap Konutların Geleceği', Milliyet, İstanbul'dan Göreme'ye Kültür Mirasımız, s.114-115, İstanbul

Eldem, Prof., N., Yücel, A. ve Kamil, M., 'Sultanahmet Meydanı Çevresi ve Ayasofya Soğukçeşme Sokağı Koruma ve Geliştirme Projesi', Çevre, Sayı:3, s.19-23

Eldem, Prof., S. H., 1984. 'Türk Evi Osmanlı Dönemi', İstanbul: T.A.Ç. Vakfi Yayını

Eldem, Prof., S. H., 1984. 'Osmanlı – Türk Evi 1', İstanbul

Eldem, Prof., S. H., 1986. 'Osmanlı – Türk Evi 2', İstanbul

- Eldem, Prof., S. H., 1968. 'Türk Evi Plan Tipleri', İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayını, İstanbul
- Eldem, Prof., S. H., 'Türk Mimari Eserleri', İstanbul
- Eldem, Prof., S. H., 1973. 'Yapı', Birsen Kitabevi Yayınları, İstanbul
- Eldem, Prof., S. H., 1969. 'Köşkler ve Kasırlar 1', DGSA Mimarlık Bölümü Yayını, İstanbul
- Erençin, A., 1979. 'Kapadokya Yerel Konutlarında Turizme Yönelik Yenileme Çalışmalarına Bir Yaklaşım', *Doktora Tezi*, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul
- Eriç, M., 'Eski Eserlerde Tahrip ve Korunum', *Yapı*, Sayı:47, s.38-44
- Eriç, M., 1982. 'Malzeme Bilimi ve Yapı Fiziği Sorunları', Cilt:1, Maket Kitabevi Yayınları, İstanbul
- Eriç, M., 1972. 'Dünün ve Bugünün Ahşap ve Ahşaptan Üretilmiş Malzemesinin Türkiye Şartları İçinde Rasyonel Kullanılma İmkanlarının Araştırılması', *Doktora Tezi*, İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul
- Eriç, M., 1982. 'Geleneksel Türk Mimarisinde Malzeme Açısından Cephe Kuruluşu', *Yapı* 43, s.35-42
- Eruzun, C., 1984. 'Korumada Kültür Sorunu', *Milliyet, Kültür Mirasımızı Koruma Semineri Bildiri Özetleri*, s.42-43, İstanbul
- Evyapan, G. A., 1974. 'Tarih İçinde Formel Bahçenin Gelişimi ve Türk Bahçesinde Etkileri', O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayınları, No:21, Ankara
- Eyice, S., 1984. 'Atatürk'ün Doğduğu Yıllarda Selanik', *Atatürk Konferansları Dizisi*, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul
- Eyice, S., 1984. 'Yurdumuzun ve İstanbul'un Eski Eserleri Hakkında Düşünceler', *Milliyet, Kültür Mirasımızı Koruma Semineri Bildiri Özetleri*, s.99-103, İstanbul
- Eyice, S., 1980. 'Tarih İçinde İstanbul ve Şehrin Gelişmesi', *Atatürk Konferansları Dizisi*, TTK Yayınları, Ankara
- Feilden, M. B., 1982, 'Conservation of Historic Buildings', Butterworth Co. Ltd, London
- Genim, S., 'İkinci Grup Uygulama Örnekleri', *Mimarlık*, s.31-35
- Günay, R., 1981. 'Geleneksel Safranbolu Evleri ve Oluşumu', *Kültür Bakanlığı Yayınları* 436, *Kültür Eserleri Dizisi*, Ankara

Gürel, S. ve Birol, R., 1979. 'Bir Konak Restorasyonu ve Konut İşleviyle Donatılması-Heybeliada', Çevre, Sayı:3, s.31-34

Gürsoy, C. T., 'Piyasa Ekonomisi Açısından Tarihi Çevre Koruması', Çevre, s.9-12

Gökçe, G., 1979. 'Geleneksel Mimaride Strüktür', Yapı, Sayı:33, s.19-28

Gökçe, G., 'Dünyada ve Bizde Vernaküler Mimari' (Basılmamış Eser)

Gökçe, P., 1983. 'Türk-Osmanlı Ahşap Mimarisinin Planimetrik Özelliklerine Uluslararası Çevrede Bir Bakış', *Doktora Tezi*, M.S.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul

Halaçoğlu, Y., 1985. 'Osmanlı Tarihi – Başlangıcından 177'e Kadar' Anadolu Uygarlıkları Ansiklopedisi, Cilt:5, s.695-786, Görsel Yayınlar, İstanbul

Haris, M. C., 1977. 'Illustrated Dictionary of Historic Architecture' Dover Publications, New York

<http://www.ekolojimagazin.com/?s=anasayfa>

<http://odev-tez.turkcebilgi.com/>

<http://www.discoverturkey.com/kultursanat/turkevi.html>

Kafesçioğlu, R., 1975. 'Kuzeybatı Anadolu'da Ahşap Ev Yapıları' İ.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayınları, İstanbul

Kazmaoğlu, M. ve Tanyeli, U., 1973. 'Anadolu Konut Mimarisinde Bölgesel Farklılıklar', Yapı, Sayı:33, s.29-41

Koyunlu, A., 1983. 'Değişen Tarihsel Çevre Olgusu', 1.Tarihi Türk Evleri Haftası Bildirisi, s.34-36, İstanbul

Kuban, D., 'Çağdaş Koruma, Tasarım ve Planlama İlişkilerine Kuramsal Bir Yaklaşım' Mimarlık 84, s.3-5

Kuban, D., 1983. 'Geleneksel Konut ve Çağdaş Kültürdeki Yeri', 1.Tarihi Türk Evleri Haftası Bildirisi, s.28-33, İstanbul

Kuban, D., 'Modern Restorasyon İlkeleri Üzerine Yorumlar', Vakıflar Dergisi, Sayı:10, s.342-356

Kuban, D., 1973. 'Sanat Tarihimizin Sorunları', Çağdaş Yayınları, İstanbul

Kuban, D., 1978. '100 Soruda Türküye Sanatı Tarihi', Gerçek Yayınevi, İstanbul

Küçük, H., 1986. 'Cepheye Dair', Yayımlanmamış Mimari Eleştiri Dersi Yıl Sonu Çalışması, Y.T.Ü. Mimarlık Fakültesi, İstanbul

Küçükerman, Prof. Ö., 1973. 'Anadolu'daki Geleneksel Türk Evinde Mekan Organizasyonu Açısından Odalar', T.T.O.K. Yayını, İstanbul

Küçükerman, Prof. Ö., 1986. 'Endüstri Tasarımcısı Açısından Konut İç Düzeni', Yapı, s. 29-45

Koyunlu, A., 1985. 'Değişen Yaşantı – Değişen Kentler, Kaybolan Değer Yargılarımız, Yok Olan Sivil Mimarlık Örneklerimiz', Mimarlık

Kutlu, R., 1999 ' İkinci Konutların Tasarımında Geleneksel Türk Evi Tasarım İlkelerinin Kullanılması', Yüksek Lisans Tezi

Mardan, E., 1984. 'Korumada Devletin Parasal Kaynakları ve Kullanılmalarına İlişkin Gözlemler' Milliyet Kültür Mirasımızı Koruma Semineri Bildiri Özetleri, s.77-79, İstanbul

Meydan Larousse, 1969. Cilt:1, s.190, 795, Meydan Yayınevi, İstanbul

Milliyet Türkçe Sözlük, 1985. s. 11, Milliyet Yayınları, İstanbul

Moutsopoulos, N. C., 1982. 'Vanishing Thessaloniki', Selanik

Moutsopoulos, N. C., 'A Contribution To The Typology of The Northern Grek Dwelling'

Önel, İ. H., 1975. 'Ahşap ve Yurdumuzda Yöresel Uygulamaları', İDMMA Mimarlık Bölümü Yapı ve Proje Kürsüsü Doktora Yeterlilik Çalışması, İstanbul

Özgüner, O., 1970. 'Köyde Mimari – Doğu Karadeniz' O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Yayını, No:13, Ankara

Öztemir, S. M., 1983. 'Gecekondu Konaklarının Kiracıları', Güneş Gazetesi Yazı Dizisi

Törün, P., 1989. 'Geleneksel Türk Evi ve Apartman Dairesinin, Plan Tipi ve Yaşantı Açısından, İstanbul Ölçeğinde, İncelenip Karşılaştırılması' , Yüksek Lisans Tezi

Tarihi yarımada Genel Tipoloji Envanteri ve Kentsel Tasarım Rehberi

Yonat, R., 1986. 'Gelişim Süreci İçinde XIX. Yüzyıl Ahşap İstanbul Evleri ve Günümüz Koşullarına Uyarlanması', Yüksek Lisans Tezi

ÖZGEÇMİŞ

1977 İstanbul doğumluyum. İlköğretimimi Polatlı Ayhan Gökhay Busch Vakıf Koleji'nde tamamladım. 1997 senesinde Bilkent Üniversitesi İç Mimarlık ve Çevre Tasarımına başladım ve 2002 yılında mezun oldum. 2004 yılında Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, İç Mimarlık Anabilimdalı'nda yüksek lisansa başladım. Özel bir büroda iç mimar olarak çalışmaktayım.